

Yesu wasana Mataiyo ye kuli wa

*Yesu Keliso kana kulutubuwa
(Luka 3:23-38)*

¹ Teina ta Yesu Keliso kana kulutubuwa. Abelahama unai ye hetubu ye dobi Dawida iya wasawasa, na kabo ye dobi ede Yesu unai.

² Abelahama natuna Isako,
Isako natuna Yakobo,
Yakobo natuna Yuda ma kana kahao.

³ Yuda natunao Pelesi yo Sela, sinadi ede Tamala.
Pelesi natuna Heselona,
Heselona natuna Lama.

⁴ Lama natuna Aminadaba,
Aminadaba natuna Nasona,
Nasona natuna Salamona.

⁵ Salamona natuna Bowasi, na sinana ede Lahaba.
Bowasi natuna Obedi, sinana ede Luti.
Obedi natuna Yese,

⁶ Yese natuna Dawida, iya ede wasawasa.

Dawida natuna Solomona, sinana ede Bateseba, iya
meta Ulaiya kwabulina.*

⁷ Solomona natuna Lehobowama,
Lehobowama natuna Abiya,
Abiya natuna Asa.

⁸ Asa natuna Yehosapata,
Yehosapata natuna Yeholama,
Yeholama natuna Usiya.

⁹ Usiya natuna Yotama,
Yotama natuna Ahasa,
Ahasa natuna Hesekeya.

---

* 1:6: Dawida yo Bateseba wasadi ku hasili 2 Samuwela 11–12 unai.

¹⁰ Hesekeya natuna Manase,
Manase natuna Amona,
Amona natuna Yosiyā.

¹¹ Yosiyā natuna Yekoniya* ma kana kahao. Siya
yodi huya unai Babeloniya yona tau'iyala se laoma
Yudeya tanona tamowaidiyao se haidi se laedi Babe-
loniya.

¹² Na muliyena kabo Yekoniya natuna Salatiyela,
Salatiyela natuna Selubabela.

¹³ Selubabela natuna Abiuda,
Abiuda natuna Eliyakima,
Eliyakima natuna Asowa.

¹⁴ Asowa natuna Sadoka,
Sadoka natuna Akima,
Akima natuna Eliuda,

¹⁵ Eliuda natuna Eleyasala,
Eleyasala natuna Matana,

Matana natuna Yakobo,

¹⁶ Yakobo natuna Yosepa.

Yosepa mwanena Maliya. Maliya natuna ede Yesu, iya
hesana ta katai ede Keliso.

¹⁷ Unai, Abelahama kana isimulitao ye dobi Dawida
unai meta isi saudoudoi-hasi (14), yo Dawida unai ye
dobi huyana se laedi Babeloniya, isidiyao meta saudoudoi-
hasi (14), na kabo ye dobi Keliso unai meta hinage isi
saudoudoi-hasi (14).

Yesu Keliso huyalabasina

(Luka 2:1-7)

¹⁸ Yesu Keliso huyalabasina wasana ede doha teina:
Maliya Yesu sinana se hededehepatulaei Yosepa unai, na

---

* 1:11: Yekoniya hesana hesau ede Yehoyakina.

sola nige se miyakesega, na ye masalaha na kabina se kata meta Maliya ye diyaka Yaluwa Tabuna logulogunaena.

¹⁹ Na Yosepa meta tamowai namwanamwana, na nige ye henuwa Maliya ye hemwadine tamowai matadiyena. Unai yona nuwatu bena wadawadamyena ye inawasei.*

²⁰ Sola ye nuwanuwatu, na Guiyau yona anelu ye laoma kenosuwaiyena ye hededelau unai ye wane, “Yosepa Dawida natuna,* tabu ku matausi na Maliya ku tawasolai. Iya natuna meta Yaluwa Tabuna unai ye tubuma. ²¹ Iya kabo natuna loheya ye labasi, na hesana kabo ku tole Yesu,* matawuwuna iya boda Isalaela yodi yababa udiyedi kabo ye gilihaidi.”

²² Ginauli maudoidi ta se tubu bena Guiyau yona hede-hededepeloweta kawanaena ye hededenonohaiyako wa ye hemamohoiyei:

²³ “Hasala nuwanuwasupuna kabo ye diyaka, na kabo natuna loheya ye labasi. Iya kabo hesana ede Emanuwela” *(Aisaiya 7:14)*

Emanuwela kaniyona ede “Yaubada maiyada”.

²⁴ Yosepa ye kenotolo ede Guiyau yona anelu yona hedehedede wa ye lauwatani na Maliya ye woyaiyama yona magaiyena ye kitahetete. ²⁵ Na sola Maliya ma nuwanuwasupuna ye lau ee kana siga natuna ye labasi. Na Yosepa hesana ye tole ede Yesu.

---

* 1:19: Unai yona nuwatu bena wadawadamyena ye inawasei: Dius yodi kabikabi unai waihiu se hededehepatulaei tau hesau unai se kita doha se tawasola, unai tamowai matadiyena Maliya meta ye ganawali. Na Yosepa meta laulau dudulaidi tamowaina, ede nige gonowana Maliya ye tawasolai, matawuwuna ye ganawaliko. Na iyamo nige ye henuwa bena Maliya ye hemwadinekaliliyei tamowai matadiyena, unai ye nuwatu bena kabo wadawadamyena ye laugabaei. * 1:20: Dawida meta Yosepa kana

mumuga, na Dius yodi hedehedede ede Dawida natuna. * 1:21: Yesu kaniyona meta Yaubada tauhemaulida.

2

Tamowai sibasibadiyao teha kaluwabu unai se laoma

¹ Yudeya magaina gagilina hesau hesana Betelehema unai Yesu se labasi, Heloda* yona huyawasawasa unai. Na tamowai sibasibadiyao kipwala taukitahekasadi teha kaluwabu unai se laoma ee Yelusalema unai se lage, ² na se henahenamai se wane, “Yudeya yomi wasawasa hauhauna se labasiyako wa, iya ede haedi? Yona huyalabasi kipwalana teha kaluwabu unai ye sae ka kita, ede ka laoma ta bena iya ka taba'ohui.”

³ Heloda wasawasa hedehedede ta ye lapui meta ye siliyata, unai nuwana ye modekalili, yo Yelusalema tamowaidi maudoidi hinage. ⁴ Na taukaitalasam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekataedi ye yogagogoidima na ye henamaiyedi, “Haedi kabo Keliso se labasi? Na peloweta beyabeyadi yodi kulikuli udiyedi meta saha se kuli?” ⁵ Na se wane, “Betelehema unai, matawuwuna ede peloweta ye kulinonohaiyako ye wane,

⁶ ‘Na kowa, Betelehema Yudeya tanona* unai, kowa nige ku dobikalili Yudeya magaidiyao udiyedi, matawuwuna kowa kalimyena kabo tauwoyawoya ye laoma na yogu tamowai Isalaela ye kitahetetedi.’ ” (*Maika 5:2*)

⁷ Na kabo Heloda tamowai sibasibadiyao wa ye yoga-hesuwaladi na ye henamaiyedi kipwala wa yona huyamasalaha mayadaina mamohoina bena kabina ye kata.

⁸ Na kabo ye hetamalidi se lau Betelehema yo ye wane,

---

* 2:1: Heloda wasawasa ye hetahetala'usei ta meta iya Heloda bagubagunana, hesana se katai ede Heloda Lakilakina. Iya mulina ne unai Heloda hekadiyo se hemala wasawasa meta iya kana isimulitao. * 2:6: Yudeya hesana beyabeyana meta Yuda, iya ede kadi mumuga hesana.

“Kwa lau wawaya ta kwa loyanamwanamwaei. Ena kwa lobai kabo kwa uyoma yogu kwa hedehedede-namwanamwa, na kabo yau hinage ya laowa unai ya taba'ohu.”

⁹⁻¹⁰ Wasawasa wa kalinana se lapui na kabo se lau, na kipwala wa ye woya'useidima wa se kita'uyoi meta se gwauyalakalili. Na ye kedabagunaidi ye lau wawaya wa yona kabamiya wa unai. ¹¹ Se mwalaesae numa kalona wa unai na wawaya wa ma sinana Maliya se kitadi, se tulibono yo wawaya wa unai se taba'ohu. Yodi kainauya se haidi na se kainauyaidi, gole yo mulamula panepanedi labui meta inisenisi yo mulo.*

¹² Na kabo kenosuwaiyena Yaubada ye hededelau udiyedi tabu se uyo Heloda unai. Ede keda hesau se hai na se uyo yodi magari.

Yosepa ma mwanena yo natudi se wasabu se lau Aikupito

¹³ Tamowai sibasibadiyao wa se dahalaiko, na kabo Guiyau yona anelu kenosuwaiyena ye taumasalaha Yosepa unai ye wane, “Ku tolo wawaya ta ma sinana ku woyaidi kwa wasabu kwa lau Aikupito. Menai kabo kwa miya ye lau ee kana siga ya hededelaowa'uyo. Matawuwuna Heloda wawaya ta ye wasewasenei bena ye unui.” ¹⁴ Ede boniyaiyena Yosepa ye tolo na wawaya wa ma sinana ye wasabuyedi se lau Aikupito. ¹⁵ Unai se miya ye lau ee Heloda ye boita. Teina unai Guiyau yona

---

* 2:11: Yodi kainauya wa kaniyodi ede teina: Gole unai se hemasalaha meta Yesu se kita iya wasawasa. Taukaitalasam tamowaidi inisenisi se gabugabu na kasuna ye sae Yaubada unai, unai inisenisi kainauyana wa ye hemasalaha meta tausonoga wa Yesu se kita iya Yaubada. Mulo meta kamkamna tauhekaiyawasidi yo hinage tauboiboita sinaledi kabaheyausidi, unai ye hemasalaha meta Yesu kabo ye kamkamna yo ye boita.

hedehededepeloweta saha ye hededenonohaiyako wa ye laoma ye mamohoi:

“Aikupito unai natugu tau ya yoganei'uyoiyama.” (*Hoseya 11:1*)

Heloda yona tau'iyala wawayao se unuidi

¹⁶ Heloda wasa ye lapui meta tamowai sibasibadiyao wa iya se lupoi, unai ye kouyalayalakalili. Ede yona tau'iyala ye hetamalidi se lau Betelehema maudoina unai wawayao tatao yodi bolimai labui sola nige se haidi maudoidi se unuidi. Matawuwuna ede tausibasiba wa ye henamaiyedi na kipwala yodi huyakitana wa unai ye laoma meta sola nige bolimai labui ye lobai. ¹⁷ Teina unai peloweta Yelemaiya saha ye hededeyako wa ye laoma ye mamohoi, ye wane:

¹⁸ “Kalina lakilakina Lama* unai ye laoma:

nuwayababa yo doulakilaki daguguna.

Lahela* natunao sabidi ye dou na nige ye henuwa nuwana se hededehetalu,

matawuwuna ede natunao se boitako.” (*Yelemaiya 31:15*)

Aikupito unai se uyoma Isalaela

¹⁹ Heloda yona boita mulinaena, Aikupito unai Guiyau yona anelu kenosuwaiyena ye taumasalaha Yosepa unai ²⁰ ye wane, “Ku tolo wawaya ta ma sinana ku woyaidi kwa uyo Isalaela tanona unai, matawuwuna wawaya ta bena tau'unuina wa se boitako.” ²¹ Unai Yosepa ye tolo wawaya wa ma sinana ye woyaidi na se uyo Isalaela. ²² Na wasa ye lapui meta Heloda natuna Alekelau iya tamana lauhedamaina Yudeya yodi wasawasa, unai ye

---

* ^{2:18}: Lama meta magari hesau Yelusalema dedekanaena. Hedehedede ta unai Mataiyo ye hai Betelehema unai ye heyaheyasoniyei. * ^{2:18}: Lahela: Sina bagubagunana ye hai ye heyaheyasoniyei sina maudoidi Betelehema unai natudiyao se boitako wa udiyedi.

matausikalili na nige ye henuwa ye lau Yudeya. Na kenosuwaiyena hedehedehesibasiba ye haidi unai ye lau Galili ²³ na magai hesau hesana Nasaleta unai se miya. Unai peloweta yodi hedehedede hesau hinage ye laoma ye mamohoi:

“Iya kabo hesana se katai Nasaleta tauna.”

3

Yowane Babatiso yona lauguguya balabalaena

(Maleko 1:1-12; Luka 4:1-13; Yowane 1:19-28)

¹ Bolimai hisa se lau mulidi ne unai Yowane Babatiso Yudeya balabalanaena ye hetubu ye lauguguya ye wane,

² “Kwa nuwabui! Galewa basileiyana* ye hanahanauma!”

³ Yowane meta iya tamowaina ede Aisaiya peloweta ye hedehemasalaha'usei wa ye wane,

“Tamowai hesau balabala unai ye yogayoga ye wane,

‘Guiyau yona keda kwa kabinonohai,

yo yona kabalau kwa hedudulai!’” *(Aisaiya 40:3)*

⁴ Yowane kana kaleko meta kamela wiyana unai se gin-auli, na kana dagilolo meta suisui hesau dahina,* na kana kai ede mwadimwadi yo kamwakamwa. ⁵ Yelusalema, Yudeya yo Yolidani tehana maudoina tamowaidiyao se laoma iya kalinawai ⁶ na yodi yababa se hedehemasalahadi, ede Yowane ye hebatisoidi Yolidani sagasagana unai.

⁷ Kabo Paliseya yo Sadusiya tamowaidiyao gwaudi se laoma Yowane unai babatiso hesabana. Ye kitadi ede ye dilaidi ye wane, “Komiu mwata natunao! Kaiteya ye

---

* 3:2: Galewa basileiyana meta Yaubada yona kabatanuwaga o Yaubada yona basileiya. Mataiyo Dius yodi hedehedede yo yodi laulau ye lauwatani ede Yaubada hesana nige ye katakataikaliliyei, na galewa mo ye hepaisowa.

* 3:4: Yowane kana kaleko meta gonogonowana doha peloweta Ilaisa kana kaleko (Wasawasa bukadi helabuina 1:8).

hededelaowa bena kabo Yaubada yona hekamkamna kwa yabubugabaei? ⁸ Bena nuwabui kaniyona kwa miyaha-masalahadi! ⁹ Na tabu kwa nuwatui meta kabo kwa bom kwa hemauli'uyoigomiu na kwa wane, 'Kai Abelahama kana isimulitao!'^{*} Ya hededelaowa, Yaubada gonowana weku ta udiyedi Abelahama kana isimulitao ye ginaulidi. ¹⁰ Kilam se tolenonohaiyako. Na ena kaiwa hesau nige ye kaniyonamwanamwa, meta kabo se koigabaei yo se gabalaei kaiwa kalakalasina luwanaena.

¹¹ Kaiteyadi se nuwabui kabo waila unai ya hebabati-soidi. Na tamowai hesau ede sola kabo ye laoma. Iya yona gigibwali meta ye saekalili na kabo yau. Yau nige ya namwakalili taba iya kana sendolo ya baheidi.* Iya kabo Yaluwa Tabuna yo kaiwa kalakalasina udiyedi ye hebabatisoigomiu. ¹² Yona kabahehuesulusini kaikai-wana iya nimanaena, na kabo witi ye hesulusinidi yo ye hinelidi. Na kabo kaniyodi ye toledi sanalaena, na mosomosodiyao ye tolehesuwaladi kabo ye gabudi kaiwa kalakalasina nige yona kababoso unai.”

Yesu yona babatiso

(Maleko 1:9-11; Luka 3:21-22; Yowane 1:32-34)

¹³ Kabo Yesu Galili unai ye laoma Yolidani sagasagana unai, bena Yowane unai babatiso ye hai.

¹⁴ Na Yowane ye kaipate bena Yesu ye hedede-hekaiyawasi ye wane, “Idohagi to kowa ku laoma yau kaliguyena? Ye namwa mo taba kowa ku hebabatisoigau!”

¹⁵ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Nige, teina mahana ta unai meta kowa bena ku hebabatisoigau. Taba Yaubada

---

* 3:9: Kai Abelahama kana isimulitao: Paliseya yo Sadusiya tamowaidiyao wa se bom se kita'uyoidi meta siya Yaubada kana bodao. * 3:11: Kana sendolo ye baheidi: Teina ta meta heyayai tauhaina kana paisowa hesau, meta tamowai se saguidi kadi sendolo bikibikidi ne mainadi se yailidi na sendolo ne se haigabaedi.

yona nuwatu mo ta lauwatani.” Ede Yowane ye talam na Yesu ye hebabatisoi.

¹⁶ Ye hebabatisoi ye gehe kabo Yesu waila ne unai ye gayo ye saesae, na mahanana ne unai galewa ye tasoke, na Yesu Yaubada Yaluwana* ye kita ye dobima doha bunebune na ye talu iya unai. ¹⁷ Na kalina hesau galewa ne unai ye wane, “Teina yau natugu. Iya ya gadosisiyei, yo ya gwauyalalili iya unai.”

4

Diyabolo Yesu ye nohoi

(Maleko 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Na kabo Yaluwa Tabuna Yesu ye laei balabalaena bena diyabolo iya ye nohoi. ² Menai ye kaihudi ye lau mayadai 40 yo boniyai 40, ede ye hasali. ³ Na taunohonoho wa ye laoma kalinaena ye wane, “Ena kowa Yaubada natuna, kabo ku hededelau weku ne udiyedi se hemala pwalawa.”

⁴ Na Yesu ye wane, “Yaubada kalinana unai ta hasili ye wane,

‘Tamowai nige pwalawa mo unai se maumauli, na Yaubada yona hedehede maudoidi udiyedi hinage se maumauli.’ ” *(Dutelonomi 8:3)*

⁵ Na kabo diyabolo wa Yesu ye laei Yelusalema, na se sae numa tabuna kewana saesaena unai se tolo, ⁶ na ye hededelau unai ye wane, “Ena kowa Yaubada Natuna, kabo ku kamposidobi. Matawuwuna buka tabuna unai se kuli se wane,

‘Kabo ye hededelau yona anelu udiyedi bena se kita-hetetego, kabo nimadiyena se kabisinigo, na taba nige kaem ne ku hetupanei weku hesau unai.’ ” *(Same 91:11-12)*

---

* 3:16: Yaubada Yaluwana meta Yaluwa Tabuna.

⁷ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Na hinage buka tabuna unai ta hasili meta ye wane, ‘Tabu Guiyau yom Yaubada ku lautonogi.’” *(Dutelsonomi 6:16)*

⁸ Na kabo diyabolo wa Yesu ye laei kuduli saesaekalilina unai, na tanoubu ta basileiyana maudoidi yodi namwanamwa saesaedi ye hekita ⁹ na ye wane, “Ena ku tulibono yo ku taba'ohu kaliguwai, kabo ginauli maudoidi ta ya haidiwa.”

¹⁰ Na Yesu ye wane, “Satani, ku tausuwala! Matawuwuna buka tabuna unai ye wane, ‘Guiyau yom Yaubada mo unai ku taba'ohu, yo iya ye bom mo ku hedebasae.’” *(Dutelsonomi 6:13)*

¹¹ Ede diyabolo wa Yesu ye laugabaei, na anelu se laoma Yesu se kitahetete.

*Yesu ye hetubu ye lauguguya
(Maleko 1:14-15; Luka 4:14-15)*

¹² Huya hesau Yesu wasa ye lapui meta Yowane se haiyako na numatutugudu unai se tole. Ede Yudeya ye laugabaei na ye uyo Galili. ¹³ Nige ye uyo yona magai Nasaleta, na ye lau Kapelenauma, Galili Gabwana* dedekanaena, meta Sebuluna yo Napatali tehadiyena.

¹⁴ Unai saha Aisaiya peloweta ye hededeyako wa ye hemamohoiyei:

¹⁵ “Sebuluna tanona yo Napatali tanona,
tanodiyao udiyedi keda ye dobi gabwa,
tano Galili Gabwana dedekanaena,
Yolidani sagasagana hali tanakawasina,
Galili tanona dagela tamowaidiyao yodi kabamiya;

---

* 4:13: Galili Gabwana meta waila lakilakina Galili tanona unai. Ye lakikalili doha gabwa, unai se kawagabwai.

tano ta tamowaidiyao yodi wasa ya hedehededei ede teina.*

¹⁶ Masigili unai taumiya wa mala lakilakina se kita, yo mwaloj logulogunaena taumiya kalidiyena mala ye sina.” *(Aisaiya 9:1-2)*

¹⁷ Tenem huyana ne unai Yesu ye hetubu ye lauguguya ye wane, “Nuwamiu kwa buidi, matawuwuna ede galewa basileiyana wa ye hanahanaumako.”

*Yesu yona hekahekatao bagubagunadi ye yoganeidi
(Maleko 1:16-20; Luka 5:1-11; Yowane 1:35-51)*

¹⁸ Huya hesau Yesu ye yona ye laulau Galili Gabwana dedekanaena ede tauyamayama labui ye kitadi yodi hinaya udiyedi se yamayama. Tamowaidiyao ede Simona—hesana hesau ede Petelo—ma kana kaha Andeleya. ¹⁹ Na ye yogadobi udiyedi ye wane, “Kwa saema kwa hemuliwatanigau, na kabo ya hekatagomiu kwa hemala tamowai tauyamayamadi.” ²⁰ Ede yodi hinaya wa se laugabaedi na se saema se hemuliwatani.

²¹ Se tausigilau, na kabo Sebedaiyo ma natunao Yamesi yo Yowane ye kitadi yodi waga unai, yodi hinaya se polapolaidi. Na Yamesi ma kana kaha Yowane ye yoganeidi. ²² Mahanana ne unai tamadi yo yodi waga wa se laugabaedi, na Yesu se hemuliwatani.

*Yesu taukasiyebwa ye henamwanamwadi
(Maleko 1:39 yo 3:7-12; Luka 4:44 yo 6:17-19)*

²³ Yesu Galili maudoina ye tauhetakikili na yodi sunago udiyedi ye lauhekata. Yaubada yona basileiya wasana namwanamwana ye hededehehemasalahan, yo hinage tamowai kadi kasiyebwa udoi'udoj ye henamwanamwadi. ²⁴ Yesu wasana Galili tehana maudoina ye hemwayau, yo

---

* 4:15: Lausoisoj ta hedehededena maudoidi kaniyodi ede Galili tanona, meta peloweta wa Galili tanona hesana udoi'udoj ye kataidi.

hinage ye lau Siliya tanona maudoina unai. Na tamowai kadi kasiyebwa udoi'udo se laedima Yesu unai, kasiyebwa doha taukamkamna, yo yaluwa yabayababadi tamowai se luwuidi, yo taukikikikiwasi, yo hinage taubunibuni, na ye henamwanamwadi. ²⁵ Na teha Galili, Dekapolisi, Yelusalema, Yudeya, yo Yolidani hali tanakawasina udiyedi bodalakilaki se laoma Yesu se hemuliwatani.

Yesu ye lauguguya kuduliyena

5

Mataiyo 5:1-7:29

*Tamowai yodi kabagwayu yala mamohoidi
(Luka 6:20-23)*

¹ Na Yesu boda wa ye kitadi se laolaoma, ede maiyanao hekahekatao se sae kuduli hesau unai. Kabo ye tuli ² na ye hetubu ye hekatadi ye wane,

³ “Kaiteyadi nige gonowana se bom se sagu'uyoidi, na se kitalau Yaubada yona sagu unai,* siya gonowana se gwayu yala, matawuwuna galewa basileiyana meta siya yodi.

⁴ Kaiteyadi se doudou yo se nuwanuwayababa, siya gonowana se gwayu yala, matawuwuna ede Yaubada kabo ye hedede hetaludi.

⁵ Kaiteyadi se nuwatalu, siya gonowana se gwayu yala, matawuwuna ede tanoubu maudoina ta kabo siya yodi.

⁶ Kaiteyadi laulau namwanamwadiyao se henuwakaliliyeidi, siya gonowana se gwayu yala, matawuwuna saha se henuwa wa kabo se lobai.

---

* 5:3: Lausoiso ta unai Yesu yona hedehedede wa kaniyona ku hasili. Hedehedede wa ede, Kaiteyadi se deha yaluwadiyao udiyedi.

- ⁷ Kaiteyadi tamowai hekadiyo se katekamkamnaedi, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna Yaubada kabo ye katekamkamnaedi.
- ⁸ Kaiteyadi nuwadi udiyedi se a'a, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna ede Yaubada kabo se kita.
- ⁹ Kaiteyadi siya tamowai tauhenuhenuwadaumwalidi, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna ede Yaubada kabo ye kawanatuyeidi.
- ¹⁰ Kaiteyadi siya laulau namwanamwadi debadiyena se hekamkamnadi, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna ede galewa basileiyana meta siya yodi.
- ¹¹ Ena tamowai se dilamataigomiu yo se hekamkamnagomiu yo hededelupolupo yabayababadi udoi'udoi udiyedi se hededeheyababagomiu yau debaguyena, meta gonowana kwa gwauyala. ¹² Nuwamiu bena se namwa matawuwuna ede yomi kainauya ye lakikalili galewa ne unai. Na peloweta bagubagunadiyao wa se hekamkamnadi gonogonowana doha se hekamkamnagomiu ta.”

Kalita yo mala

(Maleko 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ “Komiu tanoubu ta kalitana ede. Taba kalita ne kamnana ye gehe, meta nige gonowana ta hekalita'uyoi, yo nige kana paisowa hesau. Unai kabo se inigabae na tamowai se sae se dobi na se utu'utui.

¹⁴ Komiu tanoubu ta malana ede. Magai lakilakina hesau kuduli kewanaena malana nige gonowana se tole-wadam. ¹⁵ Yo hinage taba lampa ta hekalasi, meta nige gonowana gulewa unai ta hebilikoi. Na ta tolesaei masalahaena na numakalo ne unai tamowai maudoidi dawayana ne se kita. ¹⁶ Unai bena tamowai yomi laulau namwanamwadi se kitadi doha mala wa, yo tamamiu galewa ne unai se hedebasaei.”

Yesu laugagayo kaniyodi mamohoidi ye hededehe masalahadi

¹⁷ “Tabu yomi nuwatu ya laoma ta laugagayo yo peloweta yodi hedehedede wa bena ya hekaiyawasidi. Nige, na ya laoma ta bena ya hemamohiyedi. ¹⁸ Ya hededemamohoi kalimiuyena: Galewa yo tanoubu kabo se gehe, na Yaubada yona laugagayo se kulidiko wa nige gonowana kulikulina gagilina hesau ye taukwadalele, kana siga laugagayo hedehededeni maudoidi se laoma se mamohoi. ¹⁹ Ena tamowai hesau laugagayo ta gagilina hesau ye utusi yo tamowai hekadi ye hekatadi bena laugagayo ta se utusi, Yaubada kabo iya ye tolehemulita galewa basileiyana unai. Na ena kaiteya laugagayo ta ye miyamiyaei yo tamowai hekadi ye hekatadi na se miyawatani, Yaubada kabo iya ye tolehebaguna galewa basileiyana unai. ²⁰ Ya hededelaowa kalimiuyena: Yomi laulau bena se dudulai yo se namwakalili na kabo siya Paliseya yo laugagayo taulauhekataedi. Ena nige, meta nige gonowana kwa lusae galewa basileiyana unai.”

Kouyalayala lauhekatana

²¹ “Kwa lapuiyako meta Mose ye hededelau kada mu-mugao udiyedi ye wane, ‘Tabu ku kaiunu’,* yo hinage, ‘Ena tamowai hesau ye kaiunu meta iya kabo se laei tautolehe-dudulai tamowaidiyao udiyedi na se hekamkamna.’ ²² Na yau ya hededelaowa, ena hesau kana kaha ye kouyalay-alaei meta iya taba se helauhetala. Na ena tamowai hesau kana kaha ye kawayauyaulei ye wane, ‘Kulum ne nige kaniyona!’, meta iya taba se laei Sunedeli* unai na se hekilaino. Na taba hesau kana kaha ye hededeheyababa

---

* 5:21: Tabu ku kaiunu: Esodo 20:13   * 5:22: Sunedeli meta Dius tamowaidiyao yodi kabalahetala saesaekalilina. Maleko 14:55 hededehe-masalhana ku hasili.

ye wane, ‘Kowa tamowai yauyaulekalilina, yo Yaubada kana waiunu mamohoi!’, meta iya kabahekilainona ede kaiwa kalakalasina unai.

²³ Unai, ena kowa yom kainauya ku baheiyamako bena ku kaitalasameyi na nuwam yena ye saema meta kowa yom yababa hesau kam kaha hesau unai na ye kouyalay-alaego, ²⁴ yom kainauya wa ku laugabaei kaitalasam kabagabuna dedekanaena, na ku lau kam kaha wa unai yom teha ku tolehedudulai na kabo ku uyoma yom kainauya wa ku kaitalasameyi.

²⁵ Ena saha hesau ku ginauli na kam waiunu ye koipiliyeigo na ye laego bena ku lauhetala, meta maidam kwa tolehedudulaimwamwayauyei. Ena nige, kabo ye laego tautolehedudulai udiyedi. Yo tautolehedudulai kabo se moselaego polisi udiyedi na se tolego numatutuguduyena. ²⁶ Ya hededemamohoi: Taba nige se hepesago ye lau ee kana siga kam hagahaga maudoidi ku hemaisahegehedi.”

Ganawali lauhekatana

²⁷ “Kwa lapuiyako meta beyabeyana Mose yona laugagayo unai ye wane, ‘Tabu ku ganaganawali.’” ²⁸ Na ya hededelaowa kalimiuwai: Ena kaiteya waihiu hesau ye kita na nuwanaena ye gadosisiyei bena taba maidana se keno, meta iya nuwana ne unai ye ganawaliko. ²⁹ Ena matakahatum ye woyalaego yababa unai, ku lamohai na ku gabaei. Ye namwa mo taba yaum hesau nigele na kabo taum maudoudoina ye lau kaiwa kalakalasina unai. ³⁰ Yo hinage ena nima kahatum ye woyalaego yababa unai meta ku bolihai ku gabaei. Ye namwa mo taba yaum hesau nigele na kabo taum maudoudoina ye lau kaiwa kalakalasina unai.”

---

* 5:27: Tabu ku ganaganawali: Esodo 20:14

Inawase lauhekata
(Mataiyo 19:9; Maleko 10:11; Luka 16:18)

³¹ “Mose ye wane, ‘Ena tamowai hesau mwanena bena ye inawasei meta kabo inawase pepwana ye kuli na ye mosei.’* ³² Na yau ya hededelaowa: Ena tamowai hesau mwanena nige ye ganaganawali na ye inawasegaibui, meta iya waihiu ne ye heganawali. Na ena tamowai hesau waihiu ina'inawasena ye tawasolai, meta iya hinage ye ganawali.”*

Kaigwala lauhekata

³³ “Doha hinage kwa lapuiyako meta Mose ye hedede-lau kada mumugao udiyedi ye wane, ‘Tabu yom hedede-kaigwala hesau ku utusi, na yom kaigwala ku hededediko Yaubada unai meta bena ku ginauliwatanidi.’* ³⁴ Na yau ya hededelaowa: Tabu ku kaigwala! Tabu galewa hesanaena ku kaikaigwala, matawuwuna galewa meta Yaubada yona kabatuli. ³⁵ Yo tabu ku kaikaigwala tanoubu hesanaena, matawuwuna tanoubu ta iya Yaubada kaena kabatolena. Yo tabu ku kaikaigwala Yelusalema hesanaena, matawuwuna Yelusalema meta wasawasa saesaena yona magari. ³⁶ Tabu ku kaikaigwala kulum ne unai,* matawuwuna nige gonowana kulum ne maiyawana hesau ku heposiposi o ku hedubaduba. ³⁷ Ye namwa mo taba ku talam ku wane ‘Aa’, o ku uhala ku wane ‘Nige’. Ena saha hesau ku hedede-hagahagai'uyoi meta tauyababa unai ye laoma.”

---

* 5:31: Dutelonomi 24:1 * 5:32: Maleko 10:11-12 yo Luka 16:18 hinage ku hasili. * 5:33: Numela 30:2; Lewitikasi 19:12; Dutelonomi 23:21 * 5:36: Ena tamowai hesau kulunaena ye kaigwala, kaniyona meta yona maui kabo ye mosegabaei, ena yona hedehedede ne nige ye mamohoi.

Haigum lauhekata
(Luka 6:29-30)

³⁸ “Yo hinage kwa lapuiyako yomi taulauhekata se wane, ‘Ena matam kesega se koihegibu, kabo hinage taukoihegibuna ne matana kesega ku koihegibu, yo ena mwakam kesega se koihuhuhai hinage taukoihuhuna ne mwakana kesega ku koihuhuhai.’* ³⁹ Na yau ya hedede-laowa: Tabu yababa tauginaulina ku laukwatakataei. Ena tamowai hesau papalikaatum ne unai ye koi meta tabu ku hemaisa, hinage ku tolobui na papalim hesauna ne unai ye koi. ⁴⁰ Ena tamowai hesau ye laego ku lauhetala na kam luwuluwu nimakubwakubwana ne ye hai meta hinage kam luwuluwu nimalohalohana* ku mosei. ⁴¹ Ena iyala tamowaina hesau ye lauheliligo bena yona gogo ku baheidi keda kubwakubwana mo, meta bena ku baheidi ku lau kedalohaloha.* ⁴² Ena tamowai hesau saha ye kaib-wadai kalimyena meta bena ku mosei. Na ena tamowai hesau saha kalimyena ye sagenahagahagai meta tabu ku nuwahi, na bena ku mosei.”

Waiunu gadosisiyeina lauhekata
(Luka 6:27-28 yo 32-36)

⁴³ “Yo hinage kwa lapuiyako yomi taulauhekata se wane, ‘Keham ku gadosisiyei* na kam waiunu ku hewaiunu.’ ⁴⁴ Na yau ya hedede-laowa kalimiyuena:

---

* 5:38: Esodo 21:24; Lewitikasi 24:20; Dutelonomi 19:21   * 5:40: Yesu yona huyaena kwama labui se likwalikwadi. Lulu nima kubwakubwana se likwabagunai, na luwuluwu nima lohahana kewanaena se likwa wa hinage se hepaisowa yodi kabobo.   * 5:41: Keda kubwakubwana mo ... keda lohahala: Loma yodi tau'iyala yodi dudulai meta tamowai se lauhelilidi bena yodi gogo se baheidi keda kubwakubwa. Keda ne lohana ede Dimdim unai ta hedede ta wane “one mile”.   * 5:43: Lewitikasi 19:18

Kami waiunu kwa gadosisiyedi yo hinage tauhekamkam-nagomiu yodi kwa tapwalolo. ⁴⁵ Teina laulau ta unai kabo komiu kwa hemala tamamiu galewa ne unai natunao mamohoidi, matawuwuna ede mahana ye hesina tamowai yabayababadi yo tamowai namwanamwadi udiyedi; yo hinage nabu ye hetalu tamowai namwanamwadi yo tamowai yabayababadi udiyedi. ⁴⁶ Ena taugadosisiyeigomiu se bom mo kwa gadosisiyeidi, kabo kaniyona ede saha? Takisi tautanotano* hinage se gadogadosisihineli. ⁴⁷ Ena kehamiyao mo se bom kwa lautokihinelidi meta kabo idohagi yomi laulau ne se namwa na kabo tamowai hekadiyo yodi laulau? Matawuwuna dagela tamowaidiyao teina miya ta hinage se miyamiyaei. ⁴⁸ Yomi miyamiya ne udiyedi bena kwa namwa yo kwa dudulaikalili, doha tamamiu galewa ne unai iya ye namwa yo ye dudulaikalili.”

6

Kaikainauya lauhekatana

¹ “Bena kwa kitanamwanamwa, tabu tamowai matadiyena yomi laulau namwanamwadi kwa ginaginaulidi bena kabo se kitahenamwagomiu. Ena yomi laulau doha teina, meta tamamiu galewa ne unai taba nige kainauyana ye haiyawa.

² Unai ena yomi kainauya kwa moseidi deha tamowaidiyao udiyedi meta tabu bwagigina kwa yuhi doha taukailupolupo yodi laulau sunago yo keda udiyedi, yodi kainauya se moseidi tamowai matadiyena bena kabo se kitadi yo se nokoedi. Ya hededemamohoi kalimiuyena:

---

* 5:46: Takisi tautanotano meta Dius tamowaidiyao, na Loma babadadiyao yodi se paisowa. Kadi paisowa ede yodi hali Dius tamowaidiyao udiyedi moni se tanotano na se moseidi Loma yodi gabemani udiyedi. Unai yodi hali Dius tamowaidi siya se kitaheyababadi.

Siya yodi kainauya maisana ede se haiyako. ³ Ena yom kainauya ku mosei deha tamowaina hesau unai meta tabu ku hedede'uyoigo kam kaha hesau unai na bena kabim ye kata. ⁴ Na yom kainauya meta bena ku mosewadam. Na Tamam ginauli wadawadamdi taukitadi, iya kabo ye kainauyaego.”

Tapwalolo lauhekata

(Luka 11:2-4)

⁵ “Na ena kwa tapwalolo, tabu yomi laulau doha taukailupolupo. Se henuwa bena kabo tamowai se kitadi, unai sunago kalodiyena yo hinage keda dedekadiyena se tolo na se tapwatapwalolo. Ya hededemamohoi kalimi-uyena: Siya yodi tapwalolo maisana ede se haiyako. ⁶ Na ena ku tapwalolo, meta ku mwalae yom numa kalonaena, kedana ku gudu na ku tapwalolo Tamam unai, iya ede teha wadawadamnaena yo teha maudoidi udiyedi taumiya. Na Tamam ginauli wadawadamdi taukitadi, iya kabo ye kainauyaego.

⁷ Na ena kwa tapwalolo, tabu yomi hedehedede kwa laulaubodai'uyoidi, doha Yaubada nige kabina taukata yodi tapwalolo. Siya yodi nuwatu meta bena tapwalolo se heloha, na kabo yodi yaubada ye lapuidi. ⁸ Unai komiu yomi tapwatapwalolo tabu doha siya, matawuwuna ede ginauli sahasahadi udiyedi kwa deha ne Tamamiu kabidi ye katako na kabo kwa kaibwadaidi.

⁹ Unai taba komiu kwa tapwalolo doha teina:

‘Tamamai galewa ne unai! Kowa hesam ka hedede-tausaei.

¹⁰ Yom basileiya bena ye laoma. Yom nuwatu bena ka ginauliwatanidi tanoubu ta unai, doha galewa ne unai yom nuwatu se ginauliwatanidi.

¹¹ Mayadai ta kaina ku leyama.

¹² Yoma yababa ku nuwatugabaedi, doha hinage kai tauheyababagai yodi yababa ka nuwatugabaedi.

¹³ Bena ku kitahetetegai na taba nige ka lulau noho luwanaena, na tauyababa yona nuwatu udiyedi ku gilihaigai.’ ” *

¹⁴ Tapwalolo wa ye hekatadi ye gehe kabo ye hede-hede'uyo ye wane, “Tauheyababagomiu yodi yababa bena kwa nuwatugabaedi, kabo Tamamiu galewa ne unai hinage yomi yababa ye nuwatugabaedi. ¹⁵ Na ena yodi yababa nige kwa nuwatugabaedi meta hinage Tamamiu galewa ne unai taba nige yomi yababa ye nuwatugabaedi.”

Kaihudi lauhekata

¹⁶ “Ena kwa kaihudi, tabu kami kao doha taukailupolupo yodi laulau. Siya kadi kao se heyababadi bena tamowai se kitadi meta se kaihudi. Ya hededemamohoi kalimiuyena: Siya yodi kainauya ede se haidiko. ¹⁷ Na kowa huyana ku kaihudi meta bena ku matakabi, kulum ne ku heyausi yo ku suwali. ¹⁸ Unai kabo tamowai hekadi nige gonowana se kitalobaigo meta ku kaihudi, na Tamam teha wadawadamyena taumiya, iya ye bom mo kabim ye kata. Na Tamam ginauli wadawadandi taukitadi, iya kabo ye kainauyaego.”

Gogo lauhekata

(Luka 12:22-36 yo 16:13)

¹⁹ “Tanoubu ta unai tabu kwa kaipate bena taba kwa gogokalili. Gogo ne kabo se pwaso yo se tatagwaligwali, yo hinage taukaiwahali kabo se kaiwahalidi. ²⁰ Na taba kwa kaipate bena galewa ne unai kwa gogokalili. Temenai

---

* 6:13: Kulikuli beyabeyadi hekadiyo lausoiso 13 se tubei se wane, Matawuwuna ede basileiya kowa yom, yo gigibwali kowa yom, yo namana-mali kowa yom. Amen. Na kulikuli bagubagunadi udiyedi hedehehede ta nige se kulidi.

nige gonowana se pwasa yo se tatagwaligwali, yo hinage taukaiwahali taba nige se kaiwahalidi. ²¹ Matawuwuna ede kaiteya teha unai yom gogo se miyamiya, meta yom nuwanuwatu ede temenai.

²² Matada meta siya tauda ta malana ede. Ena matada se dawaya meta kabo tauda maudoina ta ye dawaya.

²³ Ena matada se yababa meta tauda maudoina ta kabo ye masigili.* Na ena ku nuwatui meta mala ede nuwam yena, na mala ne meta ye masigili, masigilina ne meta ye lakikalili.

²⁴ Nige gonowana tamowai hesau tanuwaga labui yodi ye paisowa. Hesau kabo ye subu na hesauna wa kabo ye henuwa. O nuwana bagubagunana wa yona nuwatu ye ginauliwatanidi ma nuwakohihaina, na hesauna wa ye kitadobidobiyei. Unai nige gonowana Yaubada yo moni yodi kwa paisowa.

²⁵ Unai ya hededelaowa kalimiuyena: Tabu kwa nuwanuwatukalili yomi mauli hesabana, bena saha kabo kwa kai yo kwa numa; yo taumi ta hesabana, saha kabo kwa likwa. Mauli ye saekalili na kabo kai, yo taumi ta ye saekalili na kabo kaleko! ²⁶ Hage manuwa ne sola kwa kitadi, siya nige kadi se paipaisowa, nige yodi koya yo hinage nige yodi sanala, na tamamiu galewa ne unai, iya ye hekahekaidi. Na komiu meta kwa saekalili na kabo manuwa ne. ²⁷ Kaiteyamiu kwa nuwanuwatukalili meta nige gonowana kwa bom yomi mauli ne kwa heloha'uyoi.

²⁸ Na idohagi to kaleko kwa nuwanuwatukaliliyedi? Sola koya pasadiyao ne kwa kitadi. Nige se paipaisowa yo nige kaleko se laulauginauli. ²⁹ Ya hededelaowa kalimiuyena: Solomona yona wasawasa kalekodiyo nige hesau

---

* 6:23: Matada se yababa: Ena tamowai hesau ye bom mo ye nuwatu'uyoi, meta Dius tamowaidiyao se wane matana se yababa. Tamowai doha tenem nuwana ne unai meta ye masigiligudui, nige mala hesau.

kana kao ye namwa doha tenem pasa ne. ³⁰Yaubada pasa ne kadi kao ye henamwadi, wau se lala na malaitom meta kabo se wowoya na se gabudi se kalasi. Na komiu meta ye nuwatukaliliyeigomiu, unai kami kaleko iya kabo ye haidiwa. Komiu sunuma gagilidi tamowaidiyao!

³¹Unai tabu nuwamiu se mode kwa wane, ‘Malaitom kabo saha ka kai? O saha ka numa? Yo saha ka likwa?’ ³²Matawuwuna nige Yaubada tausunumaena siya meta kai yo gogo se henuwakaliliyedi, na kami henuhenuwa maudoidi ta tamamiu galewa ne unai kabidi ye katako. ³³Na komiu bena Yaubada yona basileiya kwa tolebagunai yo hinage miyamiyana dudulaidi kwa miyamiyaidi, na kabo ginauli maudoidi ta hinage ye haidiwa. ³⁴Unai tabu malaitom modena unai kwa nuwanuwatukalili, matawuwuna malaitom kabo ye bom modena ye mode'uyo. Mayadai kesega kesega ye bom mo polohena.”

7

Kitahineli lauhekata *(Luka 6:37-38 yo 41-42)*

¹“Tabu tamowai hesau yona laulau unai ku hineli na ku hededeheyababa. Ena ku hineli na ku hededeheyababa, meta hinage Yaubada kabo ye hineligo na ye hededeheyababago. ²Matawuwuna Yaubada kabo ye hineligo doha tamowai hekadi ku hinelidi, na laugagayo saha ku hepaisowa kalidiyena wa kabo hinage Yaubada ye hepaisowa kalimwai.

³Ye saha to kam kaha matana mukalina ku kaikaikewai na kowa matam ne unai kaiwa mwayana ne nige ku modei? ⁴Idohagi to ku hededelau kam kaha unai bena matana mukalina ku haigabaei, na matam ne unai kaiwa mwayana ede sola ma miyana? ⁵Kowa taukailupolupo

mamohoi, matam ne unai kaiwa mwayana ne ku haigabaeibagunai, na matam ne ye nega, kabo kam kaha matana mukalina ku kitanamwanamwaei na ku haigabaei.

⁶ Ginauli tabudi tabu kwa moselaedi kedewa udiyedi, yo yomi giniuba tabu kwa gabalaedi puwaka udiyedi. Ena ku gabalaedi, kabo puwaka wa giniuba ne se utukalakalateidi bwatano ne unai, yo kedewa wa kabo se gelobui na se kalasigomiu.” *

*Kaibwada Yaubada unai
(Luka 11:9-13)*

⁷ “Kwa kaibwada Yaubada unai, kabo saha kwa kaibwadai wa ye leyawa. Kwa wase, na kabo saha kwa wasewasenei wa Yaubada ye saguigomiu na kwa lobai. Yo hinage keda guduna unai kwa koikoi, kabo keda ye sokeyawa. ⁸ Matawuwuna ede taukaikaibwada saha se kaibwadai wa kabo se hai, yo tauwasewase saha se wasenei wa kabo se lobai, yo keda kabo ye soke kaiteyadi taukoikoi wa udiyedi.

⁹ Komiu sina yo tama, ena natumiu ye kaibwada kai, kabo weku kwa mosei? ¹⁰ O ena ye kaibwada yama, kabo mwata kwa mosei? ¹¹ Komiu yomi miyamiya se yababa na iyamo gonowana kabo kainauya namwanamwadiyao kwa moseidi natumiyao udiyedi; na tamamiu galewa ne unai yona laulau se namwakalili, na ye nonohakaliliko kabo kainauya namwanamwadi ye moseidi kaiteyadi se kaibwada iya unai.

Mose yona laugagayo maudoina kaniyona

---

* 7:6: Ginauli tabudi: yo giniuba meta Yaubada yona hedehedede namwanamwadi, na kedewa yo puwaka, siya ede tamowai nige gonowana Yaubada yona hedehedede ne se kawanamwanamwaei.

¹² Unai, laulau sahasahadi kwa henuwa bena tamowai se ginaulidi kalimiuyena meta komiu hinage kwa gin-aulidi siya kalidiwai. Teina ta Mose yo Peloweta yodi lauhekata maudoina kaniyona ede.”

Keda labui hedehedededi
(Luka 13:24)

¹³ “Kawakeda gagilina unai kwa lusae. Matawuwuna keda ye lau kabakamkamna magaina unai meta ye masalaha yo kawakedana ye laki, unai tamowai se bado keda ne se hemuliwatani. ¹⁴ Na mauli kedana meta ye giligili yo kawakedana ye gagili, unai tamowai hisa mo se lobai na unai se lau.”

Peloweta bwalabwala kadi kao
(Luka 6:43-44)

¹⁵ “Kwa kitanamwanamwakalili peloweta bwalabwala udiyedi. Mamoe kadi kaoyena se laoma kalimiuyena, na iyamo kadi kao mamohoina meta siya doha kedewanukula kaikaikalasidiyao. ¹⁶ Siya laulau saha se miyamiyaedi ne udiyedi kabo kwa kitalobaidi. Nige gonowana tamowai hesau kamokuku unai wine kaniyona ye gigi, yo hinage nige gonowana kaiwa gwaligwalidi udiyedi bosibosi* kaniyona ye gigi. ¹⁷ Yo hinage kaiwa yababana kaniyona meta kaikailewa, na kaiwa namwanamwana kaniyona meta kaikaina. ¹⁸ Kaiwa namwanamwana unai taba nige kaiwa yababana kaniyona ta lobai, yo hinage kaiwa yababana unai taba nige kaiwa namwanamwana kaniyona ta lobai. ¹⁹ Ena taba kaiwa hesau kaniyona nige se namwa meta kabo se koigabaei na se tulaei kaiwa kalakalasina unai. ²⁰ Unai kaiwa kabakitalobaina ede kaniyona udiyedi.

---

* 7:16: Isalaela unai nige bosibosi, na kaiwa hesau Dimdim unai hesana ede fig. Ka bui bosibosi matawuwuna kaniyodi se kamna.

²¹ Tamowai se bado se hededelaoma kaliguwai se wane, ‘Guiyau, Guiyau!’ na iyamo nige gonowana maudoidi se lusae galewa basileiyana, na tamagu galewa ne unai yona nuwatu kaiteyadi se ginauliwatanidi, siya se bom mo kabo se lusae. ²² Huyakitahekasa yo hineli mayadaina ne unai meta boda kabo se wane, ‘Guiyau, Guiyau, hesamyena ka hededepeloweta, yo hesam yena demoni ka hededehepesadi, yo hinage hesam yena laulau gigigigibwalidi ka ginaulidi.’ ²³ Kabo ya hededelau kalidiyena ya wane, ‘Nige kabimiu ya kata, kwa tausuwala, komiu yomi laulau se yababakalili.’ ”

Kabakabinuma labui hedehedededi
(Luka 6:47-49)

²⁴ “Unai, kaiteya yogu hedehedede ta ye lapuidi na ye miyawatanidi meta iya doha tamowai sibasibana weku kewanaena ye kabinuma. ²⁵ Na kabo nabu ye talu, kabaita ye didi, yo hinage yaumai ye towa na numa wa ye nukunuku, na nige ye guli, matawuwuna ede numa wa weku kewanaena ye hetolo. ²⁶ Na kaiteya yogu hedehedede ta ye lapuidi na nige ye miyawatanidi meta iya doha tamowai yauyaulena, malanaganagaliyena yona numa ye hetolo. ²⁷ Na kabo nabu ye talu, kabaita ye didi yo yaumai ye towa ede numa wa ye nukuheguli yo ye tatagwaligwali.”

²⁸ Yesu yona lauhekata maudoidi wa gehediyena meta boda wa se noko, ²⁹ matawuwuna ede yona lauhekata wa meta ma gigibwalina, nige doha laugagayo taulauhekataena tamowaidiyao.

8

Yesu taulepela ye henamwanamwa
(Maleko 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Yesu kuduli wa unai ye lauhekatagehe ede maiyana hekahekatao se lidi se dobi. Na boda se laoma se hemuli-watani. ² Na kabo taulepela hesau ye laoma ye tulibono na ye hededelau Yesu unai ye wane, “Guiyau, gigibwali ede kalimwai, na ena ku henuwa kabo ku henamwanamwagau na ya a'a'uyo.” ³ Na Yesu ye kabilau tamowai wa unai na ye wane, “Ya henuwa, teina mahana te unai ku a'a!” Mahanana ne unai tamowai wa ye namwanamwa. ⁴ Kabo Yesu ye hededelau unai ye wane, “Tabu tamowai hesau yona ku hedehedede! Na ku lau, yom kainauya ku hai doha Mose yona laugagayo unai ye hededeyako wa, ku bahelaei taukaitalasam unai ku mosei yo hinage ye kitago,* unai kabo tamowai maudoidi kabina se kata meta ku namwanamwako.”

*Iyala taubagunaena tamowaina yona sunuma
(Luka 7:1-10)*

⁵ Huyana Yesu ye lage Kapelenauma unai meta iyala taubagunaena tamowaina hesau* ye laoma Yesu unai ye kaibwadasagu ⁶ ye wane, “Guiyau, yogu taupaisowa hesau meta ye kasiyebwa na tauna meta se kamkamnakalili nige gonowana tauna ye hetetelidi, iya ede numaena ye kenokeno.” ⁷ Ede Yesu ye wane, “Kabo ya laowa ya henamwanamwa.” ⁸ Na iyala taubagunaena tamowaina wa ye wane, “Guiyau, kowa ku saekalili na kabo yau, unai nige gonowana ku laoma yogu numaena. Na taba ku hedehedede mo na yogu taupaisowa ne ye namwanamwa. ⁹ Matawuwuna yau hinage meta kagu tanuwaga laki-lakidiyao se kitahetetegau, yo yau hinage tau'iyala taukitahetetedi. Ena ya hededelau hesau unai ya wane, ‘Ku

---

* 8:4: Laugagayo ta ta hasili Lewitikasi 14:2-4 unai. * 8:5: Iyala taubagunaena tamowaina meta hedehedede mamohoina ede sentuliyo. Sentuliyo meta Loma yodi tau'iyala badodi 100 tauwoyaidi. Apostolo 10:1 unai hinage hedehemasalahana ku hasili.

lau', meta ye lau. Ena ya wane, 'Ku laoma', meta kabo ye laoma. Yo ena ya hededelau yogu taupaisowa unai ya wane, 'Paisowa ne ku ginauli', meta ye ginauliwatani."

¹⁰ Yesu hedehedede wa ye lapuidi meta ye nokokalili. Na ye hededelau boda wa udiyedi ye wane, "Ya hededemamohoi kalimiuyena: Isalaela unai nige tamowai hesau ya kita yona sunuma doha teina! ¹¹ Na ya hedede-laowa kalimiuyena, teha maudoina tanoubu ta unai boda* kabo se laoma Abelahama, Isako yo Yakobo maidadiyao se hekoikesega yo se gwayyalagogoi galewa basileiyana unai. ¹² Na galewa basileiyana Yaubada ye kabinonohai meta Isalaela tamowaidiyao hesabadi, na iyamo nige yodi sunuma. Unai kabo ye hepesadi na ye tolelaedi masigili magaina unai. Temenai kabo se doudou yo kawadi se kapuyahisidi." ¹³ Na Yesu kabo ye hededelau iyala taubagunaena wa unai ye wane, "Yom sunuma ne unai yom taupaisowa ne kabo ye namwanamwa, na ku lau yom magai." Mahanana ne unai yona taupaisowa wa ye namwanamwa.

*Yesu taucasiyebwa ye henamwanamwadi
(Maleko 1:29-34; Luka 4:38-41)*

¹⁴ Na kabo Yesu ye lau Petelo yona numa unai, na Petelo bwasiyana sinebada ye kita meta tauna se gwagwama yo ye kasiyebwakalili na ye kenokeno. ¹⁵ Ye kabilau sinebada wa nimana unai meta kasiyebwa wa ye gehe, na sinebada wa ye namwanamwa, ede ye kabinonoha na Yesu ye haitalai.

¹⁶ Meimeilahina ne unai mahana ye dui* na kabo tamowai yaluwa yabayababadi se tanuwagaidi wa se

---

* 8:11: Boda ta, siya meta dagela tamowaidiyao, nige Dius tamowaidiyao.

* 8:16: Dius yodi laugagayo meta Sabati unai mahana ye dui kabo Sabati ye gehe na gonowana se hetubu se paisowa'uyo.

woyaidima na yaluwa yabayababadi wa ye hededehepesadi. Yo taukasiyebwa maudoidi ye henamwanamwadi. ¹⁷ Teina laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi ta unai meta Yaubada kalinana peloweta Aisaiya ye hededediko wa ye hemamohoyedi doha ye wane,

“Iya meta yoda basabasa maudoidi ye haigabaedi, na kada kasiyebwa ye henamwanamwadi.” (*Aisaiya 53:4*)

Tamowai labui bena Yesu se hemuliwatanani
(*Luka 9:57-62*)

¹⁸ Yesu boda wa ye kita meta ye laki ye laulau, unai ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi meta bena se kawasilau Galili Gabwana hali tanakawasi ne unai. ¹⁹ Na kabo laugagayo taulauhekataena hesau ye laoma Yesu unai na ye wane, “Tanuwaga, yom kabalau maudoidi udiyedi yau kabo ya hemuliwatanigo.” ²⁰ Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Kedewa nukula yodi duha se paganidi, yo hinage manuwa yodi noi se paganidi, na Tau Natuna* nige yona numa yo yona kabakaiyawasi mamohoina hesau.”

²¹ Na tauhemuliwatanina hesau ye hededelau Yesu unai ye wane, “Guiyau, taba gonowana ya uyo magari na tamagu toletoletauna ya kita, na kabo ya uyoma ya hemuliwatanigo.” * ²² Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Kowa ku hemuliwatanigau, na kaiteyadi se boitako

---

* 8:20: Yesu ye bom hesana ye katai Tau Natuna.   * 8:21: Dius yodi miyamiya unai, ena tamowai hesau tamana yo sinana se tautaubada yo se sinesinebadakaliliko, meta iya kana paisowa bena ye kitahetetedi ye lau ee kana siga se boita. Yodi boita unai kabo natudi ta iya kana paisowa bena ye kita meta tamana yo sinana ta se kabinamwanamwaedi yo se laedi kabatoledi namwanamwana unai se toledi.

meta siya bena kehadi tauboitane se lae bwayabwaya unai se tole.” *

Yesu wowoli ye hededehedaumwali

(Maleko 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Na kabo Yesu maiyana hekahekatao se dobi wagaena se gelu na Galili Gabwana wa unai se kawasi. ²⁴ Yesu waga wa unai ye kenoko na makesega kabo wowoli ye lage na waga wa bagodu se ini'inipuluhi. ²⁵ Unai yona hekahekatao wa iya se hanoi na se wane, “Guiyau, ku hesaguhaida! Nige bayaona kabo ta yoli!” ²⁶ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to kwa matausi? Yomi sunuma taki se gagili!” Ede ye tolo na yaumai yo bagodu wa ye kawamananai, meta yaumai wa ye kaiyawasi na gabwa ye daumwali. ²⁷ Unai yona hekahekatao wa meta se nokokalili na se wane, “Teina meta tamowai sahasahana? To yaumai yo bagodu hinage kalinana se kawakabiyei na se daumwali?”

Tamowai labui udiyedi yaluwa yabayababadi Yesu ye hededehepesadi

(Maleko 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Kabo Yesu ye dunsae Gadala tamowaidiyao yodi teha unai. Tenem teha ne unai meta tamowai labui, yaluwa yabayababadi siya se luwuidi. Yodi laulau se yababakalili to nige tamowai hesau gonowana ye lau temenai. Yodi kabamiya meta bwayabwaya, unai se pesa se laoma Yesu se hailobai. ²⁹ Se yogalau unai se wane, “Yaubada natuna, ku laoma kabo saha ku ginauli kalimaiyena? Yaubada yona kaisunuwa mayadaina meta sola nige ye lage, na ku laoma ta bena ku hekamkamnanonohaigai?”

---

* 8:22: Kaiteyadi se boitako siya ede yaluwadiyena se boitako, kaniyona ede nige se modelau Yaubada unai yo Yesu nige se sunumai. Kehadi tauboitane meta bulumaena tauboitane.

³⁰ Na tehalaudi wa unai meta puwaka yawoina se dumudumuli. ³¹ Ede demoni wa se wane, “Ena ku hedehepesagai, taba gonowana ku hetamaligai na ka lau puwaka ne udiyedi ka luwu.” ³² Unai Yesu ye hededelau demoni wa udiyedi ye wane, “Kwa lau!” Ede tamowai wa se pesagabaedi na puwaka wa udiyedi se luwu. Kabo puwaka wa padipadi wa unai se heloigogoi se dobi waila wa unai se mwaloigogoi. ³³ Na puwaka taukitahetedi wa se heloi se lau yodi magai na saha ye tubu wa yo hinage tamowai labui wa wasadi se hedeheedededi. ³⁴ Ede magai wa tamowaidiyao maudoidi se laoma Yesu unai se kaibwada bena taba yodi magai tanona ye laugabaei.

9

*Yesu taubunibunina ye henamwanamwa
(Maleko 2:1-12; Luka 5:17-26)*

¹ Yesu waga hesau unai ye gelu na ye kawasi'uyo yona magai Kapelenauma. ² Menai tamowai hekadiyo tau hesau bunibunina diyadiyali unai se baheiyama iya unai. Yesu yodi sunuma ye kita na ye hededelau taubunibunina wa unai ye wane, “Natugul! Ku nuwabayao, yom yababa ya nuwatugabaedi.”

³ Na laugagayo taulauhekataedi hekadiyo se bom se gadigadigugu se wane, “Teina tamowai ta meta Yaubada ye hedeheyaheyababa.”

⁴ Yodi nuwanuwatu wa Yesu kabidi ye kata ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to nuwatu yababadi kwa nuwanuwatuidi. ⁵ Saha hedehehedena ye biga ede: ‘Yom yababa wa ya nuwatugabaedi’, o, ‘Ku tolo na ku laulau.’ ⁶ Ya henuwa bena kabina kwa kata meta Tau Natuna* iya kaiyaulina ta unai yona gigibwali gonowana yababa ye

---

* 9:6: Yesu ye bom hesana ye katai Tau Natuna.

nuwatugabaedi.” Ede ye hededelau taubunibuni wa unai ye wane, “Ku tolo, yom diyadiyali ne ku bahei na ku lau yom magai.” ⁷ Ede tamowai wa ye tolo na ye lau yona magai. ⁸ Laulau saha ye tubu wa boda se kita meta se siliyata na Yaubada se hedebasaei, matawuwuna gigibwali wa ye mosei tamowai udiyedi.

Yesu Mataiyo ye yoganei
(Maleko 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Yesu magai wa ye laugabaei ye laulau, na takisi tautanotano hesau hesana Mataiyo ye kita yona kabapaisowa numana unai ye tutuli. Ye hededelau unai ye wane, “Ku hemuliwatanigau.” Ede Mataiyo ye tolo na ye hemuliwatani.

¹⁰ Kabotaki se lau Mataiyo yona numa unai. Na takisi tautanotano bodadi yo hinage yababa tamowaidi hekadiyo se laoma Yesu yo yona hekahekatao wa maiyadiyao se kaikaigogoi. ¹¹ Paliseya tamowaidiyao se kitadi ede yona hekahekatao wa se henamaiyedi, “Idohagi to kami tanuwaga ne takisi tautanotano yo yababa tamowaidi maidanao se kaikaigogoi?” ¹² Yodi hedehedede wa Yesu ye lapui, na ye hededebui ye wane, “Taukasikasiyebwa mo se henuwa doketa, na tamowai namwanamwadi meta nige. ¹³ Na kwa lau teina hedehedede ta kaniyona kwa wasenei:

‘Katekamkamna mo ya henuwa,
na nige kaitalasang.’

(Hoseya 6:6)

Yogu laoma ta meta nige tamowai se bom se kitahedudulai'uyoidi hesabadi, na yababa tamowaidiyao hesabadi.”

Kaihudi henamaina
(Maleko 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Na kabo Yowane Babatiso yona hekahekatao se laoma Yesu se henamaiyei, “Idohagi to kai yo Paliseya tamowaidiyao ka kaikaihudi, na tauhemuliwatanigo nige

se kaikaihuudi?” ¹⁵ Yesu ye hededebui ye wane, “Idohagi to tautawasola kana taumana yona tawasola kaikaigogona unai bena se nuwadubu? Sola mahanana kabo ye laoma tautawasola kabo kalidiyena se haigabaei na siya kabo se kaihuudi.

¹⁶ Nige gonowana tamowai hesau luwuluwu wodubona ye polai kaleko hauhauna unai, matawuwuna kaleko hauhauna ne luwuluwu kabo ye tabepulisi'uyoi, na tapulisina ne kabo ye lakikalili luwuluwu ne unai.

¹⁷ Yo hinage waina hauhauna nige ta ini kaba'inina* beyabeyana unai. Taba waina kaba'inina beyabeyana ta hepaisowa, kabo ye tapulisi, na waina wa kabo ye bwalili. Unai waina hauhauna ta ini waina kaba'inina hauhaudi udiyedi, kabo se namwalabulabui.”

Yesu sinebada yo sinekuku ye henamwanamwadi
(Maleko 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Yesu sola ma hedehededena, na magari wa yodi sunago badana hesau ye laoma Yesu matanaena ye tulibono na ye wane, “Natugu waihiu kaboina ta ye boita, na ku laoma nimam ku tolesae iya kewanaena, kabo ye mauli.” ¹⁹ Ede Yesu yo yona hekahekatao wa se tolo na maiyadi se lau.

²⁰ Se laulau, na kabo sinebada hesau kwasina ye miyamiyagabae bolimai saudoudoi-labui, iya Yesu dagelana unai ye laoma na kana kwama sinosinona ye kabitonogi. ²¹ Yona nuwanuwatu unai ye wane, “Taba Yesu kana kwama mo ya kabitonogi, kabo ya namwanamwa.” ²² Na Yesu ye kitabui sinebada wa ye kita ede ye hededelau unai ye wane, “Natugu, nuwam

---

* 9:17: Dius yodi waina kaba'inina meta suisui dahidi udiyedi se bodidi. Hauhaudi wa se biga, na beyabeyadi se kwailolo na nige gonowana se sese.

ye bayao! Yom sunuma ta ye henamwanamwago.” Na mahanana ne unai waihiu wa ye namwanamwa.

²³ Sunago badana wa yona numa unai se lage ede tauhigohigo* yo taudoudou bodadi se kitadi, ²⁴ na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa pesa! Sinekuku me nige ye boita, na ye keno mo meta.” Na se talawasiyei.

²⁵ Boda wa ye hetamalidi se pesagehe kabo Yesu ye mwalae sinekuku wa yona kabakeno wa unai, na ye kabilau nimana wa unai, ede ye tolo. ²⁶ Na wasana wa ye lau tenem teha ne maudoina unai.

Yesu taumatagibugibu labui ye henamwanamwadi

²⁷ Yesu sunago badana yona numa wa ye laugabaei ye laulau na taumatagibugibu labui se tolo na se hemuli-watani na se yogayoga se wane, “Dawida natuna! Ku katekamkamnaegai!” ²⁸ Na ye mwalaesae yona kabamiya numana hesau unai, na taumatagibugibu wa se laoma iya unai. Na ye henamaiyedi ye wane, “Kwa kawamamohoi meta gonowagu ya henamwanamwagomiu?” Se wane, “Guiyau, ka kawamamohoi!” ²⁹ Kabo matadi ye kabitonogidi na ye wane, “Saha kwa kawamamohoiyei wa kabo ye tubu kalimiuyena.” ³⁰ Ede matadi wa se lala. Na Yesu ye laugagayoidi ye wane, “Tabu tamowai hesau yona kwa hedehedede!” ³¹ Na iyamo muliyena yodi lau ne unai meta Yesu wasana wa se helaki tenem teha maudoina ne unai.

Yesu tamowai una'unana ye henamwanamwa

³² Taudi labui wa se hetubu se dahalai, na tatao hekadi kadi kaha hesau se woyaiyama Yesu unai. Yaluwa yabayababana meta ye luwu tamowai wa unai, ede ye

---

* 9:23: Dius yodi kabikabiyena higo se yuhidi meta huyagwayala yo huanuwadubu udiyedi.

una'una. ³³ Na Yesu yaluwa yabayababana wa ye hededehepesa, ede tamowai una'unana wa ye hedehedede. Na boda se noko se wane, “Nige sola laulau hesau doha teina ka kita Isalaela unai!”

³⁴ Na Paliseya tamowaidiyao se wane, “Yaluwa yabayababadi yodi wasawasa Belesebulu yona gigibwaliyena yaluwa yabayababadi ye hededehepesadi.”

Yesu tamowai ye katekamkamnaedi

³⁵ Kabo Yesu ye lau magai lakilakidi yo gagilidi ye tauhetakikilidi. Na ye lauhakata yodi sunago udiyedi yo Yaubada yona basileiya wasana namwanamwana ye wasaduwaiyei, yo hinage tamowai kadi kasiyebwa udoi'udoi ye henamwanamwadi. ³⁶ Na boda wa ye kitadi ede ye katekamkamnaedi, matawuwuna pilipili udoi'udoi se hekalodi na nige tausaguidi, kadi kao doha mamoe nige taukitahetetedi. ³⁷ Na ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Koya ye masuli, na taupaisowa meta nige se bado. ³⁸ Unai kwa kaibwadalau koya tanuwagana unai kabo taupaisowa ye hetamalidima.”

10

Yesu yona hekahekatao saudoudoi-labui ye hetamalidi se lau se lauwasi

(Maleko 3:13-19 yo 6:7-13; Luka 6:12-16 yo 9:1-6)

¹ Yesu yona hekahekatao saudoudoi-labui wa ye yoganedi na gigibwali ye mosedi bena yaluwa yabayababadi se hededehepesadi yo tamowai kadi kasiyebwa udoi'udoi se henamwanamwadi. ² Taupaisowa ye hetamalidi wa hesadiyao ede teina:

Bagubagunana ede Simona, hesana hesau meta Petelo, yo kana kaha Andeleya.

Yamesi Sebedaiyo natuna, yo kana kaha Yowane.

³ Pilipo yo Batolomaiyo,

Tomasi yo Mataiyo, iya takisi tautanotano,
Yamesi Alepaiya natuna, yo Tadaayo,

⁴ Simona Tauhaikabi, yo Yudasi Isakaliyota, Yesu kana tauwalohai.

⁵ Tatao saudoudoi-labui wa Yesu ye guguyaidi na ye hetamalidi ye wane, “Tabu kwa laulau dagela tamowaidiyao yo Samaliya tamowaidi yodi magai udiyedi,
⁶ na kwa lau Isalaela tamowaidiyao mo udiyedi, siya doha mamoe gegegegediyao.* ⁷ Kwa lau na kwa wasaduwai kwa wane, ‘Galewa basileiyana ye hanahanaumako.’
⁸ Taukasikasiyebwa kwa henamwanamwadi, tauboiboita kwa hemaui'uyoidi, taulepelepela kwa he'a'adi,* yo yaluwa yabayababadi kwa hededehepesadi. Kainauya ta kwa haimoei nige maisana, unai kwa kainauyaei, tabu maisana. ⁹⁻¹⁰ Tabu moni, tobwa, kwama, buti, yo tuke kwa laulaubaheidi yomi lau ne unai. Matawuwuna ede tamowai bena taupaisowa se saguidi.

¹¹ Ena magai hesau unai kwa lage meta tamowai namwanamwana hesau kwa wasenei na yona numaena kwa miya kana siga kwa dahalai. ¹² Huyana kwa mwalaesae numa ne unai meta yomi lautoki kwa mosei kwa wane, ‘Nuwadaumwali kwa hai!’ ¹³ Ena numa ne tamowaidiyao se namwa, meta yomi nuwadaumwali ne kwa tole kalidiyena. Ena nige se namwa, meta yomi nuwadaumwali ne kwa hai'uyoi. ¹⁴ Ena magai hesau nige se yogaisinigomiu o se lapulaowa kalimiuyena, meta

---

* 10:6: Yesu Isalaela tamowaidiyao ye heyaheyasoniyedi mamoe gegegegedi udiyedi, matawuwuna siya Yaubada taumiyasuwaena.

* 10:8: Yaubada taulepelepela ye laugagayoidi tabu se laulau numa tabuna, yo tabu se lulau tamowai hekadiyo udiyedi, na ye hedede ye wane siya se bida. Unai huyana Yesu taulepelepela ye henamwanamwadi meta se hedede se wane ye he'a'adi.

kaemiu mukalidi kwa koinihinihiyedi* na magai ne kwa laugabae. ¹⁵ Ya hedededudulai kalimiuyena: Yaubada yona hineli mayadaina ne unai meta kadi hekamkamna se lakikalili, na kabo Sodoma yo Gomola.

¹⁶ Ya hetamaligomiu ta kami kao doha mamoe se lulau kedewa kaikaikalasidiyao udiyedi. Unai bena kwa sonoga doha mwata, yo tabu yababa hesau kalimiuyena, doha bunebune. ¹⁷ Bena kwa kitakitanamwanamwa, tamowai kabo se haigomiu yo se laegomiu magai yona laugagayo taukitahetetena udiyedi na se helauhetalagomiu, yo hinage sunago udiyedi kabo se pidiligomiu. ¹⁸ Yau debagu ena kabo se haigomiu na se laegomiu wasawasa yo gabana matadiyena, bena kwa hemala galewa basileiyana wasana tauhededehemasalahana siya yo dagela tamowaidiyao udiyedi. ¹⁹ Na huyana se haigomiu meta tabu kwa mode bena saha yo idohagi kabo yomi hedehedede. Huyana ne unai kabo hedehedede se masalaha. ²⁰ Matawuwuna hedehedede kwa hedededi ne meta nige komiu, na Tamamiu Yaluwana ye hemasalahadi kalimiuyena na kwa hedededi.

²¹ Tatao kadi kahao kabo kadi se walohai, yo tama kabo natudiyao se kabidi doha tenem hinage. Natu kabo se tolo na sinadiyao yo tamadiyao se hewaiunudi na se mosegabaedi tau'unuhemwaloidi udiyedi. ²² Tatao maudoidi kabo se subugomiu yau debaguyena. Na kaiteya ye miyatahitahi kana siga gehena unai, kabo mauli ye lobai. ²³ Ena magai hesau unai se hewaiunugomiu meta kwa yabubu kwa lau magai hesau. Hedehedede ta meta mamohoi, yo hinage ya hededelaowa meta nige gonowana Isalaela magaidiyao kwa lauhegehedi na kabo Tau Natuna ye uyoma. ²⁴ Nige gonowana wawaya hesau ye saekalili na kabo tauhekatana. Yo hinage nige gonowana

---

* 10:14: Laulau ta hededehemasalahana ku lobai Maleko 6:11 unai.

taupaisowa ye saekalili na kabo kana tanuwaga. ²⁵ Ena wawaya ye sonoga doha tauhekatana meta ye namwa, yo ena taupaisowa se kabi doha kana tanuwaga, meta ye namwa. Ena numa tanuwagana* se hedede meta iya yaluwa yabayababadi kadi tanuwaga Belesebulu, kabo numa ne tanuwagana kana bodao* hinage se hedede-heyababakaliliyeidi.

²⁶ Unai, tabu kwa matausiyedi! Ginauli yo nuwatu wadawadamdi maudoidi kabo se masalaha. ²⁷ Boniyaiyena saha ya hedededi wa kabo kwa hedede'uyoidi mayadaiyena, yo saha beyamiuyedi ya hededegadigadiguguyedi wa kabo numa kewadi udiyedi kwa hededehelakidi.

²⁸ Tabu buluma tauhemwaloina kwa matausiyedi, na siya nige gonowadi yaluwa se hemwaloi. Na Yaubada mo bena kwa matausiyeyi, matawuwuna iya gonowana buluma yo yaluwa ye unuhemwaloidi kaiwa kalakalasina unai.

²⁹ Pene kesega unai gonowana pekopeko labui ta hemaesadi. Na Tamamiu galewa ne unai ye nuwatukaliliyedi. Taba hesau ye beku, meta kabina ye kata. ³⁰ Yo hinage kulumiu maiyawadi meta ye hasilidiko. ³¹ Unai tabu kwa matausi. Komiu kwa saekalili na kabo pekopeko yawoina. Yaubada meta ye kitahetetenamwanamwaegomiu.

³² Kaiteyadi se kawanamwanamwaegau boda udiyedi meta yau yogu tehaena kabo hinage ya kawanamwanamwaedi Tamagu galewa ne unai matanaena. ³³ Na kaiteyadi se uhalaegau boda udiyedi, kabo hinage ya uhalaedi Tamagu galewa ne unai matanaena.

---

* 10:25: Numa tanuwagana meta Yesu ye bom ye hedehehede'uyoi.

* 10:25: Numa ne tanuwagana kana bodao, siya ede Yesu yona hekahekatao yo tauhemuhemuliwatanina hekadiyo.

³⁴ Tabu yomi nuwatu bena ya laoma ta na nuwadaumwali ya mosei kaiyaulina ta unai. Nige! Na ya laoma ta meta kelepa ya mosei.* ³⁵ Ya laoma ta bena

'tau ma tamana,
sine kabo ma sinana,
yo sinehelam ma lawana kabo se haihewahewaiunu'uy-
oidi.

³⁶ Tamowai kana waiunu ede kabo yona numakalo tamowaidiyao.' *(Maika 7:6)*

³⁷ Kaiteyana tamana yo sinana ye gadosisikaliliyedi na kabo yau, iya nige gonowana yau yogu. Yo ena kaiteya natuna tau o sine ye gadosisikaliliyedi na kabo yau, iya nige gonowana yau yogu. ³⁸ Yo kaiteya nige ye henuwa yona sataulo ye bahei yo ye hemuliwatanigau* meta iya nige gonowana yau yogu. ³⁹ Kaiteya yona mauli ye nuwatukaliliyei meta nige gonowana mauli ye lobai. Na kaiteya yona mauli ye mosegabaei yau debaguyena, iya kabo mauli ye lobai.

⁴⁰ Kaiteya ye yogaisinigomiu, yau hinage ye yogaisinigau. Yo kaiteya ye yogaisinigau meta tauhetamaligau hinage ye yogaisini. ⁴¹ Kaiteya peloweta hesau ye yogaisini matawuwuna iya peloweta, yona kainauya kabo gonogonowana doha peloweta. Yo kaiteya tamowai dudulaina hesau ye yogaisini matawuwuna iya tamowai dudulaina, iya yona kainauya kabo gonogonowana doha tamowai dudulaina yona kainauya. ⁴² Yo hinage ena tamowai hesau yona sagu gagilina doha waila kaputina ye mosei

---

* 10:34: Kelepa meta heyaheyasoni hesau, kaniyona ede Yesu debanaena tamowai kabo se hewahewaiunu'uyoidi. * 10:38: Huyana Loma tamowai hesau se woyai bena kabo se hesataulo meta kabo kana sataulo se hebahei. Unai lausoiso ta kaniyona ede teina: "Kaiteya nige ye henuwa bena tamowai hekadiyo (siya Yesu nige tausunumaena) iya se hekankamna, nige gonowana iya yau yogu tamowai."

tausunumaegau tamowaina hesau unai matawuwuna iya tauhemuliwatanigau, mamohoi iya maisana kabo ye hai.”

11

Yowane Babatiso yona henamai

(Luka 7:18-35)

¹ Yesu yona hekahekatao saudoudoi-labui wa ye hededehasahasaidi ye gehe, na kabo ye dahalai ye lau Galili magaidi udiyedi ye lauhekata yo ye lauguguya.

² Na Yowane Babatiso meta numatutugudu unai, na Keliso yona paisowa wa wasana ye lapui na ye nuwalabulabui, ede yona hekahekatao ye hetamalidi se lau Yesu unai ³ bena se henamaiyei se wane, “Mamohoina kowa Kelisona ede ka nayanayai wa, o sola tamowai hesau ka nayanayai kabo ye laoma?” ⁴ Yesu ye hededebei ye wane, “Kwa uyo na saha kwa lapuidi yo kwa kitadi wa Yowane yona kwa hedehedede, ⁵ meta taumatagibugibu matadi se lala, taubunibuni se laulau, taubonubonu se namwanamwa'uyo, beya kolakoladi se lapulapui'uyo, tauboiboita se tolo'uyo, yo taudehadeha wasa namwanamwana se lapulapui. ⁶ Na kaiteya tamowai nige ye nuwalabulabuiyeigau, Yaubada iya ye kitahenamwa.”

Yesu Yowane ye hededehemasalaha

⁷ Yowane yona hekahekatao se dahalai se lau, na kabo Yesu Yowane wasana ye hedehededei boda wa udiyedi, ye wane, “Ginauli saha hesabana kwa lau balabala ne unai bena kwa kita? Nuwana lagau yaumai ye yuhisaei yo ye yuhidobiyei?*” ⁸ O yomi nuwatu bena tamowai hesau yona kaleko wasawasadi kwa kita? Tamowai kaleko wasawasadi se likwalikwadi, siya wasawasa yodi numa udiyedi se

---

* 11:7: Lagau meta tamowai nuwanuwalabulabuina hekihekinoina.

miyamiya. ⁹ O nuwana kwa lau bena peloweta hesau kwa kita? Mamohoi, Yowane iya peloweta. Na iyamo ye saekalili na kabo peloweta hekadi. ¹⁰ Iya tamowaina ede wasana peloweta Malakai ye kulinonohaiyako buka tabuna unai:

‘Yogu tauwasaduwai kabo ya hetamalibagunaiyawa, iya yom kamwasa taukabinonohaina.’ (*Malakai 3:1*)

¹¹ Ya hededemamohoi kalimiuyena: Tanoubu ta unai tamowai maudoidi udiyedi nige hesau Yowane Babatiso ye saedikwai. Na iyamo tamowai gaibu galewa basileiyana unai taumiya, iya ye saekalili na kabo Yowane. ¹² Yowane yona huyaena ye hetubu ye laoma teina huya ta meta galewa basileiyana wa ye laki ye lau ma bayaona, na tamowai se bado se kaipate ma gigibwalidi bena se lusae basileiya wa unai. ¹³ Mose yo peloweta maudoidi ye lau ee Yowane yona huyaena, siya Galewa basileiyana wasana se hedehededei. ¹⁴ Na ena taba yodi hedehedede wa kwa kawamamohiyedi, kabo kwa nuwatulobai meta Yowane iya ede Eliya se hededenonohaiyako meta kabo ye laoma. ¹⁵ Kaiteyadi gonowana se lapulapui bena se lapulapuinanwanamwa!”

¹⁶ Na Yesu yona hedehedede ye tubei ye wane, “Teina isi ta tamowaidiyao,* saha unai kabo ya hekaigonogonowaidi? Siya doha wawayao bakubakuyena se tuli na kadi kahao se yogayoganedi se wane, ¹⁷ ‘Higo ka yuhidi, na nige kwa sobu. Siyayau wanadi ka wanadi, na nige kwa dou.’ ¹⁸ Yowane ye laoma na ye kaihudi, na numanuma bayabayaodi nige ye numa, na iyamo se wane, ‘Yaluwa yababana hesau ye luwu iya unai.’ ¹⁹ Tau Natuna ye

---

* 11:16: Teina isi ta tamowaidiyao ta, siya ede Paliseya yo Sadusiya kadi bodao. Siya meta se henuwa bena Yesu yo Yowane Dius yodi kabikabi se lauwatanidi.

laoma ye kaikai yo ye numanuma, na se wane, ‘Iya tamowai botabotaina yo numanumana, takisi tautanotano yo yababa tamowaidi kadi kaha.’ Na iyamo sibasiba kabahemamohoina ede tamowai yona laulau unai.”

*Yesu tamowai nige se nuwabui ye guguyaidi
(Luka 10:13-15)*

²⁰ Na Yesu Isalaela magaidiyao hekadiyo ye dilaidi, matawuwuna ede laulau gigigigibwalidi se bado udiyedi ye ginaulidi, na nige se nuwabui. Ye wane, ²¹ “Ahani mo komiu, Kolasin yo Betesaida tamowaidiyao, yababa lakilakina kabo kwa hekalo. Laulau gigigigibwalidi ya ginaulidi kalimiuyena wa, taba ya ginaulidi magai yabayababadi Taiya yo Sidona udiyedi, meta tamowaidiyao kabo se nuwabuiko, na yodi nuwabui ta unai meta kabo kaleko kadi kao doha baiki se luwuidi yo taudi maudoidi se hekahusadi. ²² Unai ya hededelaowa kalimiuyena: Yaubada yona hineli mayadaina ne unai kamkamna lakilakina kabo kwa lobai, na kabo Taiya yo Sidona tamowaidiyao.

²³ Na komiu Kapelenauma tamowaidiyao, bena kabo Yaubada ye lausinigomiu kwa sae galewa ne? Taba nige! Kabo kwa dobi kamkamna magaina unai! Laulau gigigigibwalidi ya ginaulidi kalimiuyena wa, taba ya ginaulidi Sodoma* unai, meta teina mayadai ta unai kabo Sodoma sola ma miyana. ²⁴ Unai ya hededelaowa kalimiuyena: Yaubada yona hineli mayadaina ne unai kamkamna lakilakina kabo kwa lobai, na kabo Sodoma tamowaidiyao.”

*Kaiteya gonowana Yaubada kabina ye kata
(Luka 10:21-22)*

---

* 11:23: Sodoma meta magai yabayababakalilina Yaubada ye heyababa wa. Wasana ku hasili Genese 19 unai.

²⁵ Mahanana ne unai Yesu ye gwauyala na ye tapwalolo ye wane, “Tamagu, kowa tanoubu yo galewa yodi Guiyau. Ya hedebasaego matawuwuna ginauli maudoidi ta ku tolewadamdi na tausonoga yo tausbasiba nige gonowana se nuwatulobaidi. Na tamowai gaibu udiyedi ginauli ta ku tolehemasalahadi na se nuwatulobaidi. ²⁶ Tamagu, teina ta yom nuwatu mamohoina ede.”

²⁷ Na kabo ye hededelau boda wa udiyedi ye wane, “Nuwatu maudoidi tamagu ye ledima bena ya ginaulidi. Iya ye bom mo kabigu ye kata, na yau* ya bom mo tamagu kabina ya kata, yo hinage yogu kaisunuwa tamowaidi udiyedi tamagu ya hededehehemasalaha na kabina se kata.”

Kabakaiyawasi ede Yesu

²⁸ Kabo Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yomi taulauhekata laugagayo bayabayaodi se hekatagomiu, na laugagayo ne miyawatanidi meta doha bahebahe polopolohedi. Ena kwa kaikaipatekalili bena laugagayo wa kwa miyawatanidi na unai kamnamiu se yababa, meta kwa laoma kaliguwai, kabo kabakaiyawasi kwa lobai. ²⁹ Yau ya nuwabiga yo ya nuwadobidobi, unai yogu lauhekata kwa haidi na kwa miyawatanidi, kabo nuwamiu se talu, ³⁰ matawuwuna yogu lauhekata ne ye biga, yo kabo bahebahe malamalahena ya leyawa kwa bahei.” *

---

* 11:27: Hedehedede mamohoina ede natuna, na unai Yesu ye bom ye hetala'uyoi. * 11:30: Lausoiso ta udiyedi Yesu yona hedehedede wa kaniyona mamohoina ku hasili. Ena Yesu yona hedehedede wa ta kulibui

hedehedede kesega kesega unai, kabo doha teina: 28 Kaiteyadi kamnamiu se yababa yo yomi bahebahe se polohe, meta kwa laoma kaliguwai, kabo kaiyawasi ya leyawa. 29 Yogu bulumakau kabakaulabulabuiyeidi yo yogu lauhekata kwa haidi, matawuwuna yau meta ya nuwabiga yo ya nuwado-bidobi, na nuwamiu kabo se talu yo se kaiyawasi. 30 Matawuwuna yogu bulumakau kabakaulabulabuiyeidi ne meta ye biga, yo bahebahe kabo ya leyawa ne ye malamalahe.

12

Ma labui Yesu ye hekitada meta iya Sabati guiyauna

*Sabatiyena Yesu yona hekahekatao witi kaniyodi se gigidi
(Maleko 2:23-28; Luka 6:1-5)*

¹ Sabati hesau unai Yesu maiyana hekahekatao se laulau kabo witi koyana hesau se tauduwaduwali se lau. Na se hasali ede witi kaniyodiyao se gigidi na se kaidi. ² Na Paliseya tamowaidi hekadi se kitadi ede se hededelau Yesu unai se wane, “Ku kita ne! Yom hekahekatao meta Sabati laugagayona se utusi!” ³ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Huyana Dawida ma kana hewahewaliyo se hasali na saha ye ginauli wa wasana kwa hasali o nige? ⁴ Ye lusae Yaubada yona numa unai na pwalawa hetahetabuna ye hai ede se kai. Unai laugagayo se utusi matawuwuna ede pwalawa tabuna ta meta taukaitalam mo gonowana se kai. ⁵ Yo Mose yona laugagayo kwa hasali o nige? Ye wane meta taukaitalam numa tabuna unai Sabati maudoina yodi paisowa se ginaginuli na unai Sabati laugagayona se utusi, na iyamo nige kadi gilul. ⁶ Unai ya hedelawa kalimiuyena: Tamowai hesau iya ede inai meta ye saekalili na kabo numa tabuna laugagayona. ⁷ Yaubada yona hedehede ye wane,

‘Katekamkamna mo ya henuwa, na nige kaitalam.’

(Hoseya 6:6)

Taba hedehede ta kaniyona kabina kwa kata, meta nige gonowana tamowai ta kwa hegilugaibuidi. ⁸ Matawuwuna ede Tau Natuna iya Sabati guiyauna ede.”

Yesu tamowai nimana basabasana ye henamwanamwa Sabati unai

(Maleko 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Tenem teha ne ye laugabae kabo ye lau na ye mwalaesae yodi sunago unai. ¹⁰ Menai meta tamowai

hesau nimana ye gagili yo ye basabasa. Na Paliseya tamowaidiyao wa se kaipate bena Yesu se hegilu, unai iya se henamaiyei se wane, “Taba Sabatiyena tamowai hesau ta kabihenamwanamwa, kabo laugagayo ta utusi o nigele?” ¹¹ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ena taba Sabatiyena hesau yom mamoe ye bekudobi duhaena, kabo ku lau ku tabeisini'uyoi o nige? ¹² Na tamowai meta ye saekalili na kabo mamoe! Unai ye namwa mo taba Sabatiyena laulau namwanamwana ta ginauli.”

¹³ Na kabo ye hededelau tamowai wa unai ye wane, “Ni-mam ku tuuhedudulai!” Ede nimana wa ye tuuhedudulai, na ye namwanamwa doha nimana hesauna wa. ¹⁴ Ede Paliseya tamowaidiyao wa se pesa na se koitalaliu taba idohagi na Yesu bena se unuhemwaloi.

Yesu Yaubada yona kaisunuwa tamowaina ede

¹⁵ Yesu yodi nuwatu wa kabina ye kata, unai magai wa ye laugabaei. Bodalakilaki iya se hemuliwatani, na yodi taukasikasiyebwa maudoidi ye henamwanamwadi. ¹⁶ Na ye guguyaidi bena tabu se hedehededehemasalaha meta iya kaiteya. ¹⁷ Teina unai Yaubada kalinana peloweta Aisaiya ye hedededi wa se laoma se mamohoi, doha ye wane:

¹⁸ “Teina ta yogu kaisunuwa tamowaina, yo iya yogu heyayai tauhaina tamowaina ede.

Iya ya gadosisiyei, yo ya gwaualakalili kalinawai.
Yaluwagu kabo ya mosei iya unai
na yogu kabihemauli wasana kabo ye hededehe-
masalaha dagela tamowaidiyao udiyedi.

¹⁹ Iya taba nige ye haikawayagala, yo taba nige ye kalinalakilaki.
Hinage tamowai keda udiyedi nige gonowana kalina-
nana se lapuidi.

²⁰ Tamowai basabasadi taba nige ye heyababadi,

yo yodi sunuma gagilidi taba nige ye haigabaedi*
kana siga yodi dudulai ye moseidi.

²¹ Kabo tamowai maudoidi yodi sunuma se tole iya
hesanaena.” *(Aisaiya 42:1-4)*

*Kaiteya yona gigibwaliyena Yesu ye paipaisowa
(Maleko 3:20-30; Luka 11:14-23)*

²² Na kabo tamowai hesau se woyaiyama Yesu
unai. Tamowai wa matagibugibuna yo una'unana,
matawuwuna yaluwa yabayababana iya ye luwui. Na
Yesu ye henamwanamwa, kabo ye hedehedede yo matana
se lala. ²³ Na boda wa se siliyata na se henahenamai'uyoidi
se wane, “Teina ta nuwana Keliso, Dawida Natuna?”

²⁴ Na huyana Paliseya boda yodi hedehedede wa se lapui
ede se wane, “Teina tamowai ta meta nige yona gigibwali,
na yaluwa yabayababadi kadi tanuwaga Belesebulu yona
gigibwaliyena yaluwa yabayababadi ye hededehepesadi.”

²⁵ Na Yesu yodi nuwanuwatu wa kabina ye kata ede
ye hededelau udiyedi ye wane, “Taba basileiya hesau
ye bom ye lulululu'uyoi, meta taba nige yona namwa
hesau ye lobai. Yo taba magari hesau o numa hesau
tamowaidiyao se bom se haitoledagela'uyoidi, kabo se
bom se hetatagwaligwali'uyoidi. ²⁶ Taba Satani ye bom ye
hededehepesa'uyoi, meta iya ye bom ye hewaiunu'uyoi,
na yona basileiya kabo idohagi na ye tolobayao?”

²⁷ Kwa wane bena Belesebulu yona gigibwaliyena
yaluwa yabayababadi ya hepesadi. Yo kami kahao hi-
nage yaluwa yabayababadi se hededehepesadi. Na yomi
nuwatu saha, kaiteya yona gigibwaliyena se paipaisowa?
Unai siya kabo se lauhegilugomiu meta kwa laupwano.

---

* 12:20: Peloweta Aisaiya yona buka unai hedehedede ta meta heyaheya-
soni unai ye kuli, iya ede doha teina: “Didiyali welawelaina taba nige ye
kabigodu, na lampa wikina nige ye kalasinamwanamwa taba nige ye kabi
heboso.”

²⁸ Na ena yau Yaubada Yaluwana yona gigibwaliyena yaluwa yabayababadi ya hededehepesadi, meta Yaubada yona basileiya ye laomako.

²⁹ Yo hinage nige gonowana taukaiwahali hesau ye mwalaе tamowai yasiyasiyalana yona numa unai na yona gogo ye haigaibuidi. Yasiyala wa bena ye paibagunai, na kabo gonowana yona gogo wa ye kaiwahalidi.

³⁰ Kaiteya nige ye hemuhemuliwatanigau, iya meta tauhewaiunugau. Yo kaiteya nige ye sagusaguigau yogu paisowa ta unai meta iya paisowa ta tauhetatagwaligwalina. ³¹ Unai ya hededelaowa, Yaubada kabo yababa maudoidi yo hinage Yaubada hededeheyababana maudoidi ye nuwatugabaedi, na ena tamowai hesau Yaluwa Tabuna ye hededeheyababa, taba nige yababa ne nuwatugabaena. ³² Hinage ena kaiteya Tau Natuna ye hededeheyababa, Yaubada kabo yababa ne ye nuwatugabaei. Na ena kaiteya Yaluwa Tabuna ye hededeheyababa, taba nige yababana ne nuwatugabaena mayadai ta unai yo huya se laolaoma matadaena.

³³ Kaiwa namwanamwana meta kaniyona namwanamwadi, yo kaiwa yababana meta kaniyona yababadi. Kaiwa kabakitalobaidi ede kaniyodi udiyedi. ³⁴ Komiu meta doha mwata yabayababadi! Idohagi to bena hedehedede namwanamwadi kwa hedededi? Nuwanuwatu saha nuwada ne unai ye mwayau meta kabo kawadaena ta hededegabaedi. ³⁵ Tamowai namwanamwana nuwana meta nuwanuwatu namwanamwadi udiyedi ye mwayau, unai iya yona hedehedede kabo se namwa. Yo tamowai yababana nuwana meta nuwanuwatu yababadi udiyedi ye mwayau, unai iya yona hedehedede kabo se yababa. ³⁶ Na ya hededelaowa, Yaubada yona huyahineli mayadaina ne unai kabo tamowai maudoidi se tolo Yaubada matanaena

na hedehedede yababadi saha se hededediko wa maudoidi kabo se hededehehemalahadi. ³⁷ Yomi hedehedede ne udiyedi kabo ye hegilugomiu, yo yomi hedehedede ne udiyedi kabo yailihai kwa lobai.”

Peloweta Iyona hekihekinoina
(Maleko 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Na kabo Paliseya tamowaidiyao yo laugagayo taulauhekataena hekadiyo se laoma Yesu unai se wane, “Taulauhekata, ka henuwa bena laulau gigigigibwalina hesau ku ginauli na ka kita.” ³⁹ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Teina isi ta tamowaidiyao se yababa na Yaubada nige se sunumaei,* na iyamo se henuwa bena laulau gigigigibwalidi ya hekitadi. Na taba nige laulau gigigigibwalina hesau kwa kita, na hekihekinoi kesega mo kabo unai kwa kitalau ede peloweta Iyona hekihekinoina. ⁴⁰ Iya meta mayadai haiyona yo boniyai haiyona yama lakilakina boganaena ye miyamiya. Gonogonowana doha hinage Tau Natuna kabo mayadai haiyona yo boniyai haiyona bwayabwayaena ye miya.

⁴¹ Yaubada yona huyahineli mayadaina ne unai Ninewa tamowaidiyao kabo se tolo na teina isi ta tamowaidiyao se hegiludi, matawuwuna ede Iyona yona lauguguyaena Ninewa tamowaidiyao wa se nuwabui. Na mayadai ta unai tamowai hesau ye saekalili na kabo Iyona, iya ede maidamiu.

⁴² Huyahineli mayadaina ne unai magai Siba* yodi wasawasa waihiuna kabo hinage ye tolo na teina isi ta tamowaidiyao ye hegiludi, matawuwuna kedalohalohaena ye laoma bena Solomona yona hedehededesonoga ye

---

* 12:39: Yaubada nige se sunumaei Yesu ye heyaheyasoniyei tauganganawali unai. * 12:42: 1 King 10; 2 Chronicles 9

lapuidi. Na tamowai hesau iya ede inai, ye sonogakalili na kabo Solomona.”

*Yaluwa yabayababadi yodi kabikabi
(Luka 11:24-26)*

⁴³ Kabo Yesu ye hedede'uyo ye wane, “Huyana yaluwa yabayababana tamowai hesau ye pesagabaei meta ye lau balabalagaibuyena na yona kabakaiyawasi ye wase, na nige hesau ye lobai. ⁴⁴ Kabo ye wane, ‘Hage, ya uyo numa ya laugabaei wa unai.’ Ye lage'uyo numa wa ye kita meta se kuya he'a'a yo se gwaugogonamwanamwaei, na nige taumiyaina. ⁴⁵ Kabo ye lau yaluwa yabayababakalilidi haligigi-labui ye woyaidima numa wa unai se lusae na se miya. Ede tamowai wa yona mauli ye yababakalili na kabo yona mauli bagubagunana wa. Teina isi yababana ta yodi mauli kabo hinage gonogonowana doha tenem.”

*Yesu kehanao
(Maleko 3:31-35; Luka 8:19-21)*

⁴⁶ Numakaloyena, Yesu sola ma hedehededena boda wa udiyedi, na sinana yo kana kahao se laoma ede dagela wa unai se nayanayai, bena kabo iya maiyadi se hedehedede. ⁴⁷ Na tamowai hesau ye hededelau Yesu unai ye wane, “Sinam yo kam kahao ede dagela ne unai, se henuwa bena se kitago.” ⁴⁸ Kabo Yesu ye hededelau tauhedehede wa unai ye wane, “Kaiteya iya sinagu, yo kaiteyadi kagu kahao ede?” ⁴⁹ Ye nimahelalelau yona hekahekatao udiyedi na ye wane, “Ku kitadi, teina sinagu yo kagu kahao ede. ⁵⁰ Matawuwuna kaiteya Tamagu galewa ne unai yona nuwatu ye lauwatani meta iya kagu kaha, lougu, yo sinagu ede.”

*Yesu bwatano pilipilidaina ye hasili
(Maleko 4:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Mayadai kesekesegana ne unai Yesu numa wa unai ye pesa ye dobi Galili Gabwana dedekanaena ye tuli. ² Kabo bodalakilaki se tupagogoima iya unai, ede ye gelu waga hesau unai na ye tuli, na boda maudoidi se totolo nagali wa unai. ³ Na kabo ginauli gwaudi heyaheyasoniyena ye hedededi. Ye wane, “Tamowai hesau ye lau yona witi koyana unai na witi likena tumadiyao ye hesulu. ⁴ Ye hesuhesulu ede like wa hekadi se bekudobi kedaena. Na manuwa se laoma ede se kaidi. ⁵ Like wa hekadi se beku tano maladebadebana unai. Tano wa nige ye buluma, unai like wa se kinimwamwayau. ⁶ Na mahana ye dalasae na gigibwalina wa unai ede like wa se wowoya, matawuwuna like wa lamdi nige se dobi. ⁷ Hekadi se beku lagau gwaligwalidi luwadiyena. Lagau wa se kini ede like wa se yahaidi. ⁸ Yo hinage hekadi se beku bwatano namwanamwana unai, ede like wa se kini yo se kaniyo, hekadi kaniyodi badodi 30, hekadi 60, yo hinage hekadi 100. ⁹ Kaiteyadi gonowana se lapulapui bena se lapulapuinamwanamwa!”

*Matawuwuna saha to Yesu heyaheyasoni mo udiyedi ye laulauhekata
(Maleko 4:10-12; Luka 8:9-10)*

¹⁰ Muliyena kabo Yesu yona hekahekatao se laoma iya se henamaiyei se wane, “Idohagi to heyaheyasoni ku hepaisowadi na ku hedehededelau tamowai udiyedi?” ¹¹ Unai Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Galewa basileiyana hedehededena wadawadamdi* ya hededehe-masalahadi komiu kalimiuyena, na siya meta nige ya

---

* 13:11: Galewa basileiyana hedehededena wadawadamdi meta beyabeyana tamowai nige kabina se kata, na Yesu ye hededehe-masalahadi yona hekahekatao maudoidi udiyedi.

hedededi udiyedi. ¹² Kaiteyadi yogu lauhekata ta se lapulobaidi, siya galewa basileiyana nuwatulobaina kalidiwai kabo ye lakikalili. Na kaiteyadi yogu lauhekata nige se lapulobaidi meta saha se lapui wa kabo se nuwaluluhiyei yo ye gehe kalidiyena.* ¹³ Heyaheyasoni yogu hepaisowadi kalidiyena kaniyona ede bena

‘se lapulapui, na nige se lapulobai,
se kaikaikewa, na nige saha se kitalobai.’ (*Yelemaiya*
5:21)

¹⁴ Yodi laulau ta udiyedi meta peloweta Aisaiya yona hedehedede wa ye laoma ye mamohoi, doha ye wane,
‘Beyamiu udiyedi hedehedede kwa lapulapuidi
na iyamo nige gonowana saha hesau kwa lapulobai.
Yo hinage matamiu udiyedi kwa kaikaikewa,
na iyamo taba nige saha hesau kwa kitalobai.

¹⁵ Matawuwuna teina tamowaidiyao ta se
nuwakwailokalili,
na beyadi se tupigudui, yo matadiyao se hegibudi.
Ena taba nige doha tenem se ginauli,
kabo se kitalobai yo se lapulobai yo se nuwatulobai,
kabo se nuwabui na ya henamwanamwadi.’” (*Aisaiya*
6:9-10)

¹⁶ Kabo Yesu yona hedehedede wa ye tubei ye wane,
“Na komiu meta gonowana kwa gwauyala matawuwuna
matamiyao udiyedi kwa kaikaikewa na beyamiyao udiyedi
kwa lapulapui. ¹⁷ Ya hededemamohoi kalimiuyena:
Peloweta yo laulaududulai tamowaidi se henuwakalili
saha kwa kitadi ta bena se kitadi, yo saha kwa lapuidi ta
bena se lapuidi, na iyamo nige se kitadi yo nige se lapuidi.”

---

* 13:12: Hedehedede ta Yesu heyahayasoni unai ye hededegabaei, iya ede teina: “Kaiteya ginauli saha gagilina kalinawai meta Yaubada kabo ye helaki yo kalinawai kabo ye badokalili. Na kaiteya nige saha hesau gagilina kalinawai meta gagilina ne kalinawai kabo se haigabaei.”

Yesu bwatano heyaheyasonina kaniyona ye hededehe-masalaha

(Maleko 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ “Kwa lapulapui, teina ta like tauhesuhesulu heyaheyasonina wa kaniyona ede: ¹⁹ Kaiteyadi galewa hedehededena ta se lapui na nige se nuwatulobai, kabo tauyababa ye laoma na saha namwanamwana nuwadiyena wa ye haigabaedi; siya meta doha like se hesuhesulu na hekadi se beku kedaena na manuwa se laoma ede se kaidi. ²⁰ Tamowai hedehedede wa ye lapui na ye haimoei ma gwauyalana, iya doha like se hesulu maladebadeba unai. ²¹ Nige lamna, unai yona miya nige ye loha. Na huyana pilipili yo hewahewaiunu ye hekalodi yogu hedehedede ta debanaena meta ye nuwagwagwama na ye lausuwala.

²² Like se beku lagau gwaligwalidi luwadiyena meta doha tamowai hesau hedehedede wa ye lapui, na kaiyaulina nuwamodemodena udoi'udoj yo gogo gadosisidi nuwana se hemwayau, ede hedehedede wa kalinawai nige kaniyona. ²³ Na like se beku bwatano namwanamwana unai na kabo hekadi kaniyodi tumadiyao 100 se toledi, hekadi 60, yo hekadi 30, siya meta doha tamowai hesau hedehedede wa ye lapui yo ye nuwatulobai, ede kaniyona se masalaha.”

Witi yo lagau heyaheyasonidi

²⁴ Yesu heyaheyasoni hesau ye hedede'uyoi ye wane, “Galewa basileiyana meta doha tamowai hesau yona koya unai like namwanamwadi ye kuma. ²⁵ Na boniyaiyena tamowai maudoidi se kenoko, na kana waiunu ye laoma ede lagau likedi ye hesulu like namwanamwadi wa luwadiyena, na koya wa ye laugabaei. ²⁶ Huyana like namwanamwadi wa se kini na se hetubu se kaniyo meta lagau wa hinage se kini.

²⁷ Koya tanuwagana yona taupaisowa se laoma unai na se wane, ‘Tanuwaga, like namwanamwadi ku kumaidi yom koya ne unai, na lagau ne haedi se laoma ede se kini ne?’ ²⁸ Ede koya tanuwagana wa ye wane, ‘Waiunu lagau me ye hesulu, ede se kini.’ Yona taupaisowa wa se wane, ‘Gonowana ka lau lagau ne ka upadi?’ ²⁹ Na koya tanuwagana wa ye wane, ‘Taba nige, matawuwuna ena lagau ne kwa upadi, kabo witi ne kwa upahaikesegaidi. ³⁰ Kwa toledi na se kinigogoi kana siga kelikeli kana huya, kabo ya hedede na witi tautanogogoidi lagau ne se tanobagunaedi se kuinidi na se gabudi, na kabo witi ne se tanogogoidi na se baheidima yogu sanalaena se toledi.’ ”

Tuma gagilidi yo yisti heyaheyasonidi

(Maleko 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yesu heyaheyasoni hesau ye hedede'uyoi tamowai wa udiyedi ye wane, “Galewa basileiyana meta doha kaiwa tumana gagigagilina* tamowai hesau ye hai na yona koyaena ye kumai. ³² Like maudoidi ne udiyedi iya meta tuma gagilikalilina, na ena ye kini koyaena meta iya kabo ye hemala kaiwa lakilakina, kabo manuwa se laoma lagana ne udiyedi se kabinoi.”

³³ Hinage Yesu heyaheyasoni hesau ye hedede'uyoi ye wane, “Galewa basileiyana meta doha yisti gagilina. Waihiu hesau yisti ne ye hai na pwalawa disina lakilakina unai ye yebwali kabo yisti ne pwalawa maudoina wa ye hesese.”

Yesu heyaheyasoni ye hasilidi meta peloweta yodi hedehede wa ye hemamohoyedi

(Luka 13:20-21)

*

^{13:31}: Kaiwa ne dimdim unai hesana se katai ede “mustard”. Isalaela unai kaiwa ta se kumakumai yodi koya udiyedi, na ye kinimwamwayau ye hemala kaiwa lakilakina.

³⁴ Yesu ginauli maudoidi ta ye hedededi boda wa udiyedi meta heyaheyasoni udiyedi ye hedehedededi. Na nige hedehedede dudulaidiyao udiyedi ye hedehedede.

³⁵ Kaniyona ede peloweta hesau* yona hedehedede wa ye hemamohoyei,

“Kabo kawaguyena heyaheyasoni ya hedededi.

Yo hinage kaiyaulina yona huyatubu unai na ye laoma hedehedede saha Yaubada ye tolewadamdi wa kabo ya hemasalahadi.” *(Same 78:2)*

Yesu witi yo lagau heyaheyasonidi kaniyona ye hededehe-masalaha

³⁶ Yesu boda wa ye laugabaedi na ye mwalae numakaloyena. Na yona hekahekatao wa se laoma iya unai se wane, “Witi koyana unai lagau heyaheyasonina wa kaniyona ku hededehe-masalaha kalimaiyena.”

³⁷ Ye wane, “Like namwanamwana tauhesuluna, iya ede Tau Natuna. ³⁸ Na witi koyana meta kaiyaulina, na like namwanamwadi ede Yaubada yona basileiya tamowaidiyao, na lagau meta tauyababa yona tamowai,

³⁹ na waiunu ede diyabolo iya lagau likena tauhesuluna. Na kelikeli huyana meta kaiyaulina kana siga, na taukelikli meta Yaubada yona anelu. ⁴⁰ Lagau ta se upadi na se gabudi meta kabo doha kaiyaulina yona huyagehe unai. ⁴¹ Tau Natuna yona anelu kabo ye hetamalidi se lau yona basileiya unai, na tamowai kadi kahao se woyahesuwalalaedi yababa unai, yo yababa tauginaulidi maudoidi se haigabaedi, ⁴² na kabo se tuudobiyedi kaiwa kalakalasina gigigigibwalikalilina unai, kabo se doudou yo kawadi se kapuyahisidi. ⁴³ Na siya taukawamamohoi yo yodi laulau se dudulai kadi kao kabo se namanamali doha

---

* 13:35: Peloweta wa hesana ede Asapa. Same badodi 12 ye kulidi, na tamowai se hedede meta iya hinage peloweta hesau (2 Chronicles 29:30).

mahana, Tamadi yona basileiya unai. Kaiteyadi gonowana se lapulapui bena se lapulapuinamwanamwa!”

Wasawasa wadawadamna yo giniuba heyaheyasonidi

⁴⁴ “Galewa basileiyana meta doha ginauli wasawasana hesau se tolewadam koyaena. Na tamowai hesau ye lobai bwatano luwanaena, ede ye puluhiwadam'uyoi, na ma gwayualana ye lau yona gogo maudoidi ye lokunegabaedi na monina wa unai tano wa ye hemaisahai.

⁴⁵ Yo hinage galewa basileiyana meta doha gogo taulokulokune tamowaina hesau giniuba namwanamwadi ye wasewase. ⁴⁶ Ena giniuba namwanamwakalilina hesau ye lobai, kabo ye lau yona gogo maudoidi ye lokunegabaedi na monina wa unai giniuba wa ye hemaisahai.”

Hinaya heyaheyasonina

⁴⁷ “Hinage galewa basileiyana meta doha hinaya se galaei gabwaena, na yama kadi kao udoi'udoi se hekonadi.

⁴⁸ Hinaya wa yama ye mwayau ede tauyamayama hinaya wa se gayosaei salagomgom wa unai na yama wa se hekasadi, namwanamwadi se usaidi bosaena na yababadi se gabaedi. ⁴⁹ Kaiyaulina kana siga kabo doha teina: Anelu kabo se dobima tamowai namwanamwadiyao luwadiyena tamowai yababadi se tolehesuwaladi. ⁵⁰ Na ba'aya tamowaidiyao kabo se tuudobiyeidi kaiwa kalakalasina gigigigibwalikalilina unai. Temenai kabo se doudou yo kawadi se kapuyahisidi.”

⁵¹ Yesu yona hekahekatao wa ye henamaiyedi ye wane, “Teina ginauli maudoidi ya hedededi ta kwa nuwatulobaidi?” Se wane, “Aa, ka nuwatulobaidi.”

⁵² Ye hededelau udiyedi ye wane, “Unai, ena laugayo taulauhekataena tamowaina hesau Yaubada yona basileiya hedehededenena ye nuwatulobaidi, meta kana kao doha numa hesau tanuwagana yona gogo wasawasadi

hauhaudi yo hinage beyabeyadi ye bahehepesadima na ye toledi tamowai matadiyena.” *

*Nasaleta unai Yesu se subu
(Maleko 6:1-6; Luka 4:16-30)*

⁵³ Yesu heyaheyasoni wa udiyedi ye lauhekatagehe ede magai wa ye laugabaei ⁵⁴ na ye lau yona magai mamohoina Nasaleta. Na yodi sunago unai ye lauhekata ede tamowai wa se siliyata na se wane, “Teina tamowai ta yona sibasiba haedi ye hai? Yo yona gigibwali ne haedi ye hai na laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi?” ⁵⁵ Na hinage se wane, “Iya kabina ta katako meta kapenta Yosepa natuna, na sinana ede Maliya, yo kana kahao ede Yamesi, Yosepa, Simiyona yo Yuda. ⁵⁶ Na lounao maudoidi siya ede maiyadao ta miyamiya! Na haedi sonoga ta ye haidi?” ⁵⁷ Unai Yesu nige se kitahenamwa na se kouyalayalaei.

Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Peloweta kabo se hekasisiyei, na iyamo yona magai mamohoina yo yona numa tamowaidiyao taba nige se hekasisiyei.” ⁵⁸ Na Yesu laulau gigigigibwalidi hisa mo ye ginaulidi, matawuwuna tamowai wa nige se sunumaei.

14

*Yowane Babatiso yona boita
(Maleko 6:14-29; Luka 9:7-9)*

¹ Huyana ne meta Heloda Antipasi yona huyawasawasa Galili unai. Yesu yona paisowa wasana ye lapuidi ² ede ye hededelau yona taupaisowa udiyedi ye wane, “Teina meta Yowane Babatiso boita unai ye tolo'uyoma, unai ede laulau gigigigibwalidiyao ye ginaulidi ta.”

---

* 13:52: Laugagayo taulauhekataena ne kabo lauhekata beyabeyadi yo hinage galewa basileiyana hedehededeni ye hededehemasalahadi tamowai udiyedi.

³⁻⁴ Yowane Babatiso yona boita wasana ede doha teina: Heloda kana kaha Pilipi mwanena hesana ede Helodiyasi. Na Heloda bwasiyana waihiu wa ye kwayai ede Yowane ye hedehededelau unai ye wane, “Saha ku ginauli ta nige ye dudulai!” Unai Heloda Yowane ye hai ye pai na ye tole numatutuguduyena. ⁵ Ye henuwa bena ye unuhemwaloi, na Yudeya tamowaidiyao ye matausiyedi, matawuwuna ede se hedede meta iya peloweta.

⁶ Na Heloda yona huyalabasi mayadaina henuwaisinina unai ma kana taumana se kaikaigogoi, na Helodiyasi natuna waihiu kadi ye sobu. Yona sobu wa unai Heloda nuwana ye namwakalili ⁷ ede ye hededekaigwala unai ye wane, “Ena kaliguyena ginauli saha hesau ku kaibwadai meta kabo ya haiyawa.” ⁸ Na sinana iya ye guguyaiyako, ede ye hededelau Heloda unai ye wane, “Ya henuwa Yowane Babatiso kulukuluna ku usai gaeba unai na ku haiyama.” ⁹ Heloda ye nuwayababa, na iyamo kana taumana matadiyena ye hededekaigwalako. Unai waihiu wa yona nuwatu ye ginauli ¹⁰ ede ye hedede na Yowane Babatiso gadona se boli, ¹¹ na kuluna wa se usai gaebaena na se baheyama ede se mosei waihiu wa unai, ede ye bahelaei sinana wa unai.

¹² Yowane yona hekahekatao se laoma ede sinalena wa se hai na se laei bwayabwayaena se tole. Na saha ye tubu wa wasana Yesu yona se hedehedede.

Pwalawa haligigi yo yama labui

(Maleko 6:30-44; Luka 9:10-17; Yowane 6:1-14)

¹³ Yesu Yowane wasana wa ye lapui ede ye dobi wagaena ye gelu na ye kawasi ye lau balabala hesau unai. Magai maudoidi wa tamowaidiyao Yesu yona kabalau wasana se lapui ede se hemuliwatani na se yona se lau. ¹⁴ Na huyana Yesu ye dunasae meta bodalakilaki ye kitadi

se nayanayaei. Na boda wa ye katekamkamnaedi ede taukasikasiyebwa maudoidi ye henamwanamwadi.

¹⁵ Ye hetubu ye meimeilahi ede Yesu yona hekahekatao se laoma iya unai se wane, “Teina meta balabalagaibuyena, yo mahana ye laoko. Boda ta ku hetamalidi se lau magai udiyedi kadi se lokune.” ¹⁶ Yesu ye wane, “Taba nige kwa hetamaligwaligwalidi, na komiu kai kwa moseidi se kai.” ¹⁷ Na se hededelau unai se wane, “Teina kalimaiyena ta meta pwalawa haligigi yo yama labui mo.” ¹⁸ Ede Yesu ye wane, “Kwa baheidima kaliguwai.” ¹⁹ Na ye hedede boda wa se tuli lagau wa unai. Pwalawa haligigi yo yama labui wa ye haidi ede ye kitasae galewa ne na ye lautoki Yaubada unai, kabo pwalawa wa ye kihidi na ye moseidi yona hekahekatao wa udiyedi, na yona hekahekatao pwalawa yo yama wa se soiyedi boda wa udiyedi. ²⁰ Tamowai maudoidi wa se kaikai meta bogadiyao se sese. Na kai kaitoledi wa se tanogogoidi meta bosa saudoudoi-labui se hemwayaudi. ²¹ Taukaikai bodana wa unai meta tatao badodi 5,000, na sinesineo yo wawayao nige se hasilikesegaidi.

Yesu gabwaena ye laulau

(Maleko 6:45-52; Yowane 6:15-21)

²² Na kabo Yesu yona hekahekatao wa ye hegeludi se baguna se lau hali tanakawasi ne, na iya boda wa ye hetamaligwaligwalidi. ²³ Se dahalaigwaligwali, na kabo iya ye bom ye sae kuduliyena bena ye tapwalolo. Na ye meimeilahi meta iya ye bom mo menai.

²⁴ Waga wa meta gabwa duwaduwalinaena na yaumai se taumatai ede bagodu waga wa se koikoinuwahi.

²⁵ Malatomtom gagilina sola ma masimasigilina* Yesu ye dobi gabwa ne na ye laulau ye lau yona hekahekatao

---

* 14:25: Mahana wa meta 3 kiloki yo 6 kiloki duwaduwalidiyena.

wa udiyedi. ²⁶ Yona hekahekatao wa iya se kita gabwa kewanaena ye laolaoma hesabadi meta se matausikalili, ma matausidi na se yogahi se wane, “Aiyoi! Teina ta yaluyaluwa.” ²⁷ Na Yesu ye yogalau udiyedi ye wane, “Tabu kwa matausi! Yau Yesu! Kwa nuwabayao!”

²⁸ Ede Petelo ye hededelau iya unai ye wane, “Guiyau, ena mamohoina kowa, ku hedede na gabwa ta unai ya laowa kalimwai.” ²⁹ Ye wane, “Ku laoma!” Kabo Petelo waga wa unai ye pesa na gabwa wa unai ye laulau ye lau Yesu hesabana. ³⁰ Ye laulau na yaumai yo bagodu wa ye kitadi ede ye matausi na ye hetubu ye yoli, ede ye yogalau ye wane, “Yesu, ku saguigau!” ³¹ Na Yesu nimana ye helelelae na Petelo ye kabihekahini, na ye hededelau unai ye wane, “Yom sunuma taki ye gagili! Idohagi to ku nuwalabulabui?” ³² Na se laoma waga wa unai se gelu meta yaumai wa ye motu. ³³ Ede taumiyamiya waga wa unai Yesu se kaihelahui yo se wane, “Mamohoikalili, kowa Yaubada Natuna!” ³⁴ Na kabo se kawasi se lau Genesaleta unai se duna.

³⁵ Magai wa tamowaidiyao Yesu se kitalobai ede wasa se hetamali ye lau magari maudoidi wa udiyedi. Ede yodi taukasikasiyebwa maudoidi se laedima Yesu unai, ³⁶ na se kaibwadakatekamkamna taba kana luwuluwu se kabitonogi. Na kana luwuluwu taukabitonogina maudoidi wa se namwanamwa.

15

Yaubada yona hedehedede bena ta tolebagunaedi (Maleko 7:1-13)

¹ Paliseya yo laugagayo taulauhekataena hekadiyo Yelusalema unai se laoma na Yesu se henamaiyei se wane, ² “Idohagi to yom hekahekatao kada kulutubu yodi kabikabi laugagayona se utusi? Nimadiyao meta nige se deulidi na se kaikai.” ³ Yesu ye hededelau udiyedi ye

wane, “Na idohagi to komiu kami kulutubu yodi kabikabi debanaena Yaubada yona laugagayo kwa utusi? ⁴ Doha Mose yona laugagayo unai Yaubada ye wane, ‘Tamam yo sinam ku hekasisiyeidi.’ *(Esodo 20:12;*

Dutelonomi 5:16)

Yo ye wane,

‘Ena kaiteya tamana yo sinana ye hededeheyababadi meta bena kwa koihemwaloi.’ *(Esodo 21:17; Lewitikasi 20:9)*

⁵ Unai ta kita meta Yaubada ye henuwa bena tamada yo sinada ta saguidi. Na komiu kwa hedede kwa wane, ‘Gonowana tamowai hesau ye hededelau tamana yo sinana udiyedi ye wane, “Yogu kainauya bena ya haiyawa kabasaguigomiu wa meta ya talamyeyako Yaubada unai.”’ ⁶ Kabikabi ta kwa talamyeyi, na tama yo sina hekasisidi meta nige! Yomi lauhekata ta unai kwa laupwanokalili. Yaubada yona laugagayo wa kwa tolebasiyeidi na kami kulutubu kabikabidiyao mo kwa miyamiyaidi. ⁷ Komiu taukailupolupo! Aisaiya yona hedehedede meta ye mamohoi, doha komiu hedehededemiu ye hededenonohaiyako ye wane,

⁸ ‘Teina tamowai ta sopagaibudi mo udiyedi se hekasisiyeigau

na nuwamamohoidiyao udiyedi meta Yaubada nuwanuwatuna nigele.

⁹ Yodi tapwalolo kaliguyena meta nige kaniyodi.

Laugagayo saha se lauhekataedi meta tamowai mo se ginaulidi.’” *(Aisaiya 29:13)*

Ginaulti saha tamowai ye hebiki

(Maleko 7:14-23)

¹⁰ Kabo Yesu boda ye yogagogoidima na ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa lapulapuinanwanamwa na saha ya hededededi ta kabo kwa nuwatulobaidi. ¹¹ Ginaulti saha

kawamyena ku kai ye dobi meta iya nige gonowana ye hebikigo, na saha luwam ne unai ye saema kawam ne unai ye pesa meta kabo ye hebikigo.”

¹² Kabo Yesu yona hekahekatao se laoma iya unai na se wane, “Yom hedehedede ta unai meta Paliseya bodadi se kouyalalayakalili.” ¹³ Ede Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamagu galewa ne unai taumiya, iya kaiwa sahasahadiyao nige ye kumaidi meta kabo ma lamdi ye suluhihaidi. ¹⁴ Kwa laugabaedi se miyawa, siya tauwoyawoya matagibugibudiyao. Taba taumatagibugibu hesau yona hali taumatagibugibu ye woyai, meta kabo se bekulabulabuidobi duhaena.”

¹⁵ Na Petelo ye hededelau Yesu unai ye wane, “Taba gonowana kabahebikida heyaheyasonina wa kaniyona ku hededeheemasalaha kalimaiyena.” ¹⁶ Ede Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi, sola ma nuwapwanopwanomiu? ¹⁷ Nige kwa nuwatulobai? Saha kawada ta unai ta kai meta ye dobi bogada ne unai na kabo ta miyagabaei. ¹⁸ Na hedehedede saha kawamiuyena se pesama meta nuwamiuyena se masalahama, siya tauhebikigomiu ede. ¹⁹ Matawuwuna ede nuwada ta udiyedi kabo nuwatu yabayababadi se masalahama, kaiunu, ganawali, laulaubikibiki udoi'udo, kaiwahali, hedehededelupolupo, yo hinage tamowai hededeheyababana. ²⁰ Teina laulau ta, siya tamowai tauhebikina ede. Na ena nimamiu ma bikidi na kai kwa hai kwa kai meta nige gonowana se hebikigomiu.”

Kanana waihiuna yona sunuma
(Maleko 7:24-30)

²¹ Kabo Yesu teha Galili ye laugabaei na ye sae teha Taiya yo Sidona udiyedi. ²² Na Kanana waihiuna hesau

temenai taumiya ye laoma Yesu unai ye kaibwadalakilaki ye wane, “Guiyau, Dawida natuna, ku katekamkanaegau! Yaluwa yababana hesau meta ye luwu natugu sinesinekukuna unai na ye hekasiebwakaliliyei.” ²³ Na Yesu nige saha hesau ye hedede waihiu wa unai. Kabo yona hekahekatao se wane, “Waihiu ta ku hetamali ye tausuwala, matawuwuna ede ye dahikwatakatakilili.” ²⁴ Ede Yesu ye hedehedede ye wane, “Tamagu ye hetamali-gauma ta meta Isalaela yodi mamoe tautaukwadaleledi hesabadi.” ²⁵ Kabo waihiu wa ye laoma ye tulibonodobi Yesu matana wa unai na ye kaibwada ye wane, “Guiyau, ku saguigau!” ²⁶ Yesu ye hededebui ye wane, “Nige ye dudulai bena wawayao kadi kai ta haidi na ta gabalaedi kedewa udiyedi.” * ²⁷ Na waihiu wa ye wane, “Guiyau, mamohoi, na iyamo kedewa kadi tanuwaga yona hatahataena kana kai mapuladi se bekudobi meta kabokedewa ne se laoma se kaidi.” ²⁸ Unai Yesu ye hededelau unai ye wane, “Waihiu, yom sunuma meta ye lakikalili! Unai saha ku kaibwada meta kaboye masalaha.” Mahanana ne unai waihiu wa natuna sinekuku wa ye namwanamwa.

Yesu tamowai kasikasiyebwadi ye henamwanamwadi

²⁹ Yesu teha Taiya yo Sidona ye laugabaedi na ye uyo Galili, na Galili Gabwana dedekanaena ye yona ye lau. Ye lau ede ye sae kuduli gagilina hesau unai, na ye tuli. ³⁰ Kabo bodalakilaki se laoma na taukasikasiyebwa se laedima, kasiyebwa doha taubunibuni, taumatagibugibu, tamowai kae yo nima yabayabadiyao, una'unadi yo taukasikasiyebwa hekadi hinage se laedima Yesu unai, ede maudoidi ye henamwanamwadi. ³¹ Unai boda wa se siliyatakilili, matawuwuna ede matadiyena tau'una'una

---

* 15:26: Yesu yona hedehedede ta kaniyona ede, “Nige gonowana ya saguigo matawuwuna kowa dagela sinena.”

se hedehegede, taubunibuni ye henamwanamwadi, tamowai kae yabayababadiyao se laulau yo taumatag-ibugibu matadiyao se lala yo se kaikewa. Na Isalaela yodi Yaubada se hedebasae.

*Yesu bodalakilaki ye hekaidi
(Maleko 8:1-10)*

³² Yesu yona hekahekatao wa ye yogagogoidima na ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamowai ta ya katekamkam-nakalilyedi, matawuwuna ede mayadai haiyona inai maiyadao na nige sola kai hesau se kai, unai nige ya henuwa ma hasalidi na ya hetamalidi se lau. Taba ma hasalidi na se lau kabo kedaena hasahasali ye haidi na se guli.” ³³ Na se hededebui se wane, “Teina balabalagaibu ta unai kabo haedi kai ta hai na boda ta ta hekaidi?” ³⁴ Yesu ye henamaiyedi ye wane, “Pwalawa hisa kalimiuyedi?” Ede se wane, “Pwalawa haligigi-labui yo yama habuhab-uludiyao hisa ede teina.” ³⁵ Ede ye hededelau boda wa se tulidobi bwatano wa unai. ³⁶ Kabo pwalawa yo yama wa ye haidi na ye hedelautokisae Yaubada unai, ye kihidi na ye moseidi hekahekatao wa kalidiyena, na se soiyedi boda wa udiyedi. ³⁷ Boda wa se kaikai meta maudoidi bogadiyao se sese. Na kadi kaitole wa hekahekatao wa se tanoi na se usagogo meta bosa haligigi-labui se hemwayaudi. ³⁸ Taukaikai bodana wa unai meta tatao badodi 4,000, na sinesineo yo wawayao nige se hasilikesegaidi. ³⁹ Kabo Yesu boda wa ye hetamaligwaligwalidi. Na yawalana ye lau kabo waga hesau unai ye gelu se lau teha Magadani.

16

*Paliseya yo Sadusiya se henuwa bena galewa hekihekinoina
hesau se kita
(Maleko 8:11-13; Luka 12:54-56)*

¹ Paliseya yo Sadusiya tamowaidiyao hekadi se laoma Yesu unai bena se lautonogi. Na se kaibwadai taba bena galewa hekihekinoina hesau* ye ginauli se kita.

² Ye hededelau udiyedi ye wane, “Meimeilahiyena kwa wane, ‘Huya kabo ye namwa, matawuwuna ede mahana ye dui na yada ne ye pululu.’ ³ Na malatomtom yena kwa wane, ‘Mayadai ta kabo huyayababa, matawuwuna ede mahana ye dalasae na yada ne ye pululu yo huya ye toleyaloyalohi.’ Huya kadi kao gonowana kwa hedehemasalahadi, na idohagi to teina saha se tubutubu ta meta nige gonowana kaniyodi kwa nuwatulobaidi. ⁴ Komiu yomi nuwanuwatu se yababa na Yaubada nige kwa kawamamohoiyei, na kwa henuwa bena taba laulau gigigigibwalina hesau kwa kita. Na taba nige hesau kwa kita, na kesega mo kabo ya hekitagomiu, iya ede saha ye tubu Iyona peloweta unai wa.” Kabo Yesu ye laugabaedi na ye lau.

Paliseya yo Sadusiya yodi yisti
(Maleko 8:14-21)

⁵ Galili Gabwana unai se kawasi se lau na Yesu yona hekahekatao wa se nuwaluluhi ede nige pwalawa se bahei.

⁶ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Matamiyao se nega, na Paliseya yo Sadusiya yodi yisti kwa kaihaleidi.”

⁷ Hekahekatao wa se bom nuwatu wa se hetahetala se wane, “Yona hedehedede ta kaniyona ede pwalawa nige ta bahei.”

⁸ Saha se hetahetala wa meta Yesu kabina ye kata ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to yomi sunuma

---

* 16:1: Mataiyo Yaubada hesana nige ye katakatai, na yona kulikuli unai meta galewa mo ye hepahepaisowa. Yodi kaibwada ta kaniyona ede Yaubada yona gigigibwali hekihekinoina hesau ye ginauli, na ye hemala yodi kabakita meta Yaubada Yesu ye hetamali ye dobima tanoubu ta unai.

se gagili, na kwa bom pwalawa hedehededeni kwa hedehededei? ⁹ Nuwana sola nige kwa nuwatulobai? Hage pwalawa haligigi wa kwa nuwatuidi, ya soiyedi boda 5,000 se kai na kadi kaitole kwa tanoi na kwa usagogoi meta bosa badona hisa? ¹⁰ Yo hinage taba pwalawa haligigilabui wa kwa nuwatuidi! Ya soiyedi boda 4,000 se kai na kadi kaitole kwa tanoi na kwa usagogoi meta bosa hisa? ¹¹ Idohagi to nige kwa nuwatulobai meta yau nige pwalawa ya hetahetala? Na bena Paliseya yo Sadusiya yodi yisti unai komiu kwa kitahetete'uyoigomiu.” ¹² Unai kabo se nuwatulobai meta iya nige pwalawa kadi yisti ye hetahetala, na Paliseya yo Sadusiya yodi lauhekata bena se kaihaleidi.

Petelo Yesu ye hededehehemasalaha

(Maleko 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ Yesu maiyana hekahekatao se lage Sisaliya Pilipi tehana unai, kabo yona hekahekatao wa ye henamaiyedi ye wane, “Hage yogu kwa hedehedede, tamowai mauidi yodi hededehehemasalaha meta Tau Natuna iya kaiteya?”

¹⁴ Ede se wane, “Hekadi se hedede meta kowa Yowane Babatiso, hekadi se wane kowa Eliya, hekadi se wane kowa Yelemaiya, yo hekadi se wane kowa peloweta hesau.”

¹⁵ Na ye wane, “Na hage kwa hededehehemasalaha yau meta kaiteya?” ¹⁶ Ede Simona Petelo ye hededelau unai ye wane, “Kowa meta Keliso, Yaubada maumaulina natuna.”

¹⁷ Kabo Yesu ye hededelau unai ye wane, “Simona, lyona natuna, kowa gonowana ku gwayuala!* Teina nuwatu ta meta nige ku bom yom sonoga unai ye laoma, na nuwatu ta meta tamagu galewa ne unai ye hehemasalaha kalimwai.

¹⁸ Unai ya hededelaowa, kowa meta Petelo,* na teina weku

---

* 16:17: Hedehedede ta, kowa gonowana ku gwayuala meta gonogonowana doha Mataiyo 5:3-10 udiyedi. * 16:18: Petelo kaniyona ede weku.

ta unai kabo yogu dubu ya kabi. Na boita nige gonowana ye hekaiyawasi.* ¹⁹ Gigibwali ya leyawa na bena Yaubada yona tamowai ku kedabagunaedi. Laulau sahasahadi ku laugagayoidi tanoubu ta unai, meta Yaubada hinage ye laugagayoidi galewa ne unai. Na laulau sahasahadi ku kitahenamwadi, meta Yaubada hinage ye kitahenamwadi.”
* ²⁰ Kabo ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Tabu tamowai hesau yona kwa hedehedede meta yau Kelisona* ede.”

*Yesu yona boita ye hededenonohai
(Maleko 8:31-33; Luka 9:22-27)*

²¹ Huyana ne unai Yesu ye hetubu yona hekahekatao ye hekatadi na ye hededeheemasalaha meta bena taba ye lau Yelusalema. Temenai Dius babadadiyao yo taukaitalasam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekataena kabo iya se hekamkamna yo iya kabo se unuheboita, na mayadai hehaiyonana unai kabo Yaubada iya ye hetolo'uyoi na ye mauli. ²² Kabo Petelo Yesu ye woyahesuwala na ye dilai ye wane, “Guiyau, teina ginauli ta taba tabu se tubutubu kalimyena.” ²³ Yesu ye kitabui Petelo ye kaikewai na ye hededelau unai ye wane, “Ku tausuwala, kowa Satani! Kowa ku hemala yau yogu kabakalabesibesi. Kowa nige

---

* 16:18: Na boita nige gonowana ye hekaiyawasi: Kaniyona ede, gabemani o gigibwali hesau ena se kaipatei bena dubu tamowaidiyao se koihemwaloidi, meta nige gonowana dubu se hekaiyawasi, na dubu kabo ye miya ye lau.

* 16:19: Lausoiso unai Yesu yona hedehedede kaniyona ku hasili. Na ena ta kulibui hedehedede kesega kesega unai, kabo doha teina: Kabo galewa basileiyana kana ki ya haiyawa kalimwai. Na saha ku kauhekahini tanoubu ta unai, meta galewa ne unai hinage se kauhekahini. Na saha ku yailigabaei tanoubu ta unai, kabo galewa ne unai hinage se yailigabaei. * 16:20: Keliso kaniyona ede Yaubada yona kaisunuwa tamowaina.

Yaubada yona nuwanuwatu ku nuwatuidi, na tamowai mo yodi nuwanuwatu udiyedi ku nuwanuwatu.”

²⁴ Na kabo Yesu ye hededelau yona hekahekatao udiyedi ye wane, “Taba hesau ye henuwa bena ye hemuliwatanigau, meta iya ye bom ye nuwagabae'uyoi, na yona sataulo ye bahei na ye hemuliwatanigau. ²⁵ Kaniyona ede ena hesau ye henuwa bena yona mauli ye bom ye kitahetete, meta kabo yona mauli ye kabisapuli. Na ena debaguyena hesau yona mauli ye nuwagabaei, kabo yona mauli ye lobai'uyoi. ²⁶ Yo ena tamowai hesau tanoubu ta maudoudoina bena iya yona, na ye bom yaluwana ye heyababa'uyoi, kabo saha namwanamwana ye hai? Saha unai kabo yaluwana ye hemaisahai'uyoi? ²⁷ Matawuwuna ede Tau Natuna kabo ye uyoma Tamana yona namana-maliyena, maidanao yona anelu. Huyana ne unai tamowai kesega kesega yona mauliyena saha ye ginauliyako wa unai kabo maisana ye mosei. ²⁸ Ya hededemamohoi: Hekadiyo inai tautotolo ta meta taba nige se boita ye lau ee Tau Natuna se kita ye laoma iya wasawasa.”

17

*Yesu yona wasawasa se kita
(Maleko 9:2-13; Luka 9:28-36)*

¹ Mayadai haligigi-kesega mulidiyena kabo Petelo, Yamesi, yo Yamesi kana kaha Yowane, Yesu ye woyaidi se sae kuduli lakilakina hesau kewanaena. Menai se bom mo, ² na matadiyena Yesu kana kao ye bui ye namanamali doha mahana, yo kana kaleko se posi yo se dawayakalili. ³ Mahanana ne unai menai Mose yo Eliya se taumasalaha na Yesu maiyadi se hedehedede.

⁴ Na Petelo ye hededelau Yesu unai ye wane, “Guiyau, ye namwa mo kai ede inai. Ena ku henuwa, kabo inai gwau

haiyona ya kabidi, hesau kowa yom, hesau Mose yona, yo hesau Eliya yona.”

⁵ Sola ma hedehededena, na kabo yalohi dawadawayana ye laoma ye gawuidi, na kalina hesau yalohi wa unai ye wane, “Teina yau natugu ya gadosisiyei. Iya unai yau ya gwauyalakalili. Kwa lapulapulau unai!”

⁶ Hekahekatao wa hedehedede ta se lapui ede se guliyaboyabomdobi bwatano wa unai ma matamatausidi.

⁷ Na Yesu ye laoma ye kabilau udiyedi na ye wane, “Kwa tolo. Tabu kwa matausi.” ⁸ Se tamaisima na se kaikewasae meta nige tamowai hesau se kita, na Yesu ye bom mo.

⁹ Kuduli wa unai se lidi se dobidobi na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Saha kwa kita wa meta tabu tamowai hesau yona kwa hedehedede, kana siga Yaubada Tau Natuna boita unai ye hetolo'uyoi.”

¹⁰ Na hekahekatao wa Yesu se henamaiyei se wane, “Idohagi to laugagayo taulauhekataena se hedede meta taba bena Eliya ye laomabaguna, na kabo Keliso?” ¹¹ Yesu ye wane, “Mamohoi, Eliya ye uyoma kabo ginauli maudoidi ye toledudulai'uyoidi. ¹² Iyamo ya hededelaowa kalimiuyena: Eliya ede ye laomako, na nige se kitalobai. Na yodi nuwatu saha se henuwa iya unai se ginauli meta se ginaulidiko. Teina kabikabi ta gonogonowana unai kabo Tau Natuna se hekamkamna.” ¹³ Kabo hekahekatao wa se nuwatulobai meta Yesu Yowane Babatiso ye hetahetala.

Yesu wawaya loheya ye henamwanamwa

(Maleko 9:14-29; Luka 9:37-43a)

¹⁴ Huyana se dobima boda luwadiyena kabo tamowai hesau ye laoma Yesu unai na ye tulibonodobi matana wa unai ¹⁵ ye wane, “Guiyau, natugu tau ku katekamkamnaei. Ye kikikikiwasi, na kasiyebwa ta unai ye kamkamnakalili. Na huya hekadi ye bekudobi kaiwa kalakalasi sisi kewadiyena yo waila kalodiyena hinage. ¹⁶ Ya

laeyama yom hekahekatao udiyedi na nige gonowana se henamwanamwa.”

¹⁷ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu nuwatu namwanamwadi tauhe'una'unaedi, nige yomi sunuma! Yau maidamiu ta miya huyana ye lohakalili, na nige kwa kawamamohoi! Wawaya me kwa baheyama kaliguwai.” ¹⁸ Yesu yaluwa yabayababana wa ye hededehepesa, ede demoni wa wawaya wa ye pesagabaei. Mahanana ne unai ede wawaya wa ye namwanamwa.

¹⁹ Muliyena kabo hekahekatao wa se bom se laoma Yesu unai se henamai se wane, “Matawuwuna saha to kai nige gonowana demoni wa ka hededehepesa?” ²⁰⁻²¹ Ye hededebui ye wane, “Nige gonowamiu matawuwuna yomi sunuma se gagilikalili. Ya hededemamohoi kalimiuyena: Taba yomi sunuma lakina doha lugu tumana,* gonowana kabo kwa hededelau kuduli ne unai, ‘Ku sigi ku lau menai’, gonowana kabo ye lauwatani. Nige gonowana ginauli hesau kalimiuyena paisowana ye laki.” *

*Yesu yona boita hedehededena ye hedede'uyoi
(Maleko 9:30-32; Luka 9:43b-45)*

²² Se laomagogoi Galili unai na Yesu ye hededelau yona hekahekatao udiyedi ye wane, “Tau Natuna kabo kana se walohai na tamowai yabayababadiyao kabo se hai. ²³ Kabo iya se unuhemwaloi, na mayadai hehaiyonana unai kabo Yaubada iya ye hetolo'uyoi na ye mauli.” Ede yona hekahekatao wa se nuwayababakalili.

Numa tabuna takisina

---

* 17:20-21: Lugu tumana: Dimdim yena se wane “mustard seed”, na hededehemasalahana meta Mataiyo 13:31 unai kabo ku hasili. * 17:20-21: Kulikuli beyabeyadiyao hisahisadi mo lausoiso 21 se kuli: Na yaluwa yabayababadi doha teina meta nige gonowana se pesa kana siga ta kaihudi yo ta tapwalolo.

²⁴ Yesu maiyana hekahekatao se lage Kapelenauma, na kabo numa tabuna takisina* tautanotano se lau Petelo unai se wane, “Kami tanuwaga hinage takisi ye toletole o nige?” ²⁵ Ye wane, “Aa, takisi ye toletole.”

Petelo ye uyo numa ede Yesu ye hededebagunalau unai ye wane, “Simona, hage yom nuwatu idohagi? Tanoubu ta wasawasadiyao kaiteyadi udiyedi takisi se tanotano? Se bom yodi magari tamowaidiyao udiyedi, o hali magari tamowaidiyao udiyedi?” ²⁶ Petelo ye wane, “Tamowai hekadiyao udiyedi.” Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Unai yodi magari tamowaidiyao meta taba nige takisi se tole.* ²⁷ Na takisi tautanotano wa bena tabu ta henuwapilipilidi. Unai ku lau gabwa ne unai ku huku. Yama bagubagunana ku katuni meta kawana ne ku gasi, kabo unai moni kesega lakina ede pene hasi ku lobai. Ku hai na kowa yo yau yoda takisi monina ku tole.”

18

Kaiteya ye saekalili galewa basileiyana unai

(Maleko 9:33-37 yo 42-48; Luka 9:46-48 yo 17:1-2)

¹ Huyana ne unai hekahekatao wa se laoma Yesu unai se henamai se wane, “Galewa basileiyana unai meta kaiteya ye saekalili?” ² Yesu wawaya gagilina hesau ye yoganeyama na luwadi wa unai ye hetolo, ³ na ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena: Nige gonowana kwa lau galewa basileiyana unai kana siga

* 17:24: Numa tabuna takisina meta moni Dius babadadiyao se tanotano yodi hali Dius tamowaidiyao udiyedi, numa tabuna kabasaguina. * 17:26:

Takisi tanotano kabikabina se hetala ta, iya ede Loma yodi laulau. Loma yodi gabemani takisi monina se tanotano tamowai hekadiyo yodi basileiya unai taumiya udiyedi, na magari lakilakina Loma tamowaidiyao udiyedi nige se tano. Unai Yesu yona hedehedede wa kaniyona ede Yaubada natunao nige gonowana numa tabuna takisina se toletole.

kwa buigomiu kwa hemala doha wawaya gagilina ta. ⁴ Unai, kaiteya ye nuwadobidobi doha wawaya ta meta iya ye saekalili galewa basileiyana unai. ⁵ Na ena tamowai hesau wawaya gagilina doha teina wawaya ta ye yogaisini yau hesaguyena meta ye yogaisinigau. ⁶ Na ena tamowai hesau teina wawayao tausunumaegau ta hesau ye woyalaei yababa unai, laulau te maisana ede kabo ye kamkamnakalili, na kabo weku lakilakina gadona ne unai se paihekahini na se dobiyei gabwatum ne unai se heyoli.

⁷ Ahani mo siya tanoubu ta tamowaidiyao, kabo kamkamna se hekalo, matawuwuna ede tamowai se woyahesuwalalaedi yababa unai. Huya maudoina noho se laolaoma, na ahani mo siya noho ne yodi kabalaoma tamowaidi ne, kabo se kamkamnakalili. ⁸ Ena nimam o kaem se woyahesuwalalaego yababa unai, taba ku bolihai na ku gabaiei. Ye namwa mo taba ku bunibuni o nimam o kaem kesekesega unai na ku lau ku mauli, na kabo ma tau'udo'udoim na ku lau kaiwa kalakalasina. ⁹ Na ena matam ye woyalaego yababa unai, ku lamohai na ku gabaiei. Ye namwa mo taba mata kesekesegam unai ku lau ku mauli, na kabo ma mata labulabuim na se gabalaego kaiwa kalakalasina unai.”

*Mamoe tautaukwadalelena pilipilidaina
(Luka 15:3-7)*

¹⁰⁻¹¹ Na kabo Yesu ye hedede ye wane, “Tabu wawaya gagilidiyao* kwa kitadobidobiyedi! Ya hededehemasalaha kalimiuyena meta galewa ne unai

---

* 18:10-11: Wawaya gagilidiyao Yesu ye hetahetaladi lausoiso 10 yo 14 udiyedi, siya ede Yesu tausunumaena maudoidi, wawayao yo tamowai lakilakidiyao.

yodi anelu, siya huya maudoina yodi se kaikaibwada Tamagu unai.*

¹² Yomi nuwatu idohagi? Taba tamowai hesau yona mamoe badodi handele kesega, na hesau ye taukwadalele, kabo hekadiyo wa ye tolenamwanamwaedi kuduli wa udiyedi na ye lau kesega ye taukwadalele wa ye wasenei, e nige? ¹³ Ya hededemamohoi kalimiuyena: Ena ye lobai, kabo kesega ta gwauyalana ye lakikalili, na kabo mamoe 99 maidanao wa. ¹⁴ Gonogonowana doha, Tamamiu galewa ne unai nige ye henuwa bena taba wawaya gagilina hesau ye taukwadalele yababa unai.”

Taulaupwano idohagi kabo ta sagui

¹⁵ “Ena kam kaha* saha hesau yababana ye ginauli kalimyena, meta ku lau unai na kowa yo iya yomi labui mo matamiuyena yona laupwano ne ku hededehemasalaha. Ena ye lapulaowa kalimwai, meta yababa yona teha unai ku gilihaiyako. ¹⁶ Na ena nige ye lapulaowa kalimwai, kabo tamowai kesega o labui ku haidi na maidamwao kwa lau iya unai. Unai kabo yom hedehedede maudoidi se hemamohoyedi, doha buka tabuna ye hekatada ye wane, ‘Lauhegilu maudoidi meta tamowai labui o haiyona yodi hemamohoi ne unai kabo se dudulai.’* ¹⁷ Ena nige ye henuwa ye lapulau udiyedi, kabo kwa laei dubu bodana udiyedi. Na ena nige ye lapulau udiyedi, meta iya kabo kwa kabi doha dagela tamowaina o yababa tauginaginauli yo takisi tautanotano yomi kabikabidi.

¹⁸ Hedehedede ta meta mamohoi, na hedehedede hesau ya hedede'uyoi kalimiuyena: Laulau saha kwa

---

* 18:10-11: Kulikuli beyabeyadi hekadiyo lausoiso 11 se kuli: Matawuwuna ede Tau Natuna ye laoma bena tamowai tautaukwadaleledi ye gilihaidi.

* 18:15: Kam kaha ede helem tausunuma Keliso unai. * 18:16: Dutelonomi 19:15

kawanamwanamwaei tanoubu ta unai, Yaubada kabo hinage ye kawanamwanamwaei, na laulau saha kwa kitaheyababadi, Yaubada hinage ye kitaheyababadi.*

¹⁹ Yo ya hedede'uyo kalimiuyena doha teina: Ena yomi labui tanoubu ta unai saha kwa talamyeyi na kwa kaib-wadai, Tamagu galewa ne unai kabo ye ginauli yomiu.

²⁰ Matawuwuna, ena tamowai labui o haiyona se laomagogoi yau hesaguyena, meta yau ede siya luwadiyena.”

Kada kaha yona yababa nuwatugabaena

²¹ Kabo Petelo ye laoma Yesu unai ye henamai ye wane, “Guiyau, ena kaliguyena kagu kaha hesau yababa saha ye ginauli, kabo ma hisa yona yababa ne ya nuwatugabaei? Ma kesega o ma haligigi-labui o ma hisa?” ²² Yesu ye hededebui ye wane, “Ya hededelaowa, nige bena ma haligigi-labui mo, na bena ma 77. ²³ Matawuwuna galewa basileiyana kana kao ede doha teina:

Wasawasa hesau yona taupaisowa siya gogo taukita-hetetedi ye yogagogoidi na ye henuwa bena yodi paisowa kaniyodi se tolehemasalahadi. ²⁴ Yona hekasa ye hetubu ede moni baikidi 10,000* taukabihagahagaina tamowaina se woyaiyama kalinawai. ²⁵ Nige gonowana ye hemaisa, ede wasawasa wa ye hedede bena taba tamowai wa ma mwanena yo natudiyao maudoidi, yo yona gogo maudoidi se lokunegabaedi na monina wa unai kana hagahaga wa se hedudulaidi. ²⁶ Tamowai wa ye tulibonodobi matana wa unai na ye kaibwadabigabigalau unai ye wane, ‘Ku katekamkamnaegau, na kagu hagahaga ta maudoidi

---

* 18:18: Hedehedede ta gonogonowana doha Mataiyo 16:19 unai. Ena ta kulibui hedehedede kesega kesega unai meta kaniyona ede teina: Saha tanoubu ta unai kwa kauhekahini, kabo galewa ne unai hinage se kauhekahini. Na saha inai kwa yailigabaei, kabo galewa ne unai hinage se yailigabaei. * 18:24: Moni lakina doha Kina unai meta million kesega.

kabo ya hedudulai'uyoidi.' ²⁷ Wasawasa wa tamowai ta ye katekamkamnaei ede kana hagahaga wa ye hedede-gabaedi, na ye kabigabaei ye lau.

²⁸ Na huyana tamowai wa ye pesa ye lau ede kalinaena taukaihagahaga tamowaina hesau ye kita kana hagahaga meta nige ye lakikalili.* Gadona unai ye kabihekahini ye nukugwadagwadaei na ye hededekasokaso ye wane, 'Kam hagahaga kaliguwai wa ku hemaisa'uyoi!'. ²⁹ Kana kaha wa ye tulibonodobi matana wa unai na ye kaib-wadakatekamkamna ye wane, 'Ku katekamkamnaegau, na kagu hagahaga ta kabo ya hemaisa'uyoidiwa.' ³⁰ Nige ye kitalau tamowai ne yona kaibwada wa unai, na ye laei ye hedede se tole numatutuguduyena kana sigana kana hagahaga maudoidi wa ye hedudulaihegehedi.

³¹ Kana kahao hekadi se kita meta se nuwayababakalili, ede se lau wasawasa wa unai na saha ye tubu wa yona se hedehedede. ³² Kabo wasawasa wa taukaihagahaga kalinaena tamowaina wa ye yoganei'uyoi na ye hededelau unai ye wane, 'Kowa tamowai yabayababana! Ku kaib-wadalaoma kaliguwai, unai kam hagahaga maudoina ya hededegabaei. ³³ Idohagi to nige gonowana kam kaha ne ku katekamkamnaei doha yau ya katekamkamnaego wa?' ³⁴ Wasawasa wa ye kouyalalayakalili ede tamowai wa ye moselaei numatutugudu taukitahetetena udiyedi na se tole numatutugudu unai na se hekamkamna ye lau ee kana hagahaga maudoidi ye hedudulaidi.

³⁵ Ena nige nuwamiu mamohoidi udiyedi kami kahao yodi yababa kwa nuwatugabaedi, meta kabo Tamagu galewa ne unai yona kabikabigomiu ede doha teina."

---

* 18:28: Hagahaga wa lakina ede 100 denali, meta nawalai hasi paisowana maisana, mayadai kesega denali kesega.

19

*Inawase lauhekata
(Maleko 10:1-12)*

¹ Yesu yona hedehedede ta se gehe, kabo Galili ye laugabaei na ye lau Yudeya ye lage Yolidani sagasagana hali tanakawasina unai. ² Na bodalakilaki se hemuliwatani, na menai ye henamwanamwadi.

³ Na Paliseya tamowaidiyao hekadi se laoma bena Yesu se lautonogi, na se henamaiyei se wane, “Gonowana taba tamowai hesau mwanena nuwatu saha hesau debanaena ye inawasei, o ye inawasegaibuimoei?” ⁴ Yesu ye hedede-bui ye wane, “Buka Tabuna unai kwa hasili meta tanoubu huyahetubuna unai Tauginaulida ‘tau yo sine ye gin-aulidi’,* o nige kwa hasili?” ⁵ Na ye hedede ye wane, “Teina debanaena kabo tau tamana yo sinana ye laugabaedi na ye lau mwanena maidana se miyakesega. Na kabo taudi labui se hemala buluma yo kwasina kesega.”* ⁶ Unai siya nige tamowai labui, na se hemalako tamowai kesega mo. Unai, Yaubada saha ye tubeikesegai meta tamowai nige gonowana se hetatagwaligwali.”

⁷ Kabo Paliseya wa se wane, “Idohagi na Mose ye hedede meta gonowana tau hesau inawase pepwana ye kuli na ye mosei mwanena unai na ye hetamali ye lau?”

⁸ Yesu ye wane, “Mose ye talamyegomiu bena kwa inawase matawuwuna ede kwa nuwakwailokalili. Na iyamo tanoubu yona huyatubu unai meta nige doha teina.

⁹ Ya hededelaowa kalimiuyena: Ena tau hesau mwanena yona tawasola miyana ye kabinamwanamwaei na nige ye ganawali, na iyamo ye inawasegaibui na waihiu hesau ye tawasolai, meta tau ne ye ganawali.”

---

* 19:4: Genese 1:26   * 19:5: Genese 2:24

¹⁰ Yona hekahekatao wa se hededelau unai se wane, “Ena teina ta tawasola miyamiyana ede, ye namwa mo taba tabu ta tawatawasola.”

¹¹ Yesu ye hededebui'uyo ye wane, “Teina hedehedede ta meta nige gonowana tamowai maudoidi se miyawatani, na siya kaiteyadi Yaubada ye hebayaodi meta kabo hedehedede ta se miyawatani. ¹² Tatao hekadi nige se tawasola matawuwuna se labasidi meta kobokobosidi, na hekadiyo meta tamowai siya se hekobosidi, na hekadiyo meta yodi talam se ginaulidi Yaubada yona paisowa unai, debanaena ede nige gonowana se tawasola. Unai kaiteyadi gonowana hedehedede ta se hai meta bena se hai.”

*Yesu wawayao gagilidi ye hededehenamwadi
(Maleko 10:13-16; Luka 18:15-17)*

¹³ Tamowai hekadiyao wawayao se laedima Yesu unai bena nimana ye tolesae kewadiyena yo yodi ye tapwalolo. Na yona hekahekatao tamowai wa se dilaidi bena tabu Yesu se hemohemode. ¹⁴ Yesu ye wane, “Wawayao ta bena se laoma kaliguyena, na tabu kwa hededeguduguidi. Matawuwuna ede tamowai nuwadobidobina doha teina wawayao ta meta galewa basileiyana siya yodi.” ¹⁵ Ede nimana ye tolesaedi wawayao wa kewadiyena yo ye hededehenamwadi. Kabo magari ne ye laugabai ye lau.

*Tamowai wasawasana hesau yona henamai Yesu unai
(Maleko 10:17-31; Luka 18:18-23)*

¹⁶ Kabo tamowai hesau ye laoma Yesu unai ye henamai ye wane, “Taulauhekata, taba laulau saha namwanamwana ya ginauli kabo mauli nige kana siga ya lobai?” ¹⁷ Na Yesu ye hededelau tamowai wa unai ye wane, “Idohagi to laulau namwanamwadiyao hesabadi ku henamaiyegau. Yaubada ye bom mo ye namwa. Ena ku henuwa bena mauli nige kana siga ku hai, meta laugagayo ku miyawatanidi.” ¹⁸ Na hewali wa ye henamai ye wane,

“Laugagayo sahasahadiyao?” Ede Yesu ye wane, “Tabu ku kaiunu, tabu ku ganawali, tabu ku kaiwahali, tabu tamowai hesau ku hegilugaibui, ¹⁹ yo tamam yo sinam ku hekasisiyeidi, hinage kam kaha hesau ku gadosisiyei doha kowa ku bom ku gadosisiyei'uyoigo.” ²⁰ Hewali wa ye hededebui ye wane, “Laugagayo maudoidi ta meta ya miyawatanidiko, na saha hesau meta nige sola ya miyawatani?”

²¹ Yesu ye wane, “Ena ku henuwa bena ku dudulai meta ku lau yom gogo maudoidi ku lokunegabaedi na monidiyao ku moseidi taudehadeha udiyedi, na galewa ne unai kabo yom wasawasa gogodiyao ku lobaidi. Na kabo ku laoma ku hemuliwatanigau.” ²² Na hewali wa hedehedede ta ye lapui ede ye nuwayababa na ye dahalai, matawuwuna yona gogo meta se badokalili.

Kaiteya kabo ye mauli

(Maleko 10:23-31; Luka 18:24-30)

²³ Unai kabo Yesu ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena meta tamowai gogogogodiyao yodi lusolalau galewa basileiyana unai meta ye kwailolokalili. ²⁴ Na ya hedehemasalaha'uyo kalimiuyena: Ye masalahakalili meta kamela nige gonowana ye lusola diu duhana unai. Gonogonowana doha tamowai gogogogona hinage nige gonowana ye lusolalau Yaubada yona basileiya unai.”

²⁵ Yesu yona hekahekatao wa hedehedede wa se lapui meta se siliyata ede se henamai se wane, “Kaiteya kabo gonowana ye mauli?”

²⁶ Yesu ye kitadudulailau kalidiyena na ye wane, “Tamowai se bom mo nige gonowana mauli se lobai, na Yaubada unai ginauli maudoidi meta gonowana.”

²⁷ Kabo Petelo ye hededelau unai ye wane, “Hemuli-watanigo ta unai meta ginauli maudoidi ka nuwatu-gabaediko. Na maisamai ede saha kabo ka lobai?”

²⁸ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hed-edemamohoi kalimiuyena, ginauli maudoidi huyahe-hauhau'uyoidi mayadaina ne unai kabo Tau Natuna yona telona saesaena unai ye tuli, meta komiu tauhemuli-watanigau ta kabo hinage telona badodi saudoudoi-labui udiyedi kwa tuli na Isalaela tamowaidiyao boga saudoudoi-labui ta kwa kitahetetedi. ²⁹ Yo kaiteyadi siya yodi numa, kadi kahao, loudiyao, tamadiyao, sinadiyao, natudiyao yo yodi tano se laugabaedi yau debaguyena, meta kabo se hai'uyoidi se laki yo se badokalili, yo hinage mauli nige kana siga meta kabo siya yodi. ³⁰ Na tamowai ta kitahesae'useidi meta hekadi kabo se laoma se dobi, na tamowai ta kitadobidobiyei'useidi wa meta hekadi kabo se laoma se sae.”

20

Taupaisowa wine koyana unai hedehedededi

¹ Na Yesu ye wane, “Galewa basileiyana heyaheya-sonina hesau ede doha teina: Koya tanuwagana hesau malatomtomyena ye lau yona taupaisowa ye haidi se laoma bena yona wine koyana unai se paisowa. ² Yona talam ye ginauli kalidiyena meta mayadai kesega paisowana ne unai kabo ye hemaisadi denali kesega. Kabo ye hetamalidi se lau se paisowa. ³ Mahana 9 kiloki yona teha wai ye uyo kabalokulokune bakubakuna wa unai. Menai tamowai hekadi ye kitadi se totologaibu nige kadi paisowa. ⁴ Ye hededelau udiyedi se lau yona wine koyana wa unai se paisowa yo kalidiyena ye wane, ‘Maisa dudulaina unai kabo ya hemaisagomiu.’ Ede se lau se paisowa.

⁵ Mayamayadailaki unai yo 3 kiloki meimeilahi unai hinage ye uyo na laulau kesekesegana wa ye ginauli'uyoi.

⁶ Meimeilahi 5 kiloki unai ye uyo na tamowai hekadi ye lobai'uyoidi se totologaibu. Ede ye henamaiyedi ye wane, 'Idohagi to mayadai udo'udoina ta unai inai kwa totologaibu na nige saha hesau kwa ginauli?' ⁷ Se hededelau unai se wane, 'Matawuwuna ede nige tamowai hesau ye haigai bena taba yona ka paisowa.' Kabo ye hededelau udiyedi ye wane, 'Komiu hinage kwa lau yogu wine koyana unai taupaisowa ne kwa paisowasaguidi.'

⁸ Paisowakaiyawasi mahanana unai koya tanuwagana wa ye hededelau yona taupaisowa kadi tanuwaga wa unai ye wane, 'Yogu taupaisowa maudoidi ku yogagogoidima na yodi paisowa maisana ku moseidi. Taupaisowamulita udiyedi ku hetubu ku lau ee taupaisowabaguna udiyedi ku kaiyawasi.' ⁹ Taupaisowamulita awa kesega mo se paisowa wa se laoma ede maisadi denali kesega se hai. ¹⁰ Na taupaisowa ye haibagunai'useidi wa yodi nuwatu meta bena kabo siya maisa lakilakina se hai, na iyamo maudoidi wa meta hinage denali kesega se hai. ¹¹ Maisadi wa se haidi na se kitadi meta denali kesega kesega ede se hetubu se hetalapili koya tanuwagana wa unai, ¹² se wane, 'Teina tamowai ta ku haimulita'useidi ta meta se paisowa awa kesega mo na kai meta ka paisowa mahana gigibwalina wa unai yo paisowa lakilakina ka ginauli mayadai udo'udoina wa unai, na iyamo ku hemaisadi meta gonogonowana doha kai ku hemaisagai ta.' ¹³ Na koya tanuwagana wa ye hededelau kadi kaha hesau unai ye wane, 'Kehagu, nige hekasa yababana hesau ya ginauli o ya kaolupolupo kalimwai. Wau ku yali meta kabo denali kesega paisowana ku paisowa. ¹⁴ Maisam ta ku hai na ku lau, yogu hekasa ya ginauliyako meta kabo taupaisowamulita maisana ya mosei doha kowa taupaisowa baguba-

gunana maisam ta. ¹⁵ Teina moni ta yau yogu moni, unai yogu dudulai gonowana saha ya hekasa meta kabo ya ginauli. O nuwana ku kaikalomagigilyedi matawuwuna ede ya kabinamwanamwaedi?”

¹⁶ Yesu yona hedehedede wa gehena unai ye wane, “Na tamowai ta kitadobidobiyei'useidi wa meta hekadi kabo se laoma se sae, na tamowai ta kitahesae'useidi meta hekadi kabo se laoma se dobi.”

*Yesu yona boita hedehededena ye hedede'uyoi
(Maleko 10:32-34; Luka 18:31-34)*

¹⁷ Huyana Yesu yona sae Yelusalema unai yona hekahekatao saudoudoi-labui wa ye woyahesuwaladi na ye hededelau udiyedi ye wane, ¹⁸ “Teina yoda sae Yelusalema ta unai meta Tau Natuna kabo se mosegabaei taukaita-lasam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekataena udiyedi. Siya kabo se hegilu yo se hetamalilaei ye boita. ¹⁹ Yo kabo se moselaei dagela tamowaidiyao udiyedi kabo se talatalawasiyei, se pidili yo se laei se hesataulo. Na mayadai hehaiyonana unai kabo Yaubada iya ye hetolo'uyoi.”

*Yamesi yo Yowane sinadi yona kaibwada Yesu unai
(Maleko 10:35-45)*

²⁰ Na kabo Sebedaiyo natunao ma sinadi se laoma Yesu unai, na sinadi wa ye tulibonodobi na ye hededelau Yesu unai taba gonowana yona kaibwada ye ginauliwatani. ²¹ Yesu ye wane, “Yom kaibwadana ede saha?” Sinebada wa ye wane, “Taba gonowana ku hededenonohai meta yom basileiya unai kabo natuguwao labui ta hesau tehatutum ne unai ye tuli yo hesau tehaseuseulim ne unai ye tuli.” ²² Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Saha kwa kaikaibwadai ta meta nige kabina kwa kata! Keyaka* unai

* 20:22: Keyaka unai kabo ye numa na ye hetahetala'usei ta meta kamkamna lakilakikalilina kabo unai ye lulau.

kabo ya numa meta gonowamiu kabo unai kwa numa?” Ede se wane, “Kai gonowamai.” ²³ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Kagu keyaka ta kabo komiu hinage unai kwa numa, na bena tehatutugu o tehaseuseuliguyena kwa tuli meta yau nige gonowana ya hekasa. Teina kabatuli ta meta tamagu ye kabinonohaidiko yona kaisunuwa tamowaidiyao siya yodi.”

²⁴ Yamesi yo Yowane yodi hedehedede wa hekahekatao hekadiyo wa se lapui ede se kouyalayala. ²⁵ Ede Yesu ye yogagoidima na ye hededelau udiyedi ye wane, “Kabina kwa kata meta dagela tamowaidiyao yodi wasawasa saesaediyao yo yodi tauwoyawoya tamowaidi lakilakidiyao yodi lolina gigibwalina yo bayabayaona unai yodi tamowai se linaedi. ²⁶ Na komiu yodi laulau ta tabu kwa laulauyeidi. Na ena hesau luwamiuyena ye henuwa bena hesana ye sae yo ye laki meta iya bena ye hemala heyayai tauhaina tamowaina. ²⁷ Yo kaiteya ye henuwa bena ye bagunaegomiu meta iya taba ye hemala yomiu taupaisowa tamowaina. ²⁸ Doha ede Tau Natuna ye laoma nige bena tamowai iya yona se paisowa, na iya bena tamowai yodi ye paisowa yo kabo yona mauli ye mosegabaei yo unai tamowai maudoidi ye hemaisahaidi na se mauli.”

Taumatagibugibu labui matadi se lala

(Maleko 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ Huyana Yesu maiyana hekahekatao Yeliko se laugabaei meta bodalakilaki se hemuliwatanidi. ³⁰ Keda wa dedekana unai meta taumatagibugibu labui se tutuli. Wasa se lapui meta Yesu kabo keda ne unai ye laoma ye lau, ede kalinalakilaki unai se yogayoga se wane, “Guiyau Dawida natuna, ku katekamkamnaegai.” ³¹ Na boda wa taumatagibugibu labui wa se dilaidi se wane,

“Kwa taumodimodiya, kwa kaiyawasi!” Na nige se mod-elau udiyedi, na se yogahilakilaki'uyo se wane, “Guiyau, Dawida Natuna e, ku katekamkamnaegai!” ³² Kalinadi wa Yesu ye lapui ede ye kaiyawasi ye yoganeidi na ye henamaiyedi ye wane, “Saha kwa henuwa bena yomiu ya ginauli?” ³³ Se hededelau iya unai se wane, “Guiyau, ka henuwa bena matamai ta se lala yo ka kaikewa.” ³⁴ Yesu ye katekamkamnaedi ede ye kabilau matadiyao wa udiyedi, na mahanana ne unai matadiyao wa se lala yo se kaikewa, na se tolo ede Yesu se hemuliwatani.

21

*Yesu yona sae Yelusalema unai bodalakilaki se hailobai
(Maleko 11:1-11; Luka 19:28-40; Yowane 12:12-19)*

¹ Huyana se laoma Yelusalema se hanahanawui na Olibe koyana unai se lage Betepage magaina dagelana unai, kabo Yesu yona hekahekatao labui ye hetamalidi se lau ² na ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa lau magai matamiu ne unai. Menai kabo donki ma natuna se paihekahinidi kwa kitadi. Kwa yailihaidi na kwa laedima kaliguwai. ³ Ena tamowai hesau saha ye hedede kalimi-uyena, meta kwa hededelau unai kwa wane, ‘Guiyau ye henuwadi.’ Kabo mahanana ne unai ye talamgabaedi.”

⁴ Teina laulau ta ye tubu bena peloweta saha ye hedenonohaiyako wa ye laoma ye mamohoi. ⁵ Ye wane,

“Kwa hededelau Saiyona* natunao udiyedi,

‘Kwa kita yomi wasawasa ye laolaoma kalimiuwai, ye nuwadobidobi yo donki unai ye gelu, na donkina ne meta donki natuna.’”

⁶ Hekahekatao labui wa se lau ede saha Yesu ye hedede kalidiyena wa se ginauliwatani. ⁷ Donki wa ma natuna se laedima kabo kadi luwuluwu se haigabaedi na se yesedi

---

* 21:5: Yelusalema hesana hesau ede Saiyona.

donki wa kewadiyena kabo Yesu ye tulisae donki natuna wa kewana ne unai. ⁸ Bodalakilaki kadi luwuluwu se haigabaedi na se yesedi keda wa unai yo hekadi se lau kaiwa lagadiyao gagigagilidi ma lugulugudi se bolihaidi na se laoma keda wa unai se yesedi. ⁹ Kabo bodalakilaki wa se baguna yo se mulita na se heyoheyoga se wane, “Hosana,* Dawida Natuna!”

“Ka hedebaseago, kowa Guiyau hesanaena ku laoma!”

“Hosana saesaekalilina!”

¹⁰ Huyana Yesu ye mwalaesae Yelusalema meta magai wa tamowaidiyao maudoidi se siliyata na se henahenamai'uyoidi se wane, “Teina kaiteya tamowai ina?” ¹¹ Boda wa se hededelau udiyedi se wane, “Teina ta Yesu, iya peloweta, Nasaleta tamowaina, Galili unai ye laoma.”

Yesu taulokulokune numa tabuna bakubakuna unai ye henakuhepesadi

(Maleko 11:15-19; Luka 19:45-48; Yowane 2:13-16)

¹² Yesu ye lusae numa tabuna unai na taulokulokunegabae yo tauhemahemaisa ye henakuhepesadi yo moni taulaulauhedudu* yodi hatahata ye buikahalaedi yo bunebune taulokulokunegabaedi yodi kabatuli ye buikahalaedi. ¹³ Ye hededelau udiyedi ye wane, “Peloweta Yaubada kalinana ye kulihemasalahayako meta, ‘Yogu numa ta kabo hesana se katai ede kabatapwalolo numana’

---

* 21:9: Hosana kaniyona ede “Ku saguigai!”, na Yesu yona huyaena Dios tamowaidiyao meta hedebasea unai se hepaisowa. * 21:12: Taulaulauhedudu yodi paisowa meta dagela monidiyao se hai na numa tabuna monina unai se hedudu.

(*Aisaiya 56:7*), na yomi kabikabina ta meta doha ‘taukaiwahali yodi kabakenowadam duhana.’” (*Yelemaiya 7:11*)

¹⁴ Taumatagibugibu yo tamowai kaediyao yabayababadi se laoma numa tabuna wa unai na Yesu ye henamwanamwadi. ¹⁵ Na numa tabuna bakubakuna wa unai wawayao Yesu se nokonokoei se wane, “Hosana Dawida Natuna!” Na taukaitalasam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekataena laulau gigigigibwalidi yo namwanamwadi Yesu ye ginaulidi wa se kitadi yo wawayao yodi hedebasae wa se lapui meta se kouyalayalakalili. ¹⁶ Se henamaiyei se wane, “Wawayao ta saha se hedehedede ta ku lapui, o nige?” Yesu ye wane, “Aa, na komiu sola nige kulikuli tabuna unai kwa hasili? Doha ye wane,

‘Wawayao yo wawayao bedabedalidi ku hepaisowadi na kabo sopadiyena kowa se nokoeigo yo se hede-basaego.’” (*Same 8:2*)

¹⁷ Kabo boda wa ye laugabaedi na magai lakilakina wa ye pesagabaei ye lau Betani unai ye kenokwaduwali.

Yesu kaiwa hesau ye hededekita

(*Maleko 11:12-14 yo 20-24*)

¹⁸ Malatomtom gagilina unai yona seuyo magai lakilakina wa hesabana na keda wa unai ye tauhasahasali.

¹⁹ Na kaiwa hesau hesana ede fig keda wa dedekanaena ye totolo ye kita ede ye lau kaiwa wa unai na ye kita meta kaiwa wa lugugaibuna ye kuyawa na nige kaniyona. Ede ye hededelau kaiwa wa unai ye wane, “Kowa taba nige huya hesau ku kaniyo'uyo.” Mahana ne unai kaiwa wa ye wowoya. ²⁰ Yona hekahekatao saha ye tubu wa se kita meta se nokokalili. Se henamai se wane, “Idohagi na kaiwa ta ye wowoyamwamwayau?” ²¹ Yesu ye

hededebui ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena, ena kwa sunuma na nige unai kwa nuwalabulabui, kabo laulau saha kaiwa ne unai ye tubu ta hinage gonowana kwa ginauli. Nige ye bom mo, na hinage gonowana kwa hededelau kuduli ne unai kwa wane, ‘Ku tudobiyei'uyoigo gabwa ne unai!’, meta gonowana kabo ye tubu. ²² Ena kwa kawamamohoi kabo ginauli sahasahadi tapwalolo ena kwa kaibwadaidi kabo kwa haidi.”

*Yesu yona dudulai henamaina
(Maleko 11:22-27; Luka 20:1-8)*

²³ Yesu ye seuyo numa tabuna wa unai na bakubakuna unai ye hetubu ye lauhekata, na taukaitalasang tauwoyaidi yo magari babadadiyao se laoma iya se henamaiyei se wane, “Kaiteya yona gigibwaliyena teina laulau ta ku ginaulidi, yo kaiteya yom dudulai ye haiyawa na taulokulokune wa ku henakuhepesadi?” ²⁴ Yesu ye hededelau kalidiyena ye wane, “Yau hinage kabo henamai hesau ya henamaiyeigomiu. Ena yogu henamai ta kwa bui, meta kabo kaiteya yona gigibwaliyena teina laulau ta ya ginaulidi ta kabo ya hededehehemasalahan kalimiuwai. ²⁵ Hage, Yowane yona hebahebabatiso paisowana meta haedi ye laoma, o kaiteya ye mosei? Yaubada ye mosei o tamowai se mosei?” Se bom kalidiyena se hetahetala se wane, “Taba ta wane, ‘Yaubada unai ye laoma’, kabo iya ye wane, ‘Idohagi to nige kwa kawamamohoiyei?’ ²⁶ Ena taba ta wane, ‘Tamowai udiyedi ye laoma’, meta boda ta ta matausiyeidi matawuwuna ede siya se kawamamohoi meta Yowane iya peloweta.” ²⁷ Ede se hededelau Yesu unai se wane, “Nige kabina ka kata.” Unai ye hededelau udiyedi ye wane, “Yau hinage taba nige ya hededehehemasalahan haedi yogu gigibwali yo yogu dudulai ta ya haidi na laulau ta ya ginaulidi.”

Natu labui heyaheyasonidi

²⁸ Kabo Yesu ye hedede'uyo babadao wa udiyedi ye wane, “Hage kwa nuwatuhekasa, taubada hesau meta natunao labui. Huya hesau ye hededelau taubaguna wa unai ye wane, ‘Natugu, ku lau yoda wine koyana unai ku paisowa.’ ²⁹ Ye wane, ‘Taba nige ya lau.’ Iyamo muliyena nuwana ye bui ede ye lau ye paisowa. ³⁰ Kabo tamadi wa ye lau natuna helabuina wa unai ye wane, ‘Ku lau yoda wine koyana unai ku paisowa.’ Natuna wa ye wane, ‘Aa, tamagu, kabo ya lau.’ Na iyamo nige ye lau.” ³¹ Kabo Yesu ye henamaiyedi ye wane, “Natu sahasahana tamana yona nuwatu ye lauwatani?” Se wane, “Natu taubaguna wa.” Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena, tauyababa doha takisi tautanotano yo sinesineo taudiyao se lokulokunegabaedi moni hesabana, siya kabo se lusolabagunalau Yaubada yona basileiya unai na kabo komiu, matawuwuna siya meta doha taubaguna wa. ³² Matawuwuna Yowane ye laoma kalimiuyena mauli dudulaina kamwasana ye hekitagomiu, na nige kwa kawamamohoiyei, na takisi tautanotano yo sinesineo taudiyao se lokulokunegabaedi moni hesabana, siya se bom mo se kawamamohoiyei. Yodi nuwabui ta kwa kita, na iyamo nige kwa nuwabui yo kwa kawamamohoi.”

Wine koyana taukitahetetena heyaheyasonidi

(Maleko 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ Kabo Yesu yona hedehedede babadao wa udiyedi ye tubei ye wane, “Teina hinage heyaheyasoni hesau ta kwa lapui. Tano hesau tanuwagana yona wine koyana ye kumai, ye ganahetakikili, yo yona wine kaniyodi kabatamtam yo koya yona kabayaiyaiwaina ye ginaulidi. Kabo yona wine koyana ye moselae koya taupaisowa hekadiyo udiyedi se kitahetete na kabo ye lau ye kadau. ³⁴ Wine

huyagigidi nawalaina ye lage ede yona heyayai tauhaidi ye hetamalidi se lau wine koyana taukitahetetena wa udiyedi kabo wine giginonohaidi wa udiyedi koya tanuwagana yona lausoiso bena se haidi. ³⁵ Na koya taukitahetetena wa heyayai tauhaidi wa se kabihekahinidi, hesau se bibigwadagwadai na hesau se koihemwaloi yo hesau se hekalaweku ede ye mwalo. ³⁶ Koya tanuwagana wa yona heyayai tauhaidi katubadodi ye hetamalidi se lau, na koya taukitahetetena wa hinage laulau kesekesegana wa se ginauli kalidiyena. ³⁷ Unai gehegehena meta iya ye bom natuna ye hetamalilaei kalidiyena, na ye wane, 'Natugu ta kabo se hekasisiyei na yoma lausoiso dudulaina se mosei.' ³⁸ Huyana koya taukitahetetena wa koya tanuwagana natuna wa se kita meta se wane, 'Teina tau ta meta iya tamana lauhedamaina ede, kwa laoma ta unuhemwaloi na yona gogo mauidoi meta kabo ta tanuwagaidi.' ³⁹ Ede se hai na koya ganana wa unai se gabahepesa na se koihemwaloi.

⁴⁰ Unai hage kwa nuwatui, ena wine koyana tanuwagana ye uyoma meta kabo saha ye ginauli wine koyana taukitahetetena ne udiyedi?" ⁴¹ Boda wa se wane, "Teina tamowai ta yodi laulau yabayababadi ta kabo ye haidi na ye unuhemwaloidi. Na wine koyana ne kabo ye mosehekawalaei taukitahetete hekadiyo udiyedi. Ena wine kaniyodi huyagigidi nawalaina ye lage, siya kabo gonowana wine kaniyodi wa yona teha se moselaei koya tanuwagana unai."

⁴² Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, "Kulikuli tabudiyao udiyedi teina hedehehede ta kwa hasili o nige? 'Taukabinuma weku se laukwatakwataei' usei wa meta ye hemala kabakabinuma wekuna namwanamwana yo saesaekalilina.

Teina ta meta Yaubada ye ginauli,

na matadaena kitakitana meta ye namwakalili.’

(Same 118:22-23)

⁴³ Unai ya hededelaowa kalimiuyena: Yaubada yona basileiya meta kabo kalimiuyena ye haigabaei na ye mose-laei tamowai hekadiyo udiyedi, siya kabo se paisowai na kaniyo namwanamwadi se masalaha. ⁴⁴ Ena hesau ye bekudobi weku ne unai kabo ye talugodugodu, na ena weku ne ye bekudobi tamowai hesau kewanaena meta kabo ye kaihesolusolu.”

⁴⁵ Taukaitalasam saesaedi yo Paliseya tamowaidiyao Yesu yona heyaheyasoni wa se lapuidi ede kabina se kata meta siya kadi hedehedede. ⁴⁶ Unai kamwasa se wase kabo taba idohagi na Yesu se hai, na iyamo boda wa se matauseidi matawuwuna ede siya se hedede meta iya peloweta.

22

Hetahetawasola kaikaigogona heyaheyasonina

(Luka 14:15-24)

¹ Kabo Yesu heyaheyasoni hesau ye hedede'uyoi tamowai lakilakidiyao wa kalidiyena ye wane, ² “Galewa basileiyana kana kao ede doha wasawasa hesau natuna yona tawasola kabinonohana ye kabinonoha. ³ Kabo yona heyayai tauhaina ye hetamalidi se lau kana taumana udiyedi na se hededelau udiyedi bena se laoma tawasola kaikaigogona ne unai, na iyamo se laukwatak-wata. ⁴ Ede yona heyayai tauhaina hekadiyao hinage ye hetamalidi se lau na ye wane, ‘Kwa hededelau taulaoma ne kalidiyena meta kai yo yogu bulumakau sinisinibudi namwanamwadiyao ya ligadi yo ya kabinonohaidiko. Unai bena taba kwa laoma hetahetawasola kaikaigogona ta unai.’ ⁵ Na taumana ne nige se lapulau tautauwasa wa udiyedi na se bom mo yodi nuwatu se lauwatanidi,

hekadi se lau yodi koya na hekadi se lau yodi sitowa. ⁶ Yo hekadiyo heyayai tauhaidi wa se kabihekahinidi na se bibidi yo se koihemwaloidi. ⁷ Na wasawasa wa saha ye tubu wa wasana ye lapui meta ye kouyalalayalakali. Unai yona tau'iyala tamowaidiyao ye hetamalidi se lau taukai'unu wa se koihemwaloidi yo yodi magai wa se gabu.

⁸ Kabo wasawasa wa ye hededelau yona heyayai tauhaidi wa udiyedi ye wane, 'Hetahetawasola kaina wa ta kabinonohaiyako, na taumana ya hededelau udiyedi wa nige se mode, unai ede nige se laoma. ⁹ Unai kwa lau keda udiyedi tamowai kwa kitadi meta kwa hededelau udiyedi na se laoma hetahetawasola kaikaigogona ta unai.' ¹⁰ Kabo heyayai tauhaidi wa se lau magai lakilakina kedana maudoidi udiyedi tamowai namwanamwadi yo yabayababadi se lobaidi meta se woyagogoidima ede kabahetahetawasola numana wa se hemwayau.

¹¹ Na kabo wasawasa wa ye laoma ye mwalae numana wa unai bena taumana wa ye kitadi, na luwadiyena tamowai hesau ye kita meta nige hetahetawasola kwamana ye likwa. ¹² Ede ye henamaiyei ye wane, 'Kehagu, idohagi to ku laoma teinai na hetahetawasola kwamana nige ku likwa?' Na tamowai wa nige saha hesau ye hedede. ¹³ Kabo wasawasa wa ye hededelau yona heyayai tauhaina hekadiyo udiyedi ye wane, 'Tamowai ta nimana yo kaena kwa paide na kwa gabahepesa masigili ne unai, temenai kabo ye doudou yo gadigadina ye kapuyahisidi.' ¹⁴ Yesu yona hedehedede wa ye hegehe ye wane, "Yaubada ye hedede bena boda se laoma, na iyamo tamowai hisa mo se talam ede se laoma."

Takisi tolana henamaina unai Paliseya se kaipate bena Yesu se lupohai

(Maleko 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Na kabo Paliseya bodana wa se laomagogoi na se koitalaliu bena taba idohagina kabo Yesu se lupoi na yona hedehedede yena ye laupwano, na unai kabo se hegilu. ¹⁶ Kabo Paliseya bodana kadi hewahewaliyo yo Heloda kana boda tamowaidiyao se hetamalidi se lau Yesu unai, se wane, “Taulauhekata, kabina ka kata meta kowa laulaududulai tamowaina yo mamohoi yo dudulaiyena Yaubada yona laulau miyamiyadi ku laulauhekataedi, matawuwuna tamowai maudoidi ku hekasisigogoidi na nige ku modelau kadi kao yo yodi laulau udiyedi. ¹⁷ Hage yom nuwanuwatu saha ku hedede kalimaiyena: Gonowana takisi ka tole Sisa unai, o nige?”* ¹⁸ Na yodi nuwatu yababana wa Yesu kabina ye katako ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu taukailupolupo tamowaidiyao. Idohagi to kwa kaipate bena kwa lupohaigau? ¹⁹ Hage takisi kabahemahemaisa monina hesau kwa hekitagau.” Ede denali kesega iya se hekita. ²⁰ Na ye henamaiyedi ye wane, “Kaiteya tautauna yo hesana se kulidi denali ta unai?” ²¹ Ede se wane, “Sisa.” Kabo ye hededelau udiyedi ye wane, “Saha Sisa yona meta kwa mosei Sisa unai, na saha Yaubada yona meta kwa mosei Yaubada unai.” ²² Yesu yona hedehedede wa se lapui meta se siliyata yo se nuwanuwatukalili ede se laugabaei.

*Boita tolo'uyona hedehededena
(Maleko 12:18-27; Luka 20:27-40)*

²³ Mayadai kesekesegana ne unai Sadusiya bodana se laoma Yesu unai. Sadusiya tamowaidiyao meta boita tolo'uyona nige se kawamamohoiyei. Na se henamaiyei se wane, ²⁴ “Taulauhekata, Mose ye hedede meta ena tamowai hesau ye tawasola na nige natuna na ye boita,

---

* 22:17: Ena Yesu ye hedede bena takisi se hemaisa Sisa unai, meta kabo Dius tamowaidiyao se koipiliyei. Na ena ye wane, nige, kabo Heloda kana bodao iya se koipiliyei.

meta kana kaha kabo kwabuli ne ye tawasolai. Ena natuna meta kabo se hedede waihiu ne mwanena bagubagunana wa natuna. ²⁵ Sinebada hesau natunao tatao badodi haligigi-labui. Taubaguna ye tawasola nige natuna, na ye boita, ede kana kaha helabuina kwabuli wa ye tawasolai. ²⁶ Laulau kesekesegana ta ye tubu kalinawai ye lau hehaiyonadi wa unai ye lau ye dobi ee gehena hehaligigi-labuidi wa unai, ²⁷ kabo waihiu wa hinage ye boita. ²⁸ Unai hage ku hedede na ka lapui: Tolo'uyo unai meta waihiu ta mwanena ede kaiteya? Matawuwuna ede tatao haligigi-labui wa waihiu ta se tawasolai.” ²⁹ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yomi nuwatupwano ta kaniyona ede kulikuli tabudi yo Yaubada yona gigibwali meta nige kabidi kwa kata. ³⁰ Matawuwuna ede tolo'uyo huyana unai meta taba nige tamowai se tawasola'uyo, yo taba nige natudiyao se hetawasola'uyoidi, na tautolo'uyo meta siya kabo kadi kao ede doha galewa aneludiyao. ³¹ Na boita tolo'uyona hedehededena unai meta Yaubada kalinana kulikuli tabuna udiyedi kwa hasilidi e nige, ³² doha ye wane, ‘Teina mayadai ta yau ede Abelahama yona Yaubada, Isako yona Yaubada, yo Yakobo yona Yaubada hinage.’ (Esodo 3:6) Tamowai haiyona ta buluma unai se boitako. Na Yaubada meta nige tauboiboita yodi Yaubada, na iya taumaumauli yodi Yaubada. Unai ye masalaha meta tamowai haiyona ta siya ede sola se maumauli galewa ne unai.” ³³ Yona lauhekata hedehedededi boda wa se lapui meta se siliyatakalili.

Laugagayo saesaekalilina

(Maleko 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Paliseya bodadi se lapui meta Sadusiya bodana wa Yesu ye hededehemwanoudiko ede se laomagogoi, ³⁵ na luwadi ne unai hesau meta iya laugagayo kabina taukatakalili na ye henuwa bena henamai hesau unai

Yesu ye lupoi. ³⁶ Ede ye wane, “Taulauhekata, laugagayo sahasahana meta iya laugagayo lakilakikalilina ede?”
³⁷ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Guiyau yom Yaubada ku gadosisiyei ma nuwam maudoina, yaluwam maudoina, yo yom nuwanuwatu maudoina hinage. ³⁸ Teina meta iya laugagayo bagubagunana yo lakilakikalilina ede. ³⁹ Yo helabuina meta doha bagubagunana ne: Kam kaha hesau ku gadosisiyei doha kowa ku bom ku gadosisiyei'uyoigo. ⁴⁰ Mose yona laugagayo yo peloweta yodi kulikuli maudoidi yodi wuwu ede teina laugagayo labui ta.”

Keliso meta iya kaiteya natuna?

(Maleko 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Yesu Paliseya wa ye kitadi se totolo ede ye henamaiyedi ye wane, ⁴² “Yomi nuwatu ede saha? Keliso meta iya kaiteya? Yo iya kaiteya natuna?” Se wane, “Iya meta Dawida natuna.” ⁴³ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to Yaluwa Tabuna yona gigibwaliyena Dawida ye hedehedede na Keliso ye kawaguiyauyei? Doha ye wane,

⁴⁴ ‘Guiyau ye hededelau yogu Guiyau unai ye wane, “Nimatehatutugu unai ku tuli kana siga kam waiunu ya toledobiyeidi kaem guninaena se hemala kaem kabatolena.”’ *(Same 110:1)*

⁴⁵ Ena taba Dawida ye kawaguiyauyei, idohagi to bena iya Dawida natuna?” ⁴⁶ Nige gonowana hesau ye hedede-bui Yesu unai, na tenem mayadaina ne unai na ye lau meta nige tamowai hesau ye nuwabayao na henamai hesau unai bena Yesu ye lupoi'uyoi.

23

Yesu tamowai ye guguyaidi tauwoyawoya yodi kailupolupo tabu se miyamiyaedi

(Maleko 12:38-40; Luka 11:43 yo 46; Luka 20:45-47)

¹ Na kabo Yesu ye hededelau boda yo yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, ² “Laugagayo taulauhekataena yo Paliseya bodana, siya meta Mose yona kulikuli tabudiyao taukitahekanamwanamwaedi yo taulauhekataedi. ³ Unai saha se hedededi ne bena kwa miyawatanidi, na laulau saha se ginaulidi meta tabu kwa laulauyeidi, matawuwuna ede saha se laulauhekataedi meta nige se miyamiyawatanidi. ⁴ Laugagayo bayabayaodi se ginaulidi bena taba tamowai se miyawatanidi, siya meta doha bahebahe polopolohedi se tolesaedi tamowai kewadiyena na se baheidi, iyamo siya nige gonowana nimadi se helelelaedi bena se saguidi.

⁵ Ginauli maudoidi se ginaulidi meta bena kabo unai tamowai se kitahenamwadi. Laugagayo hedehededediyao kulikulidi kaba'usaidi ne se helakigaibuidi na se pai-hepatudi debadi yo nimadi udiyedi,* yo kadi kwama pasadiyao se helohagaibuidi,* ⁶ yo kaikaigogo laki-lakidiyao yo sunago udiyedi meta se henuwa bena kabatuli namwanamwadiyao udiyedi se tuli. ⁷ Na ena se lau kabalokulokune magaidiyao udiyedi se henuwa bena tamowai se laoma ma hekasisidi se lautokiyeyidi na se kawayauwedo yo se kawatanuwaga* udiyedi.

⁸ Na komiu tabu se kawatanuwaga kalimiyuena, matawuwuna kami tanuwaga kesega ede yau, na komiu meta doha boga kesega. ⁹ Tabu tanoubu ta tamowaina hesau kwa katai meta iya tamamiu, matawuwuna tamamiu kesega ede galewa ne unai. ¹⁰ Yo hinage komiu tabu hesamiu se katai meta taulauhekata,

---

* 23:5: Kabikabi ta meta laugagayona Yaubada unai ye laoma. Dutelonomi 6:8 unai ta lobai. * 23:5: Kwama pasadiyao meta hinage Yaubada yona laugagayo hesau, Numela 15:38 unai ta lobai. * 23:7: Dius kalinadiyena meta se wane “Rabbi”, kaniyona ede tanuwaga o taulauhekata.

matauwuuna tauhekatagomiu kesega ede Keliso. ¹¹ Kaiteya luwamiuyena ye saekalili meta iya bena ye hemala yomi heyayai tauhaina. ¹² Kaiteya ye bom ye toleisini'uyoi meta Yaubada kabo ye toledobiyei, na kaiteya iya ye nuwadobidobi meta Yaubada kabo iya ye toleisini.”

Yesu tauwoyawoya ye guguyaidi

(Maleko 12:40; Luka 11:39-52 yo 20:47)

¹³⁻¹⁴ Kabo Yesu ye wane, “Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Kabo kamkamna lakilakina kwa hekalu! Tamowai yodi lulau galewa basileiyana meta kwa gudukaliliyei. Komiu taba nige kwa lulau galewa basileiyana, na kaiteyadi se henuwa bena se lusola meta kwa hekahekaiyawasidi.*

¹⁵ Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Kabo kamkamna lakilakina kwa hekalu! Kwa lau teha maudoina kwa tauhetakikilidi bena tamowai kwa nuwakoidi, na ena hesau ye nuwabui na ye hemala kami kaha hesau, yona laulau kabo se yababakalili na kabo komiu, na iya kabo ye lau kaiwa kalakalasina doha komiu.

¹⁶ Ahani mo komiu, tauwoyawoya matagibugibudi! Kwa hedede kwa wane, ‘Ena tamowai hesau ye kaigwala numa tabuna ne unai meta yona kaigwala ne nige mamohoina, na ena tamowai hesau ye kaigwala numa tabuna

---

* 23:13-14: Kulikuli beyabeyadi hekadiyo lausoiso 14 hinage se kuli doha tenem: Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Wabuwabu kwa lupoidi na yodi numa kwa haidi kwa tanuwagaidi. Na kabo kwa lau tamowai matadiyena yomi tapwalolo kwa helohadi. Unai hekamkamna lakilakikalilina kabo kwa lobai.

golena ne unai meta nige gonowana ye bui'uyoi.' ¹⁷ Komiu taumatagibugibu yo tamowai yauyaulediyao! Ginauli saha meta ye saekalili, gole ne o numa tabuna yona tabu ne debanaena gole ne ye tabu? ¹⁸ Yo hinage kwa hedede kwa wane, 'Ena tamowai hesau ye kaigwala kaitalasam kabagabuna ne unai meta nige mamohoi, na ena tamowai hesau ye kaigwala kaitalasam udiyedi meta yona kaigwala ne nige gonowana ye bui'uyoi.' ¹⁹ Komiu tamowai matagibugibudiyao! Kaitalasam gogodiyao kabahetabudi ede kaitalasam kabagabuna. Unai kaitalasam kabagabuna ye saekalili na kabo kaitalasam gogodiyao. ²⁰ Unai ede ena tamowai hesau ye kaigwala kaitalasam kabagabuna ne unai, meta hinage ye kaigwala ginauli maudoidi kewana ne unai se toledi wa udiyedi. ²¹ Na ena kaiteya ye kaigwala numa tabuna ne unai, meta hinage ye kaigwala Yaubada unai, iya meta numa tabuna ne unai taumiya. ²² Yo ena kaiteya ye kaigwalasae galewa ne unai meta ye kaigwala Yaubada yona telona unai, yo hinage telona ne unai tautuli ne.

²³ Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Laugagayo lakilakidi kwa tolehesuwaladi, na laugagayo gagigagilidi kwa toleisinidi. Doha yomi koya uwa'uwadi gagilidiyao* udiyedi yomi taiti kwa toledi, na laugagayo nuwanuwatudi lakilakidi nige kwa lauwatanidi, siya ede laulaududulai, katekamkamna, yo sunuma. Taba laugagayo gagilidi ne tabu kwa nuwaluluhiyedi na hinage laugagayo lakilakidi ta bena kwa miyawatanidi. ²⁴ Komiu tauwoyawoya matagibugibudiyao! Kami waila udiyedi nabugala kwa

---

* 23:23: Koya uwa'uwadi gagilidi meta siya ede kai kabahepanedi, na Dimdim yodi hesa ede "mint, dill, cummin". Kalina Saliba yoda hesa ede "saiyala".

hekonagabaei na iyamo kamela meta kwa tonoli.*

²⁵ Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta tauskailupolupo tamowaidiyao! Kami keyaka yo gaeba* dageladiyao kwa deulinamwanamwaedi, na kalodiyao ne udiyedi meta mahimahihi yo nuwatu'uyo se mwayau. ²⁶ Komiu Paliseya matagibugibudiyao! Kami keyaka yo gaeba kalodiyao ne kwa deulibagunaedi na dageladiyao ne kabo hinage se a'a.

²⁷ Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta tauskailupolupo tamowaidiyao! Matawuwuna ede kami kao meta doha bwayabwaya dagelana se deulihe'a'a na se pokahuheposiposi na iyamo kalona ne unai meta boha yo tauboiboita siliyadi ye mwayau. ²⁸ Gonogonowana doha, komiu kami kao ede doha bwayabwaya ne: Tamowai se kitagomiu meta bena komiu miyamiya dudulaidi tamowaidiyao, na iyamo nuwakalomiuyena meta laulaulupolupo yo nuwatu yabayababadiyao se mwayau.

²⁹ Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta tauskailupolupo tamowaidiyao! Peloweta bwayabwayadi kwa kabinamwanamwaedi yo hekihekinoidiyao kwa hetolodi, yo laulaududulai tamowaidiyao bwayabwayadi kwa hepasanamwanamwaedi. ³⁰ Na kwa wane, 'Taba kama kulutubu maidamaiyao ka miya meta peloweta yodi hekamkamnadi ne unai taba nige ka

---

* 23:24: Kamela meta laugagayo, Dius tamowaidi nige gonowana se kaidi (Lewitikasi 11:4). Nabugala yo kamela hedehehedededi ta kaniyona ede, "Yababa gagilidi kwa kaihaleidi, na yababa lakilakidi kwa ginaulidi."

* 23:25: Keyaka yo gaeba, siya ede nuwadi yo yodi mauli heyaheyasonidi.

Mataiyo 23:31   96   Mataiyo 23:39

kabisagusaguidi.’ ³¹ Yomi hedehedede ta unai kwa bom kwa hededehehasilaha'uyoigomiu meta komiu peloweta taukoihemwaloidi wa kadi isimulitao ede. ³² Taba kulutubumiyao laulau yababadi saha se ginaulitoledi wa kwa lae kwa hegehemosiyeidi! ³³ Komiu mwata yo mwata yabayababadi natudiyao! Idohagi kabo Yaubada yona hekamkamna magaina kwa wasabugabaei? ³⁴ Unai kabo peloweta yo tamowai sibasibadiyao yo taulauhekata ya hetamalidiwa kalimiuwai. Hekadi kabo kwa koihemwaloidi yo kwa hesataulodi, na hekadi kabo sunago kalodiyena kwa sapidi yo kwa henakudi se lau teha udoi'udoi udiyedi. ³⁵ Teina laulau ta debanaena laulaududulai tamowaidiyao kaiyaulina ta unai se unuidi wa kwasinadi giludi kabo se dobima kewamiuyena, laulaududulai tamowaina Abela kwasinana unai ye hetubu ye dobima ee Belakiya natuna Sakaliya unai, iya ede kabakaitalasang yo numa tabuna duwaduwalidiyena kwa koihemwaloi'usei wa. ³⁶ Ya hededemamohoi kalimiuuyena, ginauli maudoidi ta giludi kabo se dobima kewamiuyena na kamkamna lakilakina kabo kwa lobai.”

*Yesu Yelusalema tamowaidi ye katekamkamnaedi
(Luka 13:34-35)*

³⁷ Kabo Yesu ye wane, “Ae Yelusalema, Yelusalema ee, kowa peloweta taukoihemwaloidi yo tamowai Yaubada ye hetamalidiwa kalimiyena meta ku hekalawekudi. Huya maudoina meta ya henuwa bena natumwao ya kabigogoidima doha kamkam sinadi natunao ye kabigogoidi pepenao gunidiyena, na iyamo komiu nige kwa henuwa. ³⁸ Unai sola kwa kita, Yaubada kabo numa tabuna ye laugabaei na ye hemala numagaibu. ³⁹ Unai ya hededelaowa kalimiuwai, nige gonowana kwa kita'uyoigau kana sigana ee kwa wane, ‘Ka hedebasaego, kowa Guiyau hesanaena ku laoma!’ ”

Huya gehegededi hedehedededi

24

Mataiyo 24:1-25:46

Numa tabuna kabo ye ulugwaligwali

(Maleko 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Numa tabuna bakubakuna wa unai Yesu ye dahalai ye laulau na yona hekahekatao wa se laoma ede se yoga-hekaiyawasi na se hededelau unai se wane, “Sola numa tabuna yo numana hekadiyo ne yodi kabikabidi yo kadi wawali ne ku kitadi!” ² Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Ginauli maudoidi ta kwa kitadiko. Ya hededemamohoi kalimiuyena, taba nige weku hesau ye miya yona hali weku kewanaena, na maudoidi meta kabo se ulugwaligwali.” *

Kamkamna huyahetubudi

(Maleko 13:3-13; Luka 21:7-19)

³ Se lau se lage Olibe koyana unai, ede Yesu ye lau ye tuli na yona hekahekatao wa se bom se laoma iya unai na se henamaiyei se wane, “Taba yomai ku hedehedede, kaiuyana kabo laulau ku hededededi wa se tubu, na yom uyoma yo tanoubu yona huyagehe hekihekinoidi ede saha?”

⁴ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Bena matamiyao se nega na tabu tamowai hesau ye lupohaigomiu.

⁵ Tamowai se bado kabo hesagu ena se laoma na se hedehedede meta siya Keliso, na tamowai se bado kabo se lupohaidi. ⁶ Iyala wasadiyao yo hinage iyala

---

* 24:2: Yesu saha ye hededenonohai ta meta bolimai 70 unai ye laoma ye mamohoi. Loma yodi tau'iyala Yelusalema magaina yo hinage numa tabuna se heyababa. Numa tabuna se gabu na kaiwa gigibwalina unai gatowa golena ye solu ye bwalili ye dobi na ye luwu numa wekuna duwaduwalidiyena. Unai weku maudoidi se tabegwaligwalidi.

wasalupolupodiyao kabo kwa lapuidi, na tabu udiyedi kwa matausi. Ginauli doha teina kabo se tubu, na iyamo teina nige huyagehena ede. ⁷ Magai hesau bodana yo magai hesau bodana kabo se haihewahewaiunu'uyoidi. Basileiya hesau yo basileiya hesau kabo hinage se haihewahewaiunu'uyoidi. Yo hinage hasahasali lakilakidi yo mwanikuniku kabo se tubu teha udoi'udoj udiyedi. ⁸ Ginauli saha se tubu ne meta ginauli nuwamatamatausidiyao sola kabo se laoma yodi kabahetubu ede.

⁹ Na kabo se hekamkamnagomiu yo se unuhemwaloigomiu, yo magai maudoidi bodadiyao kabo se hewaiunugomiu yau debaguyena. ¹⁰ Tenem huyana ne unai boda hekana kabo Guiyau sunumana se laugabaei, ede kadi kahao se hewaiunudi yo kadi se walohai. ¹¹ Peloweta bwalabwala se bado kabo se masalaha na bodalakilaki kabo se lupohaidi. ¹² Yababa udoi'udoj se lakikalili, debanaena tamowai kadi kahao gadosisi nuwadiyena kabo se gagili yo se gehe. ¹³ Na ena kaiteya ye tolobayao ye lau ee pilipili maudoidi sigadi ne unai, meta Yaubada kabo ye hemauli. ¹⁴ Na basileiya wasana namwanamwana se lauguguyaei kaiyaulina teha maudoina unai na tamowai maudoidi se lapui, na kabo huyagehegehena ye laoma.

¹⁵ Na numa tabuna unai kabo ginauli nuwamata-matausina kwa kita ye totolo, iya magai tauheyababana, iya ede peloweta Daniyela ye hededehemasalaha'usei wa*—lausoiso ta tauhasilina meta kaniyona bena ye nuwatulobai. Na huyana ginauli ne ye tubu ¹⁶ kabo Yudeya unai taumiya bena se yabubu se sae kuduli ne udiyedi. ¹⁷ Taba nige tamowai hesau yona numa kewanaena ye pesadobi numa ne kalonaena bena gogo hesau ye hai na ye wasabu. ¹⁸ Yo taba nige tamowai hesau

---

* 24:15: Daniyela 9:27 yo 11:31 yo 12:11

yona koya wai ye uyo magai kana kwama hesabana. ¹⁹ Na sinesineo diyadiyakadi yo sinesineo labalabahauhaudi ya nuwanuwatuidi, matawuwuna tenem mayadai ne kabo ye pilipikalili kalidiyena. ²⁰ Na kwa tapwalolo Yaubada unai yomi huyawasabu meta tabu huyagwagwama o Sabatiyena.* ²¹ Matawuwuna kamkamna ye tubu ne kabo ye lakikalili, nige doha beyabeyana tanoubu yona huyatubu unai ye laoma teina huya ta, yo mulina ne unai hinage taba nige ye tubu'uyo. ²² Ena Yaubada tenem mayadaidi ne nige ye hekubwadima, meta nige gonowana tamowai hesau mauli ye lobai. Na iyamo yona kaisunuwa tamowaidi debadiyena tenem huya ne ye hekubwadi. ²³ Tenem huyana ne unai, ena tamowai hesau ye hededelaowa ye wane, 'Kwa kitalaoma, Keliso ede inai!', o hesau ye wane, 'Iya ede temenai!', meta tabu kwa kawakawamamohoiyeidi. ²⁴ Kabo kelisolupolupo yo pelowetalupolupo udoi'udo se masalahama na laulau gigigigibwalidi yo kabanuwapwanopwano se ginaulidi bena kabo tamowai se lupohaidi. Yo hinage se kaipate bena Yaubada yona kaisunuwa tamowaidiyao se lupohaidi, na iyamo nige gonowadi. ²⁵ Teina ta meta ya hededehebasibanonohaigomiu.

²⁶ Unai, ena tamowai hesau ye hededelaowa meta Keliso ede balabalagaibu ne unai, tabu kwa laulau menai. Yo ena ye hededelaowa meta bena iya ede numa hesau dahalana wadawadamna unai, tabu kwa kawakawamamohoiyei. ²⁷ Matawuwuna Tau Natuna yona laoma doha namanamali, ye sili teha kaluwabu ne unai na dawayana gonowana ye masalahama teha Yalasi unai.

---

* 24:20: Huya gwagwama unai meta nabu yo kabaita, unai ye pilipikalili taukadau udiyedi. Na Sabati laugagayona ede nige gonowana se kadau. Mayadaina ne unai nige gonowana se yona se lau kedaloha, na kedakubwakubwa mo, doha 1.2 kilomita.

²⁸ Gonogonowana doha kaiteya teha unai suisui boiboitana panena, kabo ao'ao* se lagegogoi menai.

²⁹ Nuwadubu mayadaidi ne se gehe na
'nige bayaona mahana kabo ye masigili,
yo waikena kabo nige ye dawaya,
na galewa ne kipwaladi kabo se beku,
yo hinage galewa ginaulidiyao kabo se tabutabubu.'
(Aisaiya 13:10 yo 34:4)

³⁰ Na kabo huyagehena ne unai Tau Natuna yona laoma hekihekinoidi kabo se taumasalaha galewa ne unai, yo tanoubu tehana maudoina tamowaidiyao se dousiyasiyayau, na kabo Tau Natuna se kita ye lagema galewa yadana unai ma gigibwalina yo ma namanamali lakilakina. ³¹ Na bwagigi kabo se yuhi na daguguna ne unai kabo yona anelu ye hetamalidi se lau bena yona kaisunuwa tamowaidiyao teha hasi yaumaidi yodi kabatowalaoma udiyedi yo tanoubu ta maudoina unai se laedima.”

³² Yesu ye hedede'uyo ye wane, “Kwa kitalau saido* kaiwana ne unai, iya kabo ye hekatagomiu: Ena lagadi ne udiyedi lugudi hauhaudi se kini meta kabina kwa kata ede huyamahamahana ye hanahanauma. ³³ Gonogonowana doha huyana ginauli maudoidi ta kwa kitadi se tubu kabo kabina kwa kata meta Tau Natuna ye hanahanaumako, iya ede kawakeda ne unai. ³⁴ Ya hededemamohoi kalimiuwai, teina isi ta taba nige ye gehe ye lau ee ginauli maudoidi

---

* 24:28: Ao'ao: Manuwa wa Dimdim yena se wane vultures, siya suisui boiboitadi taukaikaidi manuwa. Manuwa ne nige Papua New Guinea unai, ede ao'ao mo ta hepaisowa. *

* 24:32: Kaiwa Yesu ye katai ta kalina Dimdim yena se wane fig. Saido ka kuli matawuwuna huyagwagwama unai luguna se ulu, gonogonowana doha fig, na huyagwagwama ye gehe, kabo lugu hauhaudi se tole'uyoidi.

ta se tubu. ³⁵ Galewa yo tanoubu kabo se gehe, na yogu hedehedede ta taba nige se gehe.”

Mayadaina yo mahanana ne nige kabina ta kata
(Maleko 13:32-37; Luka 17:26-30 yo 34-36)

³⁶ Kabo Yesu ye wane, “Tau Natuna yona huya'uy-oma mayadaina yo mahanana nige hesau kabina ye kata, galewa aneludi hinage nige kabina se kata, Natuna hinage nige kabina ye kata, na Tamana iya ye bom mo. ³⁷ Tau Natuna yona laoma ne meta gonogonowana doha beyabeyana Nowa yona huya mayadaidi wa udiyedi. ³⁸ Huyana sola nige kabaita ye tubu meta tamowai se kaikai yo se numanuma, yo hinage tatao yo sinesineo se tawatawasola ye lau ee kana siga Nowa ma natunao se mwalaesae waga ne unai. ³⁹ Tamowai wa nige se nuwatulobai saha kabo ye tubu kalidiyena kana siga kabaita wa ye dididobima ede ye yaluhaidi. Na Tau Natuna yona huya'uyoma kana kao kabo doha tenem mayadaidi ne. ⁴⁰ Huyana ne unai tatao labui se paipaisowa koya kesega unai. Yaubada kabo kesega ye hai na kesega kabo ye laugabaei. ⁴¹ Sinesineo labui witi kabagiligiliyena se paipaisowalabulabui meta hesau kabo Yaubada ye haigabaei, na hesau kabo ye miya.

⁴² Unai bena kwa silasilawa yo kwa nonoha matawuwuna ede yomi Guiyau yona uyoma mayadaina meta nige kabina kwa kata. ⁴³ Ginauli kesega ye masalahakalili: Ena taba numa tanuwagana kabina ye kata boniyaiyena mahana saha unai kabo taukaiwahali ye laoma bena ye kaiwahali, kabo ye silasilawa yo yona numa ye kitahetete na taukaiwahali tabu ye lusae yona numaena. ⁴⁴ Unai komiu hinage bena kwa nonoha, matawuwuna tau natuna yona uyoma mahanana unai kabo ye hesiliyatagomiu.

⁴⁵ Heyayai tauhaina laulaududulaina yo sibasibana yona kabikabi kwa nuwatuidi. Kana tanuwaga iya ye kaisunuwai yona numa kalonawai heyayai tauhaidi maudoidi taukitahetetedi yo kadi kai ye mosemoseidi kaikai mahanana dudulaina unai. Na kabo kana tanuwaga ye dahalai ye lau ye kadau. ⁴⁶ Yona huya'uyoma unai, ena yona heyayai tauhaina wa ye lobai yona paisowa unai ye paipaisowanamwanamwa, kabo yona kainauya ye mosei. ⁴⁷ Ya hededemamohoi kalimiuyena, kabo ye tole yona gogo maudoidi taukitahetetedi.

⁴⁸ Na taba heyayai tauhaina ne yona nuwanuwatu se yababa na ye wane, 'Kagu tanuwaga taba nige ye lagemwamwayauma', meta idohagi? ⁴⁹ Nuwana ye hetubu yona hali heyayai tauhaidi wa ye kabihenayaidi yo hinage numanuma bayabayaodi taunumanumadi maiyanao se kaikai yo se numagogoi. ⁵⁰ Kana tanuwaga ne kabo ye lage'uyoma na yona heyayai tauhaina ne kabo ye siliyata, matawuwuna kana tanuwaga yona uyoma mayadaina meta nige ye nuwatui. ⁵¹ Tanuwaga wa yona heyayai tauhaina wa ye hekamkamnakaliliyei yo ye hai ye tolelai taukailupolupo yodi kabakamkamna magaina unai kabo ye doudou yo gadigadina ye kapuyahisidi."

25

Hasahasalao saudoudoi heyaheyasonidi

¹ Yesu yona hedehedede wa ye tubei ye wane, "Galewa basileiyana heyaheyasonina hesau ede doha teina: Hasahasalao saudoudoi yodi lampa se haidi na se lau tautawasola tamowaina se launayanayai bena se hailobai. ² Taudi haligigi meta se naganaga na hinage taudi haligigi meta se sibasiba. ³ Naganagadiyao wa yodi lampa se baheidi na nige yodi kelesini hetulanidi se baheidi. ⁴ Na sibasibadiyao wa yodi lampa se baheidi yo yodi kelesini initolei hinage.

⁵ Tautawasola tamowaina wa yona laoma ye pahili ede hasahasalao maudoidi wa kamnadi se yababa yo matadiyao se kenokeno ede se keno.

⁶ Boniyai duwaduwalina unai tamowai hesau ye hey-oheyoga ye wane, ‘Tautawasola tamowaina wa ye lage-mako, kwa laoma kwa hailobai!’

⁷ Hasahasalao saudoudoi wa se kenotolo ede yodi lampa se nukutonogidi. ⁸ Kabo naganagadiyao wa se hededelau sibasibadiyao udiyedi se wane, ‘Kelesini teuna unai kwa saguigai! Yoma lampa ta bena se boso.’ ⁹ Na sibasibadiyao wa se wane, ‘Nigele, yoma kelesini ta gonogonowamai, nige gonowana ka saguigomiu. Na kwa lau kabalokulokune unai yomi kelesini kwa hemaisadi.’ ¹⁰ Naganagadiyao haligigi wa se lauko bena yodi kelesini se hemaisadi, na kabo tautawasola tamowaina wa ye lage. Ede sibasibadiyao haligigi se nonohako wa maidanao se lau hetahetawasola kaikaigogona unai. Se lusae, na kabo keda taukitahetetena keda wa ye gudui.

¹¹ Muliyena kabo hasahasalao hekadi wa se lage ede se koikoi na se yogalau tautawasola tamowaina wa unai se wane, ‘Taubada, taubada, keda ku soke na ka mwalaewa!’

¹² Na ye hededelau udiyedi ye wane, ‘Ya hededemamohoi, nige kabimiu ya kata.’ ”

¹³ Na Yesu ye hededehasahasaidi ye wane, “Unai bena kwa silasilawa, matawuwuna ede Tau Natuna yona laoma mayadaina yo mahanana meta nige kabina kwa kata.”

Heyayai tauhaina namwanamwana yo yababana heyahayasonidi

(Luka 19:11-27)

¹⁴⁻¹⁵ Yo hinage Yesu heyahayasoni hesau ye hedede ye wane, “Galewa Basileiyana meta doha tamowai hesau bena ye kadau ye lau kedalohaloha, na yona heyayai tauhaidi ye yogagogoidima na kesega kesega yona

paisowa kana kaoyena yona moni maudoina ye soiyeyidi kalidiyena. Heyayai tauhaina tamowaina bagubagunana unai moni tausani haligigi ye mosei, helabuina moni tausani labui ye mosei, na hesau unai moni tausani kesega ye mosei. Unai yodi paisowa ye moseidi na yona kabakadauyena ye kadau. ¹⁶ Heyayai tauhaina bagubagunana wa yona moni tausani haligigi wa ye hepaisowa na ye helaki'uyoi ede tausani haligigi ye lobai'uyoi. ¹⁷ Na taupaisowa hesau yona moni tausani labui ye hai wa ye lau ye hepaisowa na ye helaki'uyoi ede tausani labui ye lobai'uyoi. ¹⁸ Na heyayai tauhaina hesau wa yona moni tausani kesega wa ye hai na ye lau, bwatano unai duha ye sala na kana tanuwaga yona moni wa ye tolewadam.

¹⁹ Huya lohaloha mulinaena heyayai tauhaidi kadi tanuwaga wa ye uyoma na ye yogagogoidima yo ye henamaiyedi idohagi yona moni wa yodi hepahepaisowadi. ²⁰ Kabo moni lakina tausani haligigi tauhaina wa ye laoma ye wane, 'Kagu tanuwaga, moni tausani haligigi ku haidima wa ya hepaisowadi ede hinage hagahagana tausani haligigi ya lobai.' ²¹ Kana tanuwaga wa ye wane, 'Kowa heyayai tauhaina namwanamwana, ya sunumaego matawuwuna moni gagilina gonowana ku kitahetete. Unai kabo ya tolego ginauli lakilakidi ku kitahetetedi. Ku laoma yo yogu gwauyala ta unai ta gwauyala kesega.'

²² Kabo moni lakina tausani labui tauhaina wa hinage ye laoma ede ye wane, 'Kagu tanuwaga, moni tausani labui ku haidima wa ya hepaisowadi ede hinage hagahagana tausani labui ya lobai.' ²³ Kana tanuwaga ye wane, 'Kowa heyayai tauhaina namwanamwana, ya sunumaego, matawuwuna moni gagilina gonowana ku kitahetete. Unai kabo ya tolego ginauli lakilakidi ku kitahetetedi. Ku laoma yo yogu gwauyala ta unai ta gwauyala kesega.'

²⁴ Na kabo moni lakina tausani kesega tauhaina wa ye laoma ede ye wane, ‘Kagu tanuwaga, kabim ya kata meta kowa tamowai yona laulau yabayababana, matawuwuna ede haedi nige saha hesau ku kumai meta kabo unai ku kelikeli, yo haedi nige witi likena ku hesulu meta kabo unai kaniyona ku tanogogo. ²⁵ Unai ya matausi ede ya lau bwatano ena yom moni wa ya puluhiwadam, unai saha kowa yom wa meta iya ede teina.’ ²⁶ Ede kana tanuwaga wa ye hededelau unai ye wane, ‘Kowa tamowai yababana yo yauyaulekalili! Ku hedede meta kabigu ku kata na haedi nige saha hesau ya kumai meta unai ya kelikeli, yo haedi nige witi likena ya hesulu meta udiyedi kaniyodi ya tanotanogogo? ²⁷ Idohagi to yogu moni ne nige ku lau ku tole moni taukitakitahetetedi udiyedi na yogu uyoma ta unai kabo ya hai'uyoi yo hagahagana hinage?’ ²⁸ Kabo ye hededelau yona heyayai tauhaidi hekadiyo udiyedi ye wane, ‘Moni ne kalinawai kwa haigabaei na kwa moselaei moni tausani saudoudoi tauhaina ne unai. ²⁹ Kaiteyadi saha kalidiyena meta kabo se koihepwata'uy-oidi na ginauli saha kalidiyena wa kabo ye lakikalili. Na kaiteyadi nige saha kalidiyena meta kabo ginauli saha gabilina kalidiyena ne se haigabaei.’ ³⁰ Na ye wane, ‘Teina tamowai ta, iya heyayai tauhaina yababakalilina, kwa gabahepesadobiyei masigili ne unai! Menai kabo ye doudou yo gadigadina ye kapuyahisidi.’ ”

Yaubada yona hekasa mayadaina

³¹ “Huyana Tau Natuna kabo ye uyoma ma didigana yo ma namanamalina, yo yona anelu maudoidi maidanao, meta kabo yona telona wasawasana yo saesaekalilina unai ye tuli yo ye hemala wasawasa. ³² Na basileiya maudoidi tamowaidiyao kabo se laomagogoi kalinawai na tamowai wa ye hekasadi, doha suisui taukitahetetedi yona suisui ye

hekasadi, mamoe teha hesau unai ye toledi yo gouti teha hesau unai. ³³ Mamoe kabo ye toledi tehatutuna unai, yo gouti ye toledi teha seuseulina unai.

³⁴ Na kabo wasawasa wa ye hededelau nimatutuna tamowaidiyao wa udiyedi ye wane, 'Kwa laoma, komiu tamagu yona hededeheamwa tamowaidiyao! Huyana sola nige tanoubu ye tubu meta tamagu galewa basileiyana ye ginaulinonohaiyako komiu hesabamiu. Kwa laoma na unai kwa miya. ³⁵ Huyana ya hasali meta kai kwa haiyama ya kai, yo gadogu ye magu meta waila kwa haiyama ya numa, na yau laolaoma, iyamo kwa yogaisinigau yomi numaena. ³⁶ Huyana nige yogu kaleko meta kaleko yogu kwa haidima, ya kasiyebwa meta kwa kitahetetegau, yo hinage numatutuguduyena se tolegau meta kwa laoma kwa kaitaumaigau.'

³⁷ Kabo miyamiyadudulai tamowaidiyao wa se hededelau unai se wane, 'Guiyau, kaiuyana ka kitago ku hasali na kai ka haiyawa, gadom ye magu na waila ka haiyawa ku numa? ³⁸ Yo kaiuyana ka kitago kowa laolaoma na ka yogaisinigo, yo nige yom kaleko na kaleko yom ka haidiwa? ³⁹ Hinage kaiuyana ka kitago ku kasiyebwa o numatutuguduyena na ka laowa ka kaitaumaigo?' ⁴⁰ Wasawasa wa kabo ye hededebui kalidiyena ye wane, 'Mamohoi, na ya hedede'uyo kalimiuyena: Ena teina laulau ta hesau kwa ginauli kagu kahao ta hesau unai meta kwa ginauli yau kaliguwai.'

⁴¹ Kabo ye hededelau teha seuseulina unai tautolo wa udiyedi ye wane, 'Kwa tausuwala kaliguwai, komiu tamagu yona hededeheyababa tamowaidiyao. Kwa lau kaiwa kalakalasina nige yona huyaboso ne unai, tamagu ye kabinonohai diyabolo yo yona anelu hesabadi. ⁴² Matawuwuna ede ya hasali na nige kai kwa haiyama ya kai, gadogu ye magu na nige waila kwa haiyama ya

numa. ⁴³ Yau laolaoma na nige kwa yogaisinigau, nige yogu kaleko, na nige kwa hekalekogau, ya kasiyebwa yo numatutuguduyena se tolegau na nige kwa laoma kwa kaitaumaigau.’

⁴⁴ Na kabo se wane, ‘Guiyau, kaiuyana ka kitago ku hasali, gadom ye magu, kowa laolaoma, nige yom kaleko, ku kasiyebwa, yo se tolego numatutuguduyena, na nige ka saguigo?’ ⁴⁵ Ede ye hededelau udiyedi ye wane, ‘Ya hed-edemamohoi kalimiuyena, ena nige laulau ta hesau kwa ginauli tamowai hesau unai meta hinage nige saha hesau kwa ginauli yau kaliguwai.’ ⁴⁶ Kabo se lau kamkamna nige yona huyagehe unai, na miyamiyadudulai tamowaidiyao wa kabo se lau mauli nige kana siga unai.”

26

Yesu unuina koitalaliuna

(Maleko 14:1-2; Luka 22:1-2; Yowane 11:45-53)

¹ Yesu yona lauhekata hedehedededi wa mulidi ne unai kabo ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, ² “Kabina kwa kata meta mayadai labui mo na kabo Taukiuli Henuwaisinina,* unai Tau Natuna kabo se mosegabaei na se hesataulo.”

³ Na taukaitalasam tauwoyaidi yo magari wa babadadiyao se lagegogoima taukaitalasam saesaena hesana Kaiyapasi yona numa unai, ⁴ na se koitalaliu idohagi kabo lupu hesau se ginauli na unai kabo Yesu se hai na se unuhemwaloi. ⁵ Na se wane, “Nige teina Taukiuli Henuwaisinina huyana ta unai, matawuwuna ede boda ta yo kita kalidaena kabo hetalagegagaga lakilakina ye tubu.”

---

* 26:2: Taukiuli Henuwaisinina: Hededehemasalahana ede Maleko 14:1 unai ku hasili.

*Betani unai waihiu hesau Yesu ye heyausi
(Maleko 14:3-9; Yowane 12:1-8)*

⁶ Huya hesau Betani unai, Yesu meta lepela tamowaina hesau hesana Simona yona numaena. ⁷ Yodi huyakaikai unai meta waihiu hesau yausi panena namwanamwana yo maisana lakilakina ye bahei na ye laoma ede Yesu kuluna kewanaena ye ini.

⁸ Yona hekahekatao wa se kita meta se kouyalayala yo se hetalapili, se wane, “Idohagi to yausi ta ku kaiheyagaibui. ⁹ Teina yausi ta taba ta lokunei kabo moni lakilakina ta hai na ta mosei deha tamowaidiyao udiyedi.”

¹⁰ Yodi nuwatu wa Yesu kabina ye kata ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to waihiu ta kwa hemohe-mode. Teina ta meta laulau namwanamwana ye ginauli kaliguyena. ¹¹ Deha tamowaidiyao kabo huya maudoina maidamiyao, na yau meta nige gonowana huya maudoina maidamiu. ¹² Taugu ta ye heyausi meta ye kabinonohaigau toletoletau hesabana. ¹³ Hedehedede ta mamohoina ede, na ya hedede'uyo kalimiuyena: Kaiyaulina maudoina ta unai, ena haedi wasa namwanamwana ta se lauguguyaei, meta waihiu ta saha ye ginauli ta wasana kabo se hasili kabahenuhenuwaisinina.”

*Yudasi Yesu kana ye walohai
(Maleko 14:10-11; Luka 22:3-6)*

¹⁴ Saudoudoi-labui wa luwadiyena hesau hesana Yudasi Isakaliyota ye lau taukaitalasang tauwoyaidi ¹⁵ ye henamaiyedi ye wane, “Moni lakina saha kabo kwa haiyama ena Yesu ya mosegabaeiyawa kalimiuyena?” Unai moni siluba badona ede 30* se mosei. ¹⁶ Huyana ne unai ye lau meta ye hetubu ye kaikewasipwa na taba kamwasa saha unai kabo Yesu ye mosegabaei kalidiyena.

---

* 26:15: Moni siluba badona 30, iya ede taupaisowa yona paisowa maisana nawalai hasi unai ye hai.

*Yesu maiyana hekahekatao Taukiuli kaina se kai
(Maleko 14:12-21; Luka 22:7-13; Yowane 13:21-30)*

¹⁷ Pwalawa Nige Yistina henuwaisinina* mayadaina bagubagunana unai, hekahekatao wa se laoma Yesu se henamaiyei se wane, “Kaiteya tupwa ku henuwa kabo unai Taukiuli kaina ka kabinonohai?” ¹⁸ Ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa lau magailaki ne* unai, kabo tamowai hesau kwa lobai na kwa hededelau unai kwa wane, ‘Taulauhekata ye wane, “Yogu huya ye hanahanauma. Unai yau yo yogu hekahekatao kabo yom numaena Taukiuli kaikaigogona ka hai.” ’” ¹⁹ Unai hekahekatao wa se lau na saha Yesu ye hedede wa se ginauliwatani na Taukiuli Henuwaisinina kaina wa se kabinonohai.

²⁰ Ye meimeilahi ede Yesu yo yona hekahekatao saudoudoi-labui wa se laomakesega na se kaikaigogoi. ²¹ Yodi kaikai wa unai Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena, bodamiu ta unai kabo hesau kagu ye walohai.” ²² Yona hedehedede wa unai nuwadiyao se yababakalili ede kesega kesega ye henahenamailau Yesu unai ye wane, “Guiyau, yau, e nigele?” ²³ Yesu ye hededebui ye wane, “Yoda kaikaigogo ta unai luwamiuyena kaiteya nimanaena pwalawa ye hai na ye hedakwadobiyei kada gaeba ta unai meta iya kabo kagu ye walohai.” ²⁴ Hinage ye wane, “Tau Natuna yona boita kulikuli tabuna unai se kulinonohaiyako wa meta kabo ye laoma ye mamohoi. Na ahani mo tauwalohai tamowaina ne, kabo kamkamna lakilakikalilina ye hekalo. Taba ye namwa mo sinana iya tabu ye labasi.” ²⁵ Ede Yudasi iya kabo Yesu kana ye walohai wa ye wane, “Taulauhekata, ku nuwatui meta yau, e nige?” Na Yesu

---

* 26:17: Pwalawa nige Yistina henuwaisinina: Hededehemasalahana ede Maleko 14:1 unai ku hasili. * 26:18: Magai laki ne, iya ede Yelusalema.

ye hededelau unai ye wane, “Kowa ku bom ku hedede'uy-oigo.”

²⁶ Yodi kaikaigogo wa unai, Yesu pwalawa ye hai ye lautoki, ye kihi na ye mosei yona hekahekatao wa udiyedi na ye wane, “Kwa hai kwa kai, teina ta yau taugu.”

²⁷ Waina keyakana ye hai ye lautoki na ye mosei yona hekahekatao wa udiyedi na ye wane, “Maudoimiu ta kwa numa. ²⁸ Teina ta yau kwasinagu, na unai kabo Yaubada yona talam hauhauna ye ginauli kalimiuwai. Kwasinagu ta kabo ye didi na unai kabo tamowai maudoidi yodi yababa ye deuligabaedi. ²⁹ Ya hededelaowa kalimiuvena, taba nige waina ta ya numa'uyoi kana sigana ee Tamagu yona basileiya unai komiu yo yau waina ta numagogoi'uyo.”

³⁰ Yodi kaikaigogo gehena wa unai wanalautoki hesau se wanai na kabo se pesa se lau Olibe koyana unai.

*Yesu ye hededenonohai meta Petelo kabo iya ye uhalaei
(Maleko 14:27-31; Luka 22:31-34; Yowane 13:36-38)*

³¹ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Teina boniyai ta unai saha kabo ye tubu kaliguyena debanaena maudoimiu kabo kwa wasabugabaegau, matawuwuna kulikuli tabuna unai se kulinonohaiyako ye wane:

‘Mamoe tauwoyaidi kabo ya unui,
na yona mamoe yawoina kabo se wasabugwaligwali.’
(Sakaliya 13:7)

³² Na yogu tolo'uyo mulinaena kabo ya baguna ya lau Galili na kwa laowa kabo menai ta hailobai.”

³³ Petelo ye hededebui ye wane, “Ena kagu kahao ta maudoidi se wasabugabaego, na yau taba nige.”

³⁴ Ede Yesu ye hededelau unai ye wane, “Ya hededemamohoi kalimyena, teina boniyai ta unai sola nige kamkam hakiyana ye dou, na ma haiyona kowa kabo ku uhalaeigau.”

³⁵ Na kabo Petelo ye hedehehede'uyo ye wane, “Ena kowa to yau bena kabo ta boita, iyamo yau taba nige ya uhalaeigo!” Hinage hekahekatao hekadi wa yodi hedehehede meta gonogonowana.

*Getesemani unai Yesu ye tapwalolo
(Maleko 14:32-42; Luka 22:39-46)*

³⁶ Na kabo Yesu maiyana hekahekatao wa se lau koya hesau hesana Getesemani.* Menai ye hededelau udiyedi ye wane, “Inai kwa babawa na yau ya lau temenai ya tapwalolo.” ³⁷ Ede Petelo yo Sebedaiyo natunao labui ye woyaidi na se lau, menai kabo Yesu ye hetubu ye nuwakamkamna yo ye nuwayababa. ³⁸ Na kabo ye hededelau udiyedi ye wane, “Nuwagu ta ye kamkamnakalili gonowana kabo unai ya boita, unai inai kabo komiu yo yau ta silasilawa.”

³⁹ Yesu ye tausigilau kabo ye guliyaboyabomdobi tano ne unai na ye tapwalolo ye wane, “Tamagu, taba gonowana teina kamkamna keyakana ta kaliguyena ku haigabaei. Na tabu yau yogu nuwatu ya lauwatani, na kowa yom nuwatu mo bena ya lauwatani.”

⁴⁰ Ye uyoma meta yona hekahekatao wa ye lobaidi se kenoko, ede ye hededelau Petelo unai ye wane, “Kagu kahao, idohagi to nige gonowana komiu yo yau ta silasilawa awa kesega? ⁴¹ Kwa silasilawa yo kwa tapwatapwalolo, na taba nige noho kwa hekalo na unai kwa beku. Yaluwamiu ta se talam, na iyamo taumi ta se basabasa.”

⁴² Helabuina ye uyo ye tapwalolo ye wane, “Tamagu, ena nige kamwasa hesau unai bena kamkamna keyakana ta ku haigabaei, na ku henuwa bena ya numa, takiyede yom nuwatu kabo ya lauwatani.”

---

* 26:36: Getesemani koyana meta Olibe kudulina dedekana wa unai.

⁴³ Ye uyoma meta ye lobai'uyoidi se kenokeno matawuwuna ede matadiyao wa se kenokenokalili.

⁴⁴ Huya hehaiyonana ye laugabaedi na ye uyo ye tapwalolo, yona tapwalolo wa meta hedehedededi kesekesegadi udiyedi ye tapwalolo'uyo.

⁴⁵ Ye uyo yona hekahekatao wa udiyedi na ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu sola kwa kenokeno yo kwa kaikaiyawasi? Kwa kita, mahanana ede ye hanahanau-mako, na Tau Natuna kabo se mosegabaeilaei yababa tamowaidiyao nimadiyena. ⁴⁶ Kwa tolo na ta lau, kagu tauwalohai meta ye lageko.”

Yesu huyahaina

(Maleko 14:43-50; Luka 22:47-53; Yowane 18:3-12)

⁴⁷ Yesu sola ma hedehededena, na Yudasi ye lage, iya meta saudoudoi-labui wa hesauna. Bodalakilaki maiyanao se laoma ma kekelepadi yo yodi kepata hinage se baheidi. Boda ta meta taukaitalasam tauwoyaidi yo magai babadadiyao se hetamalidima. ⁴⁸ Na tauwalohai wa meta maiyadi se koitalaliuko hekihekinoi saha kabo ye ginauli na tamowaina ne unai se kitalobai na se hai, ye wane, “Ena kaiteya ya sumtai meta iya kwa hai'usei ede.” ⁴⁹ Yudasi ye laududulai ye lau Yesu unai na ye wane, “Taulauhekata, yauwedo!” na kabo ye sumtai. ⁵⁰ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Kehagu, saha hesabana ku laoma ta meta ku ginauli!” Kabo boda wa se lau Yesu se hai na se laei. ⁵¹ Temenai Yesu kana kahao wa hesau yona kelepa ye hai ede taukaitalasam saesaena yona heyayai tauhaina tamowaina hesau beyana ye bolihai. ⁵² Yesu ye hededelau unai ye wane, “Yom kelepa ne ku tole'uyoi yom kabatolena ne unai, matawuwuna ede kaiteyadi kelepaena se lulu meta kabo hinage kelepaena se boita. ⁵³ Nige ku nuwatulobai meta gonowana ya

yogasae tamagu unai na anelu bodadiyao* saudoudoi-labui ye hetamalidima? ⁵⁴ Na idohagi kabo kulikuli tabudi hedehededediyao se laoma se mamohoi, matawuwuna se hededenonohai meta teina laulau ta kabo ye tubu.”

⁵⁵ Mahanana ne unai Yesu ye hededelau boda wa udiyedi ye wane, “Huya maudoina numa tabuna bakubakuna unai ya laulauhekata na nige kwa kabihekahinigau. Kana kao doha yau laugagayo tau'utu'utusidi na ma kelekelepamiu yo kepata kwa baheidi na kwa laoma hesabagu? ⁵⁶ Na teina ginauli maudoidi se tubu ta udiyedi meta Peloweta yodi kulikuli kabo se laoma se mamohoi.”

Na kabo hekahekatao wa Yesu se wasabugabaei.

Sunedeli unai Yesu se helauhetala

(Maleko 14:53-65; Luka 22:54-55 yo 63-71; Yowane 18:13-14 yo 19-24)

⁵⁷ Boda wa Yesu se hai na se laei taukaitalasam saesaena hesana Kaiyapasi yona numaena. Menai meta laugagayo taulauhekataena yo magari babadadiyao* se laomagogoiko na se nayanaya. ⁵⁸ Na Petelo meta Yesu maiyanao tulaeina wa ye hemuliwatanidi kana siga se lage taukaitalasam saesaena yona numa bakubakuna unai. Ye mwalaesae na heyayai tauhaidi hekadi maidanao se tuli na se kaikaikewa kabo saha ye tubu Yesu unai.

⁵⁹ Taukaitalasam saesaedi yo Sunedeli tamowaidiyao Yesu kana mata se wasenei na hedehedede lupolupodiyao udiyedi se hegilu na unai bena se unuhemwaloi. ⁶⁰ Na tauhededelupolupo yodi hedehedede se hedededi, na iyamo nige kana mata hesau se lobai kabo unai se hegilu.

---

* 26:53: Anelu bodadiyao ne kalina Dimdimyena se kuli legions. Legion kesega meta tau'iyala badodi 6,000. * 26:57: Taukaitalasam yo laugagayo taulauhekataena yo magari babadadiyao, siya meta Sunedeli tamowaidiyao.

⁶¹ Na gehena ne unai kabo tauhedehedede labui se wane, “Teina tamowai ta ye wane, ‘Yaubada yona numa tabuna kabo ya hetatagwaligwali, na mayadai haiyona unai kabo ya kabi'luyoi.’”

⁶² Na kabo Kaiyapasi ye tolo na ye hededelau Yesu unai ye wane, “Kabo hedehedede hesau ku hedede o nige? Teina kam hedehedede maudoidi se hededededi ta mamohoidi o nige?” ⁶³ Na Yesu nige saha hesau ye hedede, ede taukaitalasam saesaena wa ye hededelau Yesu unai ye wane, “Ya hededelaowa kalimyena, Yaubada maumaulina hesanaena ku kaigwala na ku hededelaoma kalimaiyena: Kowa Keliso, Yaubada Natuna, o nige?” ⁶⁴ Yesu ye talam ye wane, “Aa, saha ku hedede ne meta mamohoi, na ya hededelaowa maudoimiu kalimiuyena, huya matadaena kabo Tau Natuna kwa kita Yaubada saesaekalilina ni-matutunaena ye tutuli na galewa yadana kewanaena ye laolaoma.” ⁶⁵ Na kabo taukaitalasam saesaena wa kana kaleko ye pulisidi na ye wane, “Teina tamowai ta meta Yaubada ye hededeheyababa, idohagi to bena tamowai hekadiyo ta laedima na se hedehedede teina tamowai ta hesabana, na yona hededeheyababa maudoidi meta kwa lapuidiko. ⁶⁶ Na yomi nuwatu ede saha?” Boda wa se wane, “Ye namwa mo taba ye boita.”

⁶⁷ Na kabo matana wa se kaikaisoi yo nimadiyena se biteli, yo hekadi se laupapali, ⁶⁸ na se wane, “Keliso, ku hededehemasalaha kalimaiyena, kaiteya ye biteligo?”

Petelo Yesu ye uhalaei

(Maleko 14:66-72; Luka 22:56-62; Yowane 18:15-18 yo 25-27)

⁶⁹ Na Petelo meta ye tutuli bakubaku wa unai, kabo heyayai tauhaina waihiu hesau ye laoma iya unai na ye wane, “Kowa hinage Yesu Galili tamowaina tauhemulwatanina hesau.” ⁷⁰ Na boda wa matadiyena ye uhala ye wane, “Saha ku hetahetala me nige kabina ya kata.”

⁷¹ Ede ye lau gana kedana wa unai, na menai waihiu hesau Petelo ye kita na ye hededelau tamowai hekadiyo udiyedi ye wane, “Teina tamowai ta meta Yesu Nasaleta tauna tauhemuliwatanina hesau.” ⁷² Na kabo ye kaigwala na ye uhala'uyo ye wane, “Temeta tamowai ne meta nige kabina ya kata.”

⁷³ Yawalana ye lau na temenai tautotolo wa se lau Petelo unai na se wane, “Yom hedehedede daguguna meta doha Galili tamowaina, unai kabina ka kata meta kowa kadi kaha hesau.” ⁷⁴ Kabo Petelo ye hededekaigwala na ye wane, “Ena ya uhalalupolupo meta giluna Yaubada kabo ye tole kaliguyena. Temeta tamowai me nige kabina ya kata!” Na mahanana ne unai kamkam hakiyana ye dou.

⁷⁵ Ede Petelo Yesu yona hedehedede wa ye nuwatuiddi: “Sola nige kamkam hakiyana ye dou na ma haiyona kabo ku uhalaigau.” Unai nuwana wa ye yababakalili na ye pesa ye lau dagela wa unai ye dou mwalomwaloi.

27

*Yesu se laei Pilato matanaena
(Maleko 15:1; Luka 23:1-2; Yowane 18:28-32)*

¹ Malatomtom gagilina unai taukaitalasam tauwoyaidi yo magari babadadiyao maudooidi yodi hineli se ginauli bena kabo Yesu se mosegabaei na se unuhemwaloi. ² Ede se pai na se woeyaei se lau na se moselaei Gabana Pilato* unai.

*Yudasi ye hegadosoha'uyoi
(Apostolo 1:18-19)*

³ Huyana ne unai Yesu kana tauwalohai Yudasi ye kita meta Yesu kabo se unuhemwaloi, ede ye nuwakuhali na moni siluba badona 30 wa ye mose'uyoi taukaitalasam

---

* 27:2: Gabana Pilato meta Loma tamowaidi se hetolo iya Yudeya tanona taukitahetetena.

tauwoyaidi yo magai babadadiyao wa udiyedi. ⁴ Na ye wane, “Mamohoi, laupwano ya ginauli, matawuwuna ede tamowai ta nige kana mata hesau na kana ya walohai.” Se hededelau unai se wane, “Nige ka modeigo, temeta kowa yom pilipili.” ⁵ Unai Yudasi moni wa ye tusaedi numa tabuna kalona wa unai na ye dahalai ye lau ede ye gadosoha.

⁶ Taukaitalasam tauwoyaidi moni wa se haidi na se wane, “Yoda laugagayo unai ye hedede meta nige gonowana moni ta ta usaidi moni kabatoledi unai, matawuwuna ede moni ta tamowai kwasinana maisana.” ⁷ Se koitalaliu na moni wa se hai ede walata taulaulauginauli yona tano se hemaisa na ye hemala laolaoma tamowaidiyao yodi bwayabwaya. ⁸ Tenem huyana ne unai na ye laoma ee teina mayadai ta meta tano wa hesana se tole ede Kwasina Tanona. ⁹ Ede Peloweta Yelemaiya yona hedehede wa ye laoma ye mamohoi, ye wane:

“Moni lakina 30 Isalaela tamowaidiyao se talamyeyi tamowai maisana, ¹⁰ se hai na walata taulaulauginauli yona tano se hemaisa. Saha se ginauli ta unai meta Yaubada saha ye hedede kaliguwai wa ye laoma ye mamohoi.” (*Sakaliya 11:12-13; Yelemaiya 19:1-3 yo 32:6-9*)

Pilato Yesu ye helauhetala

(*Maleko 15:2-5; Luka 23:3-5; Yowane 18:33-38*)

¹¹ Yesu se woyalaei Gabana Pilato unai na ye henamaiyei ye wane, “Kowa Dius yodi wasawasa?” Ede Yesu ye wane, “Aa, saha ku hedede ne mamohoi.” ¹² Na kabo taukaitalasam tauwoyaidi yo magai babadadiyao yodi hedehede udiyedi se hegilu, na iyamo nige saha hesau ye hedede. ¹³ Na Pilato Yesu ye henamaiyei ye wane, “Teina kam hedehede maudoidi ta ku lapuidi, o nige?” ¹⁴ Na iyamo Yesu nige saha hesau ye hedede, unai Pilato ye siliyata yo ye nokokalili.

¹⁵ Na bolimai kesega kesega, Taukiuli Henuwaisinina unai, gabana yona kabikabi meta numatutuguduyena taumiya tamowaina hesau kabo Dius tamowaidiyao se kaisunuwai na ye yailigabaei. ¹⁶ Tenem huyana ne unai wasalaulau tamowaina hesau hesana Balabasi numatutuguduyena ye miyamiya. ¹⁷ Na huyana boda wa se laomagogoi ede Pilato ye henamaiyedi ye wane, “Kaiteya tamowai kwa henuwa kabo ya yailigabaei, Balabasi o Yesu, iya hesana kwa katai ede Keliso?” ¹⁸ Matawuwuna Pilato kabina ye kata meta kaikalomagigili debanaena na Yesu se moselaei iya kalinawai.

¹⁹ Na Pilato tauhelauhetala yona kabatuli unai ye tutuli na mwanena wasa ye hetamalilaei unai ye wane, “Tamowai me nige kana giluhesau, unai tabu saha hesau ku ginauli kalinawai. Matawuwuna boni iya ya kenosuwaiyei, na kenosuwaiyei wa unai ya matausikalili.”

²⁰ Na taukaitalasam tauwoyaidi yo magai babadadiyao boda wa se nuwakoidi na se kaibwada Pilato unai taba Balabasi ye yailigabaei na Yesu se unuhemwaloi. ²¹ Na Gabana boda maudoidi wa ye henamaiyedi ye wane, “Teina taudi labui ta, kaiteya kwa henuwa kabo ya yailigabaei?” Ede se wane, “Balabasi.” ²² Ede Pilato ye henamaiyedi ye wane, “Na saha kabo ya ginauli Yesu unai, iya hesana hesau ede Keliso?” Na boda wa se yogasae se wane, “Ku hesataulo.” ²³ Pilato ye henamaiyedi ye wane, “Kana mata saha, o yababa saha ye ginauli?” Na boda wa ma kalinalakilakidi se wane, “Ku hesataulo.”

²⁴ Na Pilato ye nuwatulobai meta nige gonowana dudulai hesau ye lobai, na boda wa se hetubu se hetalagegaga. Unai waila gaebana ye hai na boda wa matadiyena ye nimadeuli na ye wane, “Tamowai ta kwasinana giluna meta yau nige kagu giluhesau. Na polohena maudoina meta

komiu kalimiuwai.” ²⁵ Na boda wa se wane, “Kwasinana giluna meta kai ma natumaiyao kewamaiyena.”

²⁶ Ede Pilato Balabasi ye yailigabaei na ye hededelau tau'iyala tamowaina hesau wipiyena Yesu ye pidili na kabo se laei bena se hesataulo.

Tau'iyala Yesu se talatalawasiyei
(Maleko 15:16-20; Yowane 19:2-3)

²⁷ Na kabo gabana wa yona iyala tamowaidiyao Yesu se hai se laei yodi kabamiya numana lakilakina unai na tau'iyala bodana maudoina se yogagogoidima na Yesu se tolohetakikili. ²⁸ Kana kwama se haigabaedi na wasawasa kwamana pulupululuna se heluwui. ²⁹ Na kabo pasa gwaligwalina se hei na se tolesaei kuluna ne unai, yo kaikaiwa se mosei nimatutuna ne unai ye kabi, na se tulibono matanaena na se talatalawasiyei se wane, “Yauwedo, Dius yodi wasawasa!” ³⁰ Yo hinage se kaikaisoi na kaikaiwa wa se hai na kuluna wa unai se koikoieyi. ³¹ Se talatalawasiyei ye gehe, kabo kwama pulupululuna wa se haigabaei na iya kana kwama wa se heluwui'uyoi. Na kabo se woyalaei bena se hesataulo.

Yesu se hesataulo
(Maleko 15:21-32; Luka 23:26-43; Yowane 19:17-21)

³² Yelusalema bena kabo se pesagabaei na Sailini tamowaina hesau hesana Simona se lobai, na se lauhelili ede Yesu yona sataulo wa ye bahei. ³³ Se lau magari hesau hesana Golagota unai se lage. “Golagota” kaniyona ede “mwayalu kudulina”. ³⁴ Temenai kamkamna kabahakaiyawasina mulamulana yo waina se yebwali na se mosei Yesu bena ye numa. Na ye numatonogi ede nige ye henuwa ye numa. ³⁵ Na kabo Yesu se hesataulo, na mulina ne unai kabo kana kwama wa se kaiheyaidi, kaiteya kabo yona hesau ye hai. ³⁶ Kabotaki se tuligogoi na Yesu se

kitahetete. ³⁷ Kulubawana ne unai kabahegiluna hede-hededena se kuli molumolu hesau unai na se tutuhepatu, ye wane, “Teina ta Yesu, Dius yodi wasawasa.”

³⁸ Laulau yabayababadi tauginaginaulidi labui maiyanao se hesataulodi, hesau teha tutuna unai na hesau teha seuseulina ne unai.

³⁹ Tamowai se sae yo se dobi meta se kulukulukwade na se hagahagasiyei yo se wane, ⁴⁰ “Kowa numa tabuna bena ku hetatagwaligwali na mayadai haiyona unai kabo ku kabi'uyoi, hage ku hemaui'uyoigo! Ena kowa Yaubada natuna, sataulo ne unai ku pesadobima!”

⁴¹ Taukaitalasang saesaedi, laugagayo taulauhekataedi, yo magari babadadiyao hinage hedehehede wa kesekese-gana unai se hagahagasiyei. ⁴² Se wane, “Tamowai hekadiyo ye saguidi na nige gonowana iya ye bom ye sagu'uyoi. Na ye wane bena iya kita Isalaela yoda wasawasa! Taba sataulo ne unai ye pesadobima kabo ka kawamamohoiyei. ⁴³ Yona maui maudoina unai Yaubada ye sunumaei, na hinage ye wane, ‘Yau Yaubada Natuna.’ Ena mamohoi Yaubada iya ye gadosisiyei kabo ye hesaguhai!” ⁴⁴ Na laulau yabayababadi tauginaginaulidi labui wa hinage Yesu se hagahagasiyei.

Yesu yona boita

(Maleko 15:33-41; Luka 23:44-49; Yowane 19:28-30)

⁴⁵ Mayamayadailaki unai magari wa maudoina ye masigili ye lau ee meimeilahi awa hehaiyonana unai. ⁴⁶ Tenem mahanana ne unai Yesu ye yoga ma kalina lakilakina ye wane, “Eloi, eloi, lama sabatani?” Kaniyona ede, “Yogu Yaubada, yogu Yaubada, idohagi to ku nuwagabaeigau ta?”

⁴⁷ Na temenai tautotolo hekadiyo kalinana wa se lapui ede se wane, “Eliya ye yogayoganei.”

⁴⁸ Dedekana ne unai tautotolo wa yona hedehehede ta se lapupwanoli, ede hesau ye heloi ye lau balo ye hai ye hedakwa winega unai na ye paihepatu kaikaiwa hesau unai na ye helesaiyei Yesu bena ye numa. ⁴⁹ Na maudoidi wa se wane, “Ku laugabaei! Hage ta kita kabo Eliya ye laoma ye sagui.”

⁵⁰ Kabo Yesu ye yoga'uyo ma kalina lakilakina, na yawasina ye pito.

⁵¹ Tenem mahanana ne unai numa tabuna woyona kaleko* ye taigalilabuiyei kewa unai ye dobi guni. Tano ye tabutabubu yo weku se taigali. ⁵² Bwayabwaya se tasoke na tamowai tabudiyao se boitako wa se tolo'uyo. ⁵³ Kadi bwayabwaya se pesagabaedi na Yesu yona tolo'uyo mulina ne unai se lusae Yelusalema na se taumasalaha tamowai gwaudi udiyedi.

⁵⁴ Huyana iyala kapinana yo yona tau'iyala maiyanao Yesu se kitakitahetete wa mwanikuniku yo ginauli saha se tubu wa se kitadi ede se matausikalili na se wane, “Mamohoi, iya Yaubada natuna!”

⁵⁵ Sinesinebadao bodana kedalohalohawai se totolo se kaikaikewa. Siya ede sinesineo maiyadi Yesu Galili unai se laoma wa, na yona paisowa ne unai saha udiyedi ye deha, kabo udiyedi se sagui. ⁵⁶ Bodadi wa unai meta Maliya Magadala waihiuna, yo Maliya Yamesi yo Yosepa sinadi, yo hinage Sebedaiyo natunao sinadi.

Yesu se tole bwayabwayaena

(Maleko 15:42-47; Luka 23:50-56; Yowane 19:38-42)

---

* 27:51: Numa tabuna unai bili labui. Bagubagunana hesana se tole Teha tabuna, na helabuina ede Teha tabukalikalilina. Duwaduwalidiyena ede woyo kaleko lausoiso ta unai se hetala ne. Hebelu 9:1-15 ye hedehehemasalahanamwanamwa.

Mataiyo 27:57   121   Mataiyo 27:66

⁵⁷ Ye hetubu ye meimeilahi ede Yosepa Alimatiya tamowaina, iya tau gogogogona yo Yesu tauhemuliwatanina hesau, ye laoma ⁵⁸ ye lau Pilato ye kaibwadai taba Yesu sinalena ye hai na ye tole bwayabwayaena. Ede Pilato ye hedede na sinale wa se mosei Yosepa unai. ⁵⁹ Ede Yosepa sinale wa ye hai na kaleko posiposina hauhauna unai ye suma, ⁶⁰ na iya yona bwayabwaya hauhauna weku unai se salanonohaiyako wa unai ye tole. Na kabo weku lakilakina ye builaei bwayabwaya wa kedana ye buigudui na ye laugabai. ⁶¹ Bwayabwaya wa tehalauna ne unai Maliya Magadala waihiuna yo Maliya hesauna wa se tutuli na se kaikaikewa.

Tau'iyala tamowaidiyao Yesu bwayabwayana se kitahetete

⁶² Kabinonoha mayadaina mulina ne unai* taukaitalasang saesaedi yo Paliseya tamowaidiyao se lau Pilato unai ⁶³ na se wane, “Tanuwaga, teina taukailupolupo ta yona hedehedede hesau ka nuwatui. Huyana sola ma maumaulina meta ye hedede ye wane, ‘Mayadai haiyona mulidi ne unai kabo ya tolo'uyo.’ ⁶⁴ Unai ku hededelau yom tau'iyala tamowaidi udiyedi bena bwayabwaya ne se kitahetetenamwanamwaei kana siga mayadai hehaiyonana ne unai, madai yona hekahekatao se laoma na sinalena ne se hai se laei na se hededelau tamowai udiyedi meta bena ye tolo'uyoko, na yodi kailupolupo mulimulitana ne kabo ye yababakalili na kabo bagubagunana wa.”* ⁶⁵ Ede Pilato ye talam ye wane, “Tau'iyala tamowaidi kwa haidi na kwa lau bwayabwaya ne se kitahetetenamwanamwaei.” ⁶⁶ Unai se lau bwayabwaya wa kawa-

---

* 27:62:   Mayadaina ne iya ede Taukiuli Henuwaisinina mayadaina bagubagunana.   * 27:64:   Kailupolupo bagubagunana se hedehededei ta, iya ede yodi hedehedede meta Yesu iya Kelisona ede.

matana buiguduna wa se dedeligudugudui na tau'iyala tamowaidiyao se toledi bwayabwaya wa se kitahetete.

28

Yesu yona tolo'uyo

(Maleko 16:1-10; Luka 24:1-12; Yowane 20:1-10)

¹ Dios yodi Sabati wa ye gehe na sabati kesega mayadaina bagubagunana* unai mala ye hetubu ye uyali na Maliya Magadala waihiuna maiyana Maliya hesauna se lau bwayabwaya wa se lohei. ² Mahanana ne unai meta mwanikuniku lakilakina, na Guiyau yona anelu galewa ne unai ye dobima na bwayabwaya buiguduna wekuna wa ye buihesuwala na kewana ne unai ye tuli. ³ Kana kao meta ye namanamali na yona kaleko se posiposikalili. ⁴ Tau'iyala tamowaidiyao bwayabwaya se kitakitahetete wa se matausei ede se tabutabubu na se gulidobi doha tauboiboita.

⁵ Anelu wa ye hededelau sinesinebadao wa udiyedi ye wane, “Tabu kwa matausi! Kabina ya kata meta Yesu se hesataulo'usei wa kwa wasewasenei. ⁶ Iya nige inai, na ye tolo'uyoko, doha saha ye hededeyako wa. Kwa laoma kabatolena ne kwa kita. ⁷ Na kabo kwa lau mwayamwayau na kwa hededehemasalaha yona hekahekatao udiyedi meta iya boita unai ye tolo'uyoko, na kabo ye baguna ye lau Galili na menai kabo kwa kita. Teina yomi wasa ya haiyawa ede.”

⁸ Ede sinesinebadao wa se lau ma matamatausidi na iyamo ma gwaugwayaladi, na se heloi se lau bena anelu yona wasa wa se hededegabaei hekahekatao wa udiyedi. ⁹ Se laulau na kamwasa wa unai Yesu ye hailobaidi na ye lautokiyedi ye wane, “Yauwedo!” Ede se laoma iya

---

* 28:1: Mayadaina ne, iya ede yoda Sabati, na Dimdim yena se wane “Sunday”.

unai, se tulibonodobi se kabilau kaena wa udiyedi na se taba'ohui. ¹⁰ Kabo Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Tabu kwa matausi! Na kwa lau kwa hededelau kagu kahao ne udiyedi na se lau Galili, kabo menai se kitagau.”

Dius yodi tauwoyawoya yodi kailupo

¹¹ Sinesinebadao wa sola ma laulaudi na tau'iyala bwayabwaya taukitahetetena wa hekadi se baguna se lau Yelusalema na sahasaha se tubu wa taukaitalasam saesaedi yodi se hedehehede. ¹² Ede taukaitalasam tauwoyaidi yo magai babadadiyao se laomagogoi se koitalaliu ede tau'iyala tamowaidiyao wa monilakilaki unai se hemaisadi ¹³ na se hededelau udiyedi se wane, “Kabo kwa hedede kwa wane, ‘Boniyaiyena ka kenoko na yona hekahekatao wa se laoma ede Yesu sinalena wa se kaiwahali se laei.’ ¹⁴ Ena teina wasa ta Gabana ye lapui kabo ka lausabilauyeigomiu na taba nige ye hekamkamnagomiu.” ¹⁵ Unai tau'iyala tamowaidiyao wa moni wa se hai na hedehehede saha unai se guguyaidi wa se hededewatanidi. Na teina wasalupolupo ta ye lau Dius tamowaidiyao maudoidi udiyedi, na teina mayadai ta unai sola se hedehehedei.

Yesu yona hekahekatao ye hedehehetamalidi

(Maleko 16:14-18; Luka 24:36-49; Yowane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)

¹⁶ Na kabo Yesu yona hekahekatao saudoudoi-kesega wa se lau Galili, na kuduli Yesu ye hedede wa se lau unai. ¹⁷ Menai se kita ede se taba'ohui, na iyamo hekadi se nuwalabulabui. ¹⁸ Yesu ye laoma udiyedi na ye wane, “Gigibwali maudoina galewa yo tanoubu ta unai meta Tamagu ye haidimako kaliguwai. ¹⁹ Unai kwa lau basileiya maudoidi udiyedi tamowai kwa guguyaidi na se hemala yogu hekahekatao. Kwa hebatisoidi Tamana, Natuna yo Yaluwa Tabuna hesadiyena, ²⁰ yo ginauli maudoidi ya

hedehededeidi kalimiuyena wa bena kwa hekatadi na se miyawatanidi. Na mamohoikalili: yau kabo huya maudoina maidamiu ye lau ee tanoubu ta yona huyagehe.”

Yaubada wasana: Buka Hauhauna tupwana
The Message about God: Half of the New Testament in the Saliba
language of Papua New Guinea
Hap Nupela Testamen long tokples Saliba long Niugini

copyright © 2007, 2013, 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saliba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-03-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Jul 2019 from source files dated 12 Jul 2019

a38b418f-b400-5c73-b231-ea8af9b0924a